

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding	6
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	8
Thema Bestuur	9
Thema Dienstverlening en Organisatie	10
Programma 1 Veiligheid	16
Thema Crisisbeheersing en brandweer	16
Thema Openbare orde en veiligheid	17
Programma 2 Verkeer en vervoer	20
Thema Verkeer, vervoer en wegen	20
Programma 3 Economie	24
Thema Ondernemen en werkgelegenheid	24
Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen	25
Programma 4 Onderwijs	28
Thema Onderwijs	28
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	35
Thema Cultuur	35
Thema Recreatie en Toerisme	36
Thema Openbaar groen	38
Thema Sport	38
Programma 6 Sociaal domein	43
Thema Uitvoering sociale wetgeving	44
Thema Maatschappelijke ondersteuning	47
Thema Jeugdhulp	50
Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen	53
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	59
Thema Milieu	59
Thema Gezondheid en Leefstijl	61
Thema Duurzaamheid	62
Programma 8 Bouwen, wonen en gronden	70
Thema Ruimtelijke ordening	71
Thema Wonen	72
Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed	73
Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen en vastgoed	74
Paragrafen	78
Lokale heffingen	78
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	82
Onderhoud kapitaalgoederen	86
Financiering	90

Bedrijfsvoering	93
Openbaarheidsparagraaf.....	96
Verbonden partijen	97
Grondbeleid	109
Investeringsen	113
OWO samenwerking.....	115
Vluchtelingen	117
Jaarrekening	119
Grondslagen jaarrekening	119
Balans en toelichting.....	121
Overzicht van baten en lasten	145
Rechtmatigheidsverantwoording	151
Uiteenzetting financiële positie	152
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)	154
Wet Normering Topinkomens	179
Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	179
Algemene dekkingsmiddelen.....	181
Kosten Overhead.....	182
Vennootschapsbelasting.....	182
Onvoorzien	182

Inleiding

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Met de jaarstukken 2024 leggen wij als college bestuurlijk verantwoording af over wat we in 2024 hebben gedaan. Het jaar 2024 is het derde jaar waarover we als huidig college verantwoording afleggen aan u over het gevoerde beleid. Veel van wat we als gemeente in 2024 van plan waren, hebben we kunnen realiseren. Samen met onze inwoners, instellingen en bedrijven, als gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie. In de jaarstukken vindt u meer in detail de verantwoording op de verschillende beleidsterreinen.

Het jaar 2024 is opnieuw een jaar geweest met veel uitdagingen. De voortdurende oorlog in Oekraïne, de gevolgen voor de energiemarkt en de inflatie hebben in 2024 een weer grote rol gespeeld. Daarnaast is de onzekerheid rondom ontwikkelinitiatieven toegenomen door het stikstof- en waterkwaliteitsvraagstuk. Het nieuwe kabinet heeft op veel van deze vlakken nog geen uitsluitsel kunnen geven. Samen met de internationale ontwikkelingen maakt dit dat de tegenstellingen in de samenleving zich lijken te verharden en is het vertrouwen in de overheid niet verbeterd. Dit alles heeft ook hun weerslag in onze eigen gemeente, op onze schaal.

We zien het als onze opgave om, op die lokale schaal, te blijven werken aan het bouwen aan onze samenleving. Een samenleving waarin een betrouwbare overheid eraan meehelpt dat iedereen kan meedoen. Hoe we dat hebben gedaan, kunt u in deze verantwoording over 2024 lezen.

Financieel sluiten we het jaar positief af, met een aanvullend resultaat van afgerond € 3,9 mln. ten opzichte van het begroot resultaat van € 1,6 mln. voor 2024. Het totaalresultaat voor 2024 komt daarmee op € 5,5 mln.

We kijken uit naar het gesprek met u over deze jaarstukken, in de gemeenteraadsvergadering van 30 juni 2025.

Het resultaat op hoofdlijnen

Omschrijving (toelichting)

De jaarrekening heeft een positief resultaat van € 3,9 miljoen ten opzichte van de laatst bijgestelde begroting. Het resultaat is in een incidenteel deel en in een structureel deel te splitsen.

Het incidenteel resultaat is € 3,2 miljoen positief. Dit komt voor € 1,9 miljoen op conto van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Ondanks dat de rijksvergoeding is gedaald zijn de kosten die we als gemeente maken voor de opvang van deze vluchtelingen nog altijd lager dan de rijksvergoeding. Daarnaast valt € 1,1 miljoen uit de voorziening SPP vrij vanwege onterecht opgenomen ww-verplichtingen. Omdat de exacte omvang van de belastingschuld bekend is kan € 0,2 miljoen van de voorziening btw/bcf vrijvallen.

Het structurele resultaat is € 0,7 miljoen positief. Dit komt voor € 0,4 miljoen vanwege een hogere algemene uitkering over 2024. De daadwerkelijke verstrekking uitkeringen (BUIG) viel in 2024 € 0,5 miljoen lager uit dan de specifieke uitkering die we hiervoor hebben ontvangen.

Per programma worden de lasten en de baten per taakveld afzonderlijk toegelicht wanneer de afwijking groter was dan € 50.000 ten opzichte van de begroting na wijziging. In de paragraaf "Overzicht van baten en lasten", in het hoofdstuk Jaarrekening, is het cijfermatig overzicht van het totaal, een cijfermatig overzicht per programma en een volledig overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen.

Excel-tabel

Financieel overzicht jaarrekening 2024

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Saldo baten en lasten	4.384	3.847	1.032	5.378	4.346
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.292	84	612	125	-487
Begrotingssaldo	3.092	3.930	1.644	5.503	3.859
Verdeeld in					
Incidenteel begrotingssaldo	598	294	1.861	3.719	1.858
Structureel begrotingssaldo	2.494	3.637	-217	1.784	2.000

De controleverklaring

Omschrijving (toelichting)

De jaarstukken 2024 zijn door de accountant gecontroleerd. Deze heeft voor de getrouwheid een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wij verwachten dat wij met de beleidsmatige en financiële inhoud van dit document opnieuw een transparante verantwoording hebben afgelegd.

Beetsterzwaag, 3 juni 2025,

de secretaris

Sandra van 't Hooge

de burgemeester

Andries Bouwman

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Omschrijving (toelichting)

Coalitieakkoord

Deze bestuursperiode is het coalitieakkoord van Opsterlands Belang, de FNP, de PvdA en de ChristenUnie leidend. Tegelijk passen we beleid en uitvoering aan, als nieuwe omstandigheden daarom vragen.

Samen met de samenleving

Als gemeentelijke overheid staan we dicht bij de samenleving. Dat blijkt op verschillende manieren. We betrekken inwoners, instellingen en bedrijven bij onze plannen. We zijn duidelijk over hun rol. We laten zien welke stappen we zetten en welk resultaat we willen bereiken. Onze communicatie is duidelijk. Daarbij houden we rekening met al onze inwoners. Daarom gebruiken we digitale middelen én is er de mogelijkheid van persoonlijk contact.

Gemeenteraad

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor de kaders, voor de budgetten en voor de controle op de uitvoering. Daarom betrekken B&W de gemeenteraad aan het begin van de belangrijke processen.

Zelfstandige gemeente - samenwerken

We zijn als Opsterland een zelfstandige gemeente in Zuidoost-Fryslân en dat willen we blijven. Tegelijk hebben we anderen nodig om onze doelen te halen. Vooral omdat de opgaven voor gemeenten groter en ingewikkelder worden. Daarom werken we samen met Ooststellingwerf en Weststellingwerf in OWO-verband. Ook met andere gemeenten, zoals Heerenveen en Smallingerland, werken we samen. Wij zijn lid van de P10, een samenwerkingsverband van 33 grote plattelandsgemeenten. We brengen onze belangen onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. Dit doen wij bijvoorbeeld via de VNG en de VFG.

Organisatie

We hebben een professionele organisatie, die aansluit op de koers die de gemeenteraad en B&W bepalen. De organisatie past haar manier van werken aan op de netwerksamenleving. De organisatie is een lerende organisatie. Een professionele organisatie vraagt om goed werkgeverschap en werknemerschap. De organisatie doet haar werk met voldoende kwaliteit en voldoende menskracht.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Coalitieakkoord Opsterland 2022-2026 - Mei-inoar foarút
Romte en ferskaat 2013
Bestuursovereenkomst OWO-samenwerking 2024
OWO-visie 2021
Standpuntbepaling voortgang OWO-samenwerking (2016)

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Interne advisering en ondersteuning bedrijfsvoering (communicatie, HR, financiën, control, inkoop, ICT)
- Behandelen juridische procedures (bezwaar, beroep)
- Verstrekken van documenten (rijbewijs, paspoort en uittreksels)
- Vastleggen van levensloop bepalende momenten (geboorte, huwelijk, partnerschap, overlijden en verhuizingen)

- Het te woord staan van burgers, ondernemers en andere partijen die informatie over en van de gemeente zoeken.

Thema Bestuur

Doelstellingen

Wij versterken de mienskip en het vertrouwen in de overheid

Maatregelen

We betrekken jongeren bij de politiek

Omschrijving (toelichting)

1. In 2024 evalueren we de instelling van de kinderburgemeester. Op basis van de evaluatie bepaalt de gemeenteraad of en hoe we ermee verdergaan.
2. We hebben een jeugdraad en/of andere vormen van betrokkenheid van jongeren. Jongeren hebben daardoor een concrete rol in of rond het politieke proces.

Kwaliteit (toelichting)

Kinderburgemeester

De eerste kinderburgemeester van Opsterland is benoemd voor het schooljaar 2023-2024. De functie heeft een ceremonieel karakter. De kinderburgemeester was aanwezig bij verschillende officiële en feestelijke momenten. Daarnaast was de kinderburgemeester betrokken bij de Opsterlandse Kinderconferentie. Dit is opgezet om de stem van jongeren onder de 12 jaar meer te laten horen in het gemeentelijk beleid. Het presidium heeft besloten om door te gaan met de jaarlijkse benoeming van een kinderburgemeester.

Jeugdraad

Om jongeren meer bij de politiek te betrekken, heeft de raad in januari 2024 besloten om een jeugdraad op te zetten in de vorm van een 2-jarige pilot. We hebben actief geworven, via verschillende kanalen. Die inspanning leverde weinig respons op. Na een jaar hebben zich drie jongeren aangemeld die graag in de jeugdraad willen plaats nemen.

Het is niet gelukt om een jeugdraad in de vorm van een officieel adviesorgaan op te zetten, zoals de raad had gevraagd. Aan het einde van 2024 hebben we besloten de aanpak te veranderen. We gaan kijken naar andere manieren om jongeren bij de politiek te betrekken.

Wij hebben een visie op participatie en een participatieverordening

Omschrijving (toelichting)

1. De gemeenteraad stelt een visie op participatie vast en een participatieverordening. Daarin staan de spelregels voor het samenwerken van inwoners en gemeente. Bijvoorbeeld hoe de gemeente inwoners betreft bij het maken en uitvoeren van beleid. In de visie en de verordening regelen we in elk geval dat vanaf het begin helder is welke rollen en verantwoordelijkheden de samenleving en de gemeente hebben.
2. Na een jaar doen we een eerste evaluatie hoe de visie en de verordening werken.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is het participatieproces opgestart en op 28 november toegelicht tijdens de informele raadsconferentie. In 2024 zijn concrete voorbereidingen getroffen voor het opstellen van de participatievisie en -verordening. Daarmee is een belangrijke stap gezet richting heldere spelregels voor de samenwerking tussen gemeente en inwoners.

Doelstellingen

(Digitale) informatie bij de gemeente is veilig

Maatregelen

In 2024 onderzoeken we 20 bedrijfsprocessen op informatieveiligheid

Omschrijving (toelichting)

1. In 2024 versterken we de gelegde basis. We voeren de basisprincipes van de AVG verder in. Dit doen we door privacy-onderzoeken uit te voeren binnen bestaande en nieuwe bedrijfsprocessen. In 2024 onderzoeken we 20 processen. Dit zorgt er voor dat we persoonsgegevens alleen verwerken wanneer dat mag en nodig is. De kans op misbruik van gevoelige informatie wordt zo kleiner.
2. Daarnaast blijven we inzetten op privacy bewustzijn en het trainen van medewerkers. In 2024 volgen nieuwe medewerkers een klassikale training en spelen ze een virtual reality game. Alle medewerkers krijgen elke week een privacy-vraag voorgelegd.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we de gelegde basis voor wat betreft het voldoen aan de privacywetgeving versterkt. We hebben meer dan 20 processen onderzocht op het gebied van privacy en er zijn maatregelen doorgevoerd. De conclusie is dat we in hoge mate aan de privacywetgeving voldoen, waardoor de kans op misbruik van gevoelige informatie kleiner is. De processen zijn risicogericht geselecteerd en vallen o.a. binnen het Sociaal Domein en het team Openbare Orde en Veiligheid.

In 2024 hebben we ook gewerkt aan het kennis- en bewustwordingsniveau van de gemeente. Zo hebben nieuwe medewerkers klassikale trainingen gevolgd en privacy VR-games gespeeld. Daarnaast hebben de medewerkers wekelijks privacy-vragen beantwoord en deelgenomen aan lezingen.

Thema Dienstverlening en Organisatie

Doelstellingen

De gemeentelijke organisatie is professioneel en eigentijds

Maatregelen

Wij brengen de actuele positie van de ambtelijke organisatie in beeld

Omschrijving (toelichting)

1. We brengen in beeld welke opgaven er liggen voor de ambtelijke organisatie, wat dat van de organisatie vraagt en wat er voor nodig is om die opgaven aan te kunnen. Daarbij is gezonde werkdruk een randvoorwaarde.
2. We onderzoeken wat nodig is om een sterke positie op de arbeidsmarkt te hebben en te houden.
3. We onderzoeken of en hoe het mogelijk is om de arbeidsvoorwaarden in de OWO-gemeenten te harmoniseren.
4. We gaan het gemeentehuis herinrichten. Daarbij verduurzamen we het gebouw en we maken het geschikt voor eigentijds werken.

Kwaliteit (toelichting)

1. Elk team stelt jaarlijks een teamplan op met daarin de werkzaamheden en doelstellingen die gerealiseerd moeten worden voor het komende jaar. Waar nodig worden er prioriteiten gesteld. Daarbij is gezonde werkdruk een randvoorwaarde.
2. Arbeidsmarkt communicatie is het afgelopen jaar uitgerold. Het effect is momenteel dat we voldoende personeel met de gevraagde vaardigheden kunnen werven. Ook lukt het ons om met een

actieve sturing op de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers zo voor de organisatie te houden.
3. Afgelopen jaar zijn de arbeidsvoorwaarden in het kader van het IKB verder geharmoniseerd in OWO-verband. Hierdoor is er bijna geen onderscheid meer qua arbeidsvoorwaarden tussen de drie huizen.

4. De eerste stap, het werkcafé, is in 2024 afgerond. In 2024 is er gewerkt aan de planvorming en zijn de eerste gesprekken gevoerd over het passend gebruik in de toekomst.

Beleidsindicatoren

De formatie op 31-12-2024 is 258.3 FTE (31-12-2023 254.9) De formatie is 2024 op het voor 2025 begrote niveau.

Waar formatie staat voor de maximale omvang van de organisatie staat de bezetting voor de feitelijke omvang van de organisatie. De bezetting 2024 is 257,6 FTE (2023 234.5 FTE). De bezetting 2024 is nagenoeg gelijk aan de formatie.

De stijging van apparaatskosten van met 2,3 %. De kosten van personeel nemen toe met 2% (CAO-ontwikkelingen, toename bezetting, maar gematigd door lager aandeel externe inhuur). De materiele kosten nemen toe door prijsontwikkelingen.

De externe inhuur wordt bepaald op basis van de werkelijke inhuur kosten.

Het percentage overhead stijgt met 0,9%. In absolute zin is de omvang van de overhead licht toegenomen. De de uitvoeringskosten, inclusief de bijbehorende salarislasten, zijn ook toegenomen.

		2022	2023	2024
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	8,1	8,5	8,6
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,9	7,8	8,6
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 833	€ 983	€ 1.004
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	19,6%	18,6%	13,8%
Overhead	% van totale lasten	14,2%	15,0%	15,9%

Verbonden partijen

Omschrijving (toelichting)

- CSV Amsterdam B.V. (voormalig Claim Staat Vennootschap B.V.) voortgekomen uit de verkoop van Essent.
- NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Vennootschapsbelasting

Omschrijving (toelichting)

Over het jaar 2023 is op basis van een voorlopige aanslag een nog te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting opgenomen € 45.740. Definitief is € 40.097 Vpb verschuldigd. Het verschil van € 5.000 is opgenomen als nog te ontvangen in 2024.

Over het jaar 2024 is een voorlopige aanslag Vpb betaald van € 133.862. Naar aanleiding van de concept cijfers in de jaarrekening is een Vpb verschuldigd van ongeveer € 40.000. Het verschil van € 93.000 is opgenomen als nog te ontvangen in 2024.

Onvoorzien

Omschrijving (toelichting)

De post onvoorzien is in 2024 niet gebruikt.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel enkel de mutaties van programma 0 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	23.013	19.827	22.835	23.088	253
Baten	69.749	69.699	74.648	75.358	710
Saldo voor bestemming	46.735	49.872	51.813	52.270	457
Mutaties reserves					
Lasten	13.705	-	3.212	3.212	-
Baten	14.797	17	2.936	2.930	-5
Saldo na bestemming	47.827	49.889	51.537	51.989	452

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
0.1 Bestuur	1.734	2.370	636
0.2 Burgerzaken	1.347	1.388	41
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.305	2.442	136
0.4 Overhead	16.322	15.736	-586
0.5 Treasury	193	190	-3
0.61 OZB woningen	894	941	47
0.64 Belastingen overig	-	-0	-0
0.8 Overige baten en lasten	40	22	-18
Totaal Lasten	22.835	23.088	253
Baten			
0.1 Bestuur	20	29	9
0.2 Burgerzaken	478	588	109
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.517	1.524	6
0.4 Overhead	107	244	137
0.5 Treasury	1.486	1.360	-126
0.61 OZB woningen	3.442	3.448	6
0.62 OZB niet-woningen	1.547	1.562	15
0.64 Belastingen overig	64	72	8
0.7 Uitkeringen gemeentefonds	65.960	66.321	361
0.8 Overige baten en lasten	26	210	184
Totaal Baten	74.648	75.358	710
Saldo voor bestemming	51.813	52.270	457
Storting			
0.10 Mutaties reserves	4.833	4.952	119
-/-Stortingen prog 1 t/m 8	1.621	1.740	119
Totaal storting reserves progr 0	3.212	3.212	-
Onttrekkingen			
0.10 Mutaties reserves	5.445	5.077	-368
-/- Onttrekkingen prog 1 t/m 8	-2.509	-2.146	363

Exploitatie			
Totaal onttrekkingen reserves progr 0	2.936	2.930	-5
Totaal resultaat programma 0	51.537	51.989	452
-/- Resultaat prog 1 tm 8	-49.893	-46.486	3.407
0.11 Totaal resultaat	1.644	5.503	3.859

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo van programma 0 zelf is na bestemming van dit programma € 452.000 nadelig.

Lasten

Taakveld 0.1 Bestuur: € 636.000 nadeel.

- In de voorziening Wethouderspensioenen is € 585.000 meer gestort als gevolg van een gedaalde rekenrente. Ook zijn de personele kosten € 51.000 hoger dan geraamd.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden: € 136.000 nadeel.

- De balanswaarde van de verkochte grond Fugelliet Noord Ureterp (€ 145.000) was niet begroot.

Taakveld 0.4 Overhead: € 402.000 nadeel.

- Als gevolg van uitstroom van personeel heeft een storting aan de voorziening SPP (Strategische Personeelsplanning) plaatsgevonden. Dit geeft een nadeel van € 377.000.
- Diverse kosten binnen dit taakveld waren per saldo € 82.000 lager.
- De kosten van de OWO-afdelingen in dit taakveld waren € 100.000 hoger dan begroot.

Baten

Taakveld 0.2 Burgerzaken: € 109.000 voordeel.

- Het aantal aanvragen voor rijbewijzen/reisdocumenten (paspoortpiek) leverden extra baten op van € 113.000. Aan de lastenkant is de afdracht van leges aan het rijk daarom ook toegenomen.

Taakveld 0.4 Overhead: € 1125.000 voordeel.

- Voor de WW-verplichting van voormalig personeel moet een budget geraamd worden. In het verleden werden deze verplichtingen opgenomen in de voorziening SPP. Uit de accountantscontrole is gebleken dat deze verplichtingen niet voldoen aan de criteria om opgenomen te worden in de voorziening. In de jaarrekening 2024 is dan ook ongeveer € 1.064.000 vrijgevallen uit de voorziening. De verwachte WW kosten van 2025 zijn opgenomen in het budget voor 2025
- Het resterende voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door meer uitkeringen van het UWV voor zwangerschap en bevallingsverlof.

Taakveld 0.5 Treasury: € 126.000 nadeel.

- Er is € 158.000 minder rente ontvangen op de middelen uit de schatkist.

Taakveld 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds: € 361.000 voordeel.

- Een correctie op de maatstaven in de algemene uitkering geeft een voordeel van € 299.000.
- Verrekeningen uit voorgaande boekjaren leveren een voordeel op van € 62.000.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten: € 184.000 voordeel

- In 2023 is op basis van een boekenonderzoek door de belastingdienst een voorziening gevormd van € 500.000. Op basis van dat onderzoek is een vaststellingsovereenkomst opgesteld en is er in 2024 € 281.000 naheffing betaald uit de voorziening. In 2025 wordt het restant ad € 53.000 uit de voorziening betaald. Het restant van € 166.000 valt vrij per 31-12-2024.

Taakveld 0.10 Mutatie reserves

De reserves met betrekking tot programma 0 zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. De mutatie van de reserves in programma 1 t/m 8 worden in het desbetreffende programma toegelicht.

Overige

Het resultaat van de programma's 1 t/m 8 geeft een voordeel van € 3.407.000. Dit is in de programma's toegelicht.

Het totale jaarrekening resultaat is € 5.503.000 voordelig. Dit is terug te vinden onder taakveld 0.11 Totaalresultaat.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Omschrijving (toelichting)

Veiligheid

Veiligheid gaat over ervaring (hoe veilig voelen inwoners zich) en feiten (bijvoorbeeld hoeveel inbraken zijn er).

Integraal

Het gaat bij veiligheid over veel verschillende onderdelen. Dat varieert van overlast door personen met verward gedrag tot georganiseerde criminaliteit. In het bevorderen van veiligheid, is er integraal aandacht voor die verschillende onderdelen. We letten op alle schakels in de veiligheidsketen, we werken samen met partners en we houden rekening met andere beleidsterreinen.

Mienskip

We stimuleren en ondersteunen eigen initiatieven van inwoners en organisaties om de veiligheid te vergroten.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Integraal Veiligheidsbeleid Opsterland 2024-2027

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving - Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Procesregie op complexe casuïstiek openbare orde en veiligheid
- Regie op aanpak ondermijning
- Regie op inbraakpreventie
- Regie op jeugdoverlast
- Regie op aanpak jaarwisseling
- Advisering evenementen op gebied van veiligheid
- Beheer crisisorganisatie

Thema Crisisbeheersing en brandweer

Doelstellingen

Wij zijn voorbereid op een crisis of incident

Maatregelen

In 2024 actualiseren we de plannen en processen

Omschrijving (toelichting)

We actualiseren in 2024 alle plannen en processen die vallen onder crisisbeheersing. We organiseren opleidingen en oefeningen. Daarmee professionaliseren we de crisisorganisatie om zo goed voorbereid te zijn op inzet bij een ramp, crisis of incident.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we plannen en processen die vallen onder crisisbeheersing geactualiseerd. Er zijn diverse opleidingen en oefeningen georganiseerd.

Thema Openbare orde en veiligheid

Doelstellingen

Wij hebben zicht op ondermijnende criminaliteit en verminderen die

Maatregelen

We actualiseren het Bibob- en Damoclesbeleid

Omschrijving (toelichting)

In 2024 actualiseren we het Bibob- en Damoclesbeleid. Hiermee sluiten we aan op actuele wet- en regelgeving. Met het Bibob-beleid kunnen we de integriteit beoordelen van personen en instanties waarmee we als lokale overheid zaken doen. Met het Damoclesbeleid kunnen we bestuursrechtelijke maatregelen nemen tegen panden die met drugshandel te maken hebben.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is een start gemaakt met het actualiseren van het Bibob-beleid. Het is niet gelukt om een start te maken met de actualisatie van het Damocles-beleid. Daarmee gaan we in 2025 aan de slag.

Doelstellingen

Wij vergroten het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid in de samenleving

Maatregelen

De gemeenteraad stelt het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2026 vast

Omschrijving (toelichting)

1. In 2024 stelt de gemeenteraad nieuw veiligheidsbeleid vast. Onderdeel daarvan is de veiligheidsagenda.
2. Na vaststelling door de gemeenteraad, geven we uitvoering aan de prioriteiten in het beleid en de agenda.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 heeft de gemeenteraad het integraal veiligheidsbeleid 2024-2027 vastgesteld en zijn we gestart met de uitvoering van de prioriteiten uit het veiligheidsbeleid.

Beleidsindicatoren

			Opsterland				Nederland			
			2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Winkeldiefstallen	Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	0,3	0,7	0,3	0,7	1,8	2,3	2,5	2,2
Diefstallen uit woning	Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	0,5	0,8	0,7	0,8	1,3	1,4	1,3	1,2
Geweldsmisdrijven	Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2,0	1,8	1,5	1,5	4,3	4,6	4,3	4,3
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	4,0	3,5	2,8	2,8	6,0	6,0	5,8	5,7
Verwijzingen Halt	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	7,7	4,1	2,3	2	8,1	8,1	8,7	9

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 14 maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 1 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	4.015	6.527	2.492	2.516	24
Baten	4.579	4.118	18	8	-10
Saldo voor bestemming	563	-2.409	-2.474	-2.508	-34
Mutaties reserves					
Lasten	1.500	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-937	-2.409	-2.474	-2.508	-34

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.173	2.174	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	319	342	24
Totaal	2.492	2.516	24
Baten			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-
1.2 Openbare orde en veiligheid	18	8	-10
Totaal	18	8	-10
Saldo voor bestemming	-2.474	-2.508	-34
Stortingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0
Totaal mutaties reserves	0	0	0
Saldo na bestemming	-2.474	-2.508	-34

Toelichting op de financiën
Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 34.000 nadelig

Binnen dit programma zijn er op de taakvelden geen afwijkingen groter dan € 50.000.

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Omschrijving (toelichting)

Goed bereikbaar

Opsterland is goed bereikbaar. Daarbij zijn de ligging aan de A7 en de aanwezigheid van meerdere provinciale wegen van belang. Opsterland is daardoor een prima gemeente om te wonen en te werken. De goede verbindingen zijn ook van waarde voor wie in Opsterland woont en bijvoorbeeld in de grotere plaatsen in de buurt werkt. Daarom is een goed gemeentelijke wegensysteem van groot belang.

Beeldkwaliteitsplan

Het in stand houden van het wegennet (en waterwegen) vraagt daarbij nadrukkelijk aandacht. We onderhouden onze wegen, bruggen, duikers, kades en dergelijke op de manier die vastligt in het beeldkwaliteitsplan openbare ruimte. Hierin is sprake van een verantwoorde balans in de kwaliteitsniveaus van deze belangrijke kapitaalgoederen. Veiligheid en bereikbaarheid staan hierin centraal.

Fiets- en voetpaden

Het netwerk van fiets- en voetpaden heeft een belangrijke fijnmazige functie. Niet alleen voor wonen en werken. Maar zeker ook voor recreatie & toerisme in onze gemeente. We onderhouden de fiets- en voetpaden goed, zodat ze uitnodigen tot gebruik.

Openbaar vervoer

Voor de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland is het openbaar vervoer een belangrijke voorziening voor onze inwoners. De vergrijzing van de bevolking zal de vraag naar (passend) openbaar vervoer vergroten. We zoeken - waar we als gemeente een rol hebben - naar maatwerk. Daarmee houden we het aanbod bereikbaar en betaalbaar en laten het aansluiten op de vraag.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010 Bereikbaar zijn en blijven (GVVP)
 Evaluatie Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010
 Meerjaren uitvoerend beleidsplan gladheidbestrijding (2011)
 Beeldkwaliteitsplan openbare ruimte 2021-2025
 Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2018
 Fietsagenda Zuidoost-Fryslân 2019

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- In stand houden bovengrondse infrastructuur (wegen, fiets- en voetpaden, parkeerterreinen)
- Onderhoud wegen combineren met verbeteren verkeersveiligheid
- Monitoren verkeer (intensiteit, snelheid en categorie) op gemeentelijke wegennet
- Diverse activiteiten verkeerseducatie

Thema Verkeer, vervoer en wegen

Doelstellingen

De 16 dorpen in onze gemeente zijn goed en veilig toegankelijk

Maatregelen

We breiden het netwerk van elektrische laadpunten voor auto's met 20 uit

Omschrijving (toelichting)

Als onderdeel van de Provinciale concessie breiden we het aantal elektrische laadpalen in de gemeente verder uit. Op basis van het aantal aanvragen, gaan we ervan uit dat we dit jaar tien nieuwe laadpalen realiseren in de openbare ruimte.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we zeven aanvragen ontvangen en gehonoreerd. Vier daarvan zijn al gerealiseerd, drie zijn nog in afwachting van de netbeheerder om te worden aangesloten.

We onderzoeken de mogelijkheden om bermschade te verminderen

Omschrijving (toelichting)

Langs verschillende erftoegangswegen buiten de bebouwde kom komt periodiek bermschade voor. We onderzoeken in 2024 de mogelijkheden om deze schade te verminderen. We vertalen dit naar concrete acties om uit te voeren.

Kwaliteit (toelichting)

In oktober is het onderzoek naar de bermschade afgerond. Dit heeft geresulteerd in een uitvoeringsprogramma om de komende jaren bij acht wegen, waar veel schade voorkomt, maatregelen te treffen.

We onderzoeken de parkeersituatie in Beetsterzwaag

Omschrijving (toelichting)

In Beetsterzwaag ervaart een aantal inwoners, ondernemers en bezoekers parkeeroverlast. Samen met Plaatselijk Belang en de ondernemersvereniging gaan we de parkeersituatie onderzoeken. Daarbij houden we rekening met de subjectieve (wat mensen ervaren) en objectieve (feiten) kant.

Kwaliteit (toelichting)

Het onderzoek naar de parkeerdruk in het centrum van Beetsterzwaag is afgerond. Als het gaat om feitelijke parkeerdruk dan is er op geen van de bemeten momenten sprake van een drukke of overbelaste parkeersituatie. Op de drukste meetdag was de gemiddelde bezetting 54%.

Daarnaast zijn ongeveer 200 bezoekers gevraagd naar hun beleving van het parkeren in het centrumgebied. Hieruit blijkt dat een meerderheid van de ondervraagden positief oordeelt over de beschikbaarheid van parkeervoorzieningen en de huidige blauwe zone. Met plaatselijk belang en de ondernemersvereniging wordt nog gesproken of en hoe de aanbevelingen uit het onderzoek worden overgenomen.

We werken mee aan de Doorfietsroute Drachten – Heerenveen

Omschrijving (toelichting)

Samen met de provincie en met Heerenveen en Smallingerland gaan we een doorfietsroute maken tussen Drachten en Heerenveen. Dit wordt een onderdeel van een nog langere route. Daarmee stimuleren we het (elektrisch) fietsgebruik. Op dit traject kunnen fietsers zich comfortabel, veilig en aantrekkelijk verplaatsen van, naar en tussen de kernen.

Kwaliteit (toelichting)

Het voorlopige ontwerp is, samen met de dorpen, uitgewerkt naar concrete maatregelen en een definitief ontwerp. Het proces voor de grondaankoop is voorbereid. Er wordt gewacht tot gemeente Heerenveen duidelijkheid geeft over hun bijdrage.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 2 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	3.088	4.004	6.643	6.799	156
Baten	335	200	318	295	-24
Saldo voor bestemming	-2.753	-3.804	-6.324	-6.504	-179
Mutaties reserves					
Lasten	920	-	-	-	-
Baten	71	-	920	1.033	113
Saldo na bestemming	-3.602	-3.804	-5.404	-5.471	-67

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
2.1 Verkeer en vervoer	6.635	6.791	156
2.5 Openbaar vervoer	8	7	-1
Totaal Lasten	6.643	6.799	156
Baten			
2.1 Verkeer en vervoer	318	295	-24
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-
Totaal Baten	318	295	-24
Saldo voor bestemming	-6.324	-6.504	-179
Stortingen reserves			
Onttrekkingen reserves	920	1.033	113
Totaal mutaties reserves	920	1.033	113
Saldo na bestemming	-5.404	-5.471	-67

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 67.000 nadelig.

Lasten

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer: € 156.000 nadeel.

- De kosten voor onderhoud wegen zijn € 270.000 hoger door hoofdzakelijk reparaties van schades. Deze schades zijn het rechtstreekse gevolg van het extreem natte najaar van 2023

en voorjaar van 2024. Door een hogere grondwaterstand neemt de draagkracht van het fundament onder een weg af en ontstaat eerder schade bij gebruik.

- De energielasten in dit taakveld zijn € 95.000 lager als gevolg van een dynamisch contract.

De mutatie in de reserve

- Uit de egalisatiereserve Onderhoud wegen is € 113.000 meer onttrokken dan begroot als gevolg van het extra onderhoud. De reserve is hiervoor volledig ingezet.

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Omschrijving (toelichting)

Ondernemingsklimaat en welvaart

Opsterland heeft een goed economisch en ondernemingsklimaat. Er is ruimte voor kwaliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit. De lokale economie heeft diverse pijlers. Daarbij valt te denken aan: het MKB, de industrie, detailhandel, horeca, de agrarische sector en werkgevers op het gebied van welzijn & zorg en recreatie & toerisme. Al deze werkgevers zorgen voor werkgelegenheid en voor bestedingen in onze gemeente. Daarmee dragen ze bij aan onze brede welvaart en leefbaarheid.

Duurzaamheid en groei

Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. Dat is van belang voor het behoud van de bestaande werkgelegenheid. We geven tegelijk ruimte aan nieuwe werkgelegenheid.

Samen ontwikkelen

De lokale economie is steeds in beweging. Daar spelen we tijdig op in. We doen dat samen met de ondernemers in de gemeente. Waar we dat kunnen, bieden we informatie, advies en ondersteuning. In het overleg met de ondernemersverenigingen is de toekomstbestendigheid en duurzaamheid van bedrijventerreinen een vast agendapunt. Ook de transformatie van bedrijventerreinen is iets wat we alleen maar samen met de werkgevers kunnen realiseren.

Regionaal

De drie noordelijke provincies hebben eerder al onder de noemer 'Deltaplan voor het Noorden' input geleverd aan de Rijksoverheid. Samen met een positief adviesrapport over de Lelylijn, is Zuidoost Fryslân daarmee op de noordelijke en landelijke agenda gekomen. De ruimtelijke en economische potentie van de regio langs de A7-as is nadrukkelijk naar voren gebracht. Ook de regionale samenwerking van de Regio Deal Zuidoost Friesland speelt daarin een rol. We haken aan bij deze (boven)regionale ontwikkelingen, waar ze bijdragen aan de door onze gemeente gewenste economische ontwikkeling.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Bedrijventerreinplan 2010-2020 voor de regio Zuidoost Fryslân
Detailhandelsvisie 2015

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Accounthouderschap voor ondernemers en bedrijven

Thema Ondernemen en werkgelegenheid

Doelstellingen

Opsterland kent een goed economisch en ondernemersklimaat

Maatregelen

In 2024 stelt de gemeenteraad een nieuwe Detailhandelsvisie vast

Omschrijving (toelichting)

In 2024 stellen we een nieuwe Detailhandelsvisie vast. Dat doen we samen met het bedrijfsleven.

Kwaliteit (toelichting)

De detailhandelsvisie 2024 is in 2024 afgerond en vastgesteld.

We actualiseren ons economisch beleid

Omschrijving (toelichting)

Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. In 2024 actualiseren we ons economisch beleid, samen met de ondernemers in onze gemeente.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de detailhandelsvisie 2024 gereedgekomen. Het economisch beleid op het gebied van bedrijventerreinen volgt.

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

Een belangrijke pijler onder het economisch beleid is de beschikbaarheid van voldoende bedrijventerreinen. De provincie heeft enige tijd geleden geanalyseerd welke behoefte er aan zulke terreinen is en welke mogelijkheden er zijn in de regio Zuidoost Fryslân voor uitbreiding van bedrijventerreinen tot 2030. De provincie geeft beleidsmatig en planologisch ruimte. De hoofdlijnen van het grondbeleid zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid.

De ontwikkelingen op dit gebied concentreren zich in onze gemeente in de kernen Gorredijk en (in mindere mate) Wijnjewoude. Daarnaast is er het bedrijventerrein Drachten-Azeven. Dat terrein is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten. Het valt daarom buiten het kader van de paragraaf Grondbeleid.

Doelstellingen

We hebben inzicht in de groei- en ontwikkelmogelijkheden van de bedrijventerreinen

Maatregelen

De gemeenteraad stelt in 2024 een visie op bedrijventerreinen vast

Omschrijving (toelichting)

De gemeenteraad stelt in 2024 een visie vast op alle bedrijventerreinen in de gemeente Opsterland. De voorbereidingen daarvoor gebeuren in nauwe samenwerking met de ondernemers. Ook betrekken we tijdig omwonenden, als hun belangen een rol spelen.

Kwaliteit (toelichting)

De Visie op Bedrijventerreinen is uitgesteld naar 2025. Vanwege een sterke groei van werkzaamheden op Economische Zaken en er prioriteit is gegeven aan het afronden van de Detailhandelsvisie 2024 is gekozen voor uitstel naar 2025.

Beleidsindicatoren

	Opsterland				Nederland			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Functiemenging	47,9%	47,5%	48,5%	*	53,3%	53,8%	54,2%	*
Vestigingen (van bedrijven)	167,2	175,2	181,2	*	165,1	174,1	181,8	*

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl -
Bron geraadpleegd op 14 maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 3 reserves meegenomen.

Exploitatie					
x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	909	829	848	740	-108
Baten	839	495	602	654	52
Saldo voor bestemming	-70	-334	-246	-86	159
Mutaties reserves					
Lasten	239	220	278	278	0
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-309	-554	-524	-365	159

Specificatie per taakveld					
x € 1.000			Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten					
3.1 Economische ontwikkeling			399	392	-7
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			280	171	-109
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			121	131	9
3.4 Economische promotie			48	47	-1
Totaal Lasten			848	740	-108
Baten					
3.1 Economische ontwikkeling			201	226	25
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			123	147	25
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			-	1	1
3.4 Economische promotie			279	280	1
Totaal Baten			602	654	52
Saldo voor bestemming			-246	-86	159
Stortingen reserves			-278	-278	-0
Onttrekkingen reserves			0	0	0
Totaal mutaties reserves			-278	-278	-0
Saldo na bestemming			-524	-365	159

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 159.000 voordelig.

Lasten

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur: € 109.000 voordeel

- De kosten worden toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Omschrijving (toelichting)

Onderwijshuisvesting

Als gemeente hebben we een belangrijke rol in de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal en voortgezet onderwijs. Samen met de schoolbesturen zijn we verantwoordelijk voor schoolgebouwen waarin het prettig is om te leren en te werken. We hebben een dekkend aanbod toegankelijke onderwijsgebouwen.

Bewegingsonderwijs

Elk kind kan gebruik maken van bewegingsonderwijs.

Leerplicht

Elk kind heeft recht op onderwijs. Door de preventieve inzet van de leerplichtambtenaar voorkomen we dat kinderen thuiszitten en achterstanden oplopen in educatie. We werken samen met RMC Regio Friese Wouden. Met elkaar signaleren we vroeg welke kinderen uitvallen. Zo kan ons gebiedsteam snel ondersteuning bieden of organiseren.

Leerlingenvervoer

Wanneer een kind geen onderwijs op korte afstand van huis kan volgen, is er de mogelijkheid van leerlingenvervoer.

Aansluiting op de arbeidsmarkt

Onderwijs biedt kansen aan alle kinderen. Daarbij is een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van belang.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2035
Verordening leerlingenvervoer 2025
Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Zorgen voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
- Overleggen met onderwijsbesturen
- Toezicht en handhaving kinderopvang
- Zorgen voor leerlingenvervoer
- Uitvoering leerplicht
- Subsidiëren cultuureducatie op scholen
- Faciliteren onderwijshuisvesting

Thema Onderwijs

Doelstellingen

Kinderen hebben gelijke kansen om hun talenten te ontwikkelen

Maatregelen

In 2024 evalueren we de werkwijze van de Gelijke Kansen Alliantie

Omschrijving (toelichting)

In de Gelijke Kansen Alliantie werken scholen, gemeenten en maatschappelijke partners aan het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs. Daarbij is er aandacht voor thuis, school en leefomgeving. Als gemeente Opsterland leggen we de focus op talentgedreven werken. In 2024 gaan we onderzoeken wat de effecten zijn van talentgedreven werken. Met de opbrengsten van die evaluatie gaan we deze werkwijze borgen en eventueel verder verspreiden.

Kwaliteit (toelichting)

Uit de evaluatie van de ingezette acties van het talentgedreven werken binnen de Gelijke Kansen Alliantie (GKA) blijkt dat deelnemende scholen positief zijn. We hebben bereikt dat er beter zicht gekomen is op de verschillende talenten van kinderen.

Onderzoek:

Een student van Master Social Work (NHL Stenden Leeuwarden) onderzoekt de effecten van talentgedreven werken op het vergroten van de kansengelijkheid. De uitkomsten van dit onderzoek nemen we mee in de gesprekken met het onderwijs over de vervolgstappen GKA.

In 2024 monitoren we het effect van de PeuterPlus-voorziening

Omschrijving (toelichting)

De PeuterPlus-voorziening biedt maatwerk aan peuters die extra zorg en ondersteuning nodig hebben. Het gaat om zorg die er niet is in de reguliere kinderopvang. In het laatste kwartaal van 2023 is de pilot voor een PeuterPlus-voorziening gestart. In 2024 monitoren wij hoeveel kinderen daadwerkelijk gebruik maken van de PeuterPlus. We monitoren ook of het zorgt voor minder doorverwijzingen naar specialistische jeugdzorg.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben 5 peuters gebruik gemaakt van de PeuterPlus voorziening. Het is nog niet duidelijk of dit voor deze 5 peuters in de toekomst ook betekent dat ze geen gebruik hoeven te maken van specialistische jeugdhulp.

Doelstellingen

Jongeren halen een startkwalificatie in het onderwijs of zijn aan het werk

Maatregelen

We ontwikkelen in 2024 een integrale aanpak om thuiszitten te voorkomen

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen in 2024 een integrale aanpak om thuiszitten te voorkomen. Centraal daarin zal staan dat we inzetten op proactief handelen en op preventie. Zo voorkomen we dat kinderen uitvallen en hierdoor het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.

Kwaliteit (toelichting)

Lokaal

In 2024 hebben we in Opsterland belangrijke stappen gezet in preventie. Dankzij de inzet van jeugdconsulenten op scholen is eerder ondersteuning geboden om schooluitval te voorkomen.

Daarnaast is een regisseur Zorg en Onderwijs aangesteld, die actief meedacht bij dreigende thuiszitters.

Regionaal

In regionaal verband hebben we met het Actieplan De Friese Wouden voortgang geboekt. We hebben samengewerkt aan het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en het realiseren van passend onderwijsaanbod voor thuiszitters, ook buiten de gemeentegrenzen.

Doelstellingen

We verbeteren de taalvaardigheid

Maatregelen

We monitoren en evalueren in 2024 de extra inzet op taalvaardigheid op de scholen

Omschrijving (toelichting)

Door het inzetten van diverse programma's (op scholen) verbetert de taalvaardigheid van jeugdigen. Ook voorkomen we dat de jeugdigen van nu later tot de groep laaggeletterden behoren. We monitoren en evalueren in 2024 de effecten van deze programma's. Op basis van de evaluatie kijken we of het nodig is deze inzet uit te breiden. De gemeente werkt hierin samen met ketenpartners, zoals het onderwijs, de bibliotheek en De Stipe.

Kwaliteit (toelichting)

Uit de evaluatie blijkt dat de deelnemende scholen positief zijn over de resultaten. We hebben bereikt dat de leesmotivatie van de leerlingen is gegroeid. De leerkrachten hebben meer kennis van een effectieve leesaanpak. Door de pilot effectief leesonderwijs is de samenwerking tussen de bibliotheek en de scholen geïntensiveerd.

We hebben een plan gemaakt om de samenwerking met de scholen structureel te maken en uit te rollen naar de andere scholen.

We voeren de jaarschijf 2024 van het actieplan laaggeletterdheid uit

Omschrijving (toelichting)

Het is moeilijk om de doelgroep in beeld te krijgen en mee te laten doen aan activiteiten. Met het actieplan gaan we dit verbeteren. We voeren de jaarschijf 2024 uit. Onderdelen daarvan zijn de aanjager laaggeletterdheid, het ketenpartneroverleg en het digi-taalhuis.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn de acties uit het actieplan uitgevoerd en geëvalueerd. De geleerde lessen zijn verwerkt in een nieuw actieplan voor 2025–2026. Om de doelgroep beter te bereiken, zijn afspraken gemaakt over de oprichting van een digi-taalhuis bij een werkgever, in samenwerking met de bibliotheek en Firda. De rol van aanjager is geborgd in het meerjarenbeleid van de bibliotheek. Via het ketenpartneroverleg is een stevige basis gelegd voor een integrale aanpak van laaggeletterdheid.

Doelstellingen

Er zijn voldoende geschikte onderwijsgebouwen en –voorzieningen

Maatregelen

We voeren het integraal huisvestingsplan (IHP) uit

Omschrijving (toelichting)

1. De gemeenteraad stelt in 2024 een actuele versie van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Opsterland vast.
2. De gemeenteraad stelt in 2024 een krediet beschikbaar voor de bouw van KC De Finne in Beetsterzwaag en de inrichting van het openbaar gebied.
3. We gaan verder met de planvorming voor de nieuwbouw van It Aventoer in Langezwaag.
4. De gemeenteraad stelt in 2024 een krediet beschikbaar voor de uitbreiding van CBS De Opdracht in Ureterp.
5. De gemeenteraad stelt in 2024 een voorbereidingskrediet beschikbaar voor de BHS Gorredijk. Daarbij houdt hij rekening met de besluiten die al zijn genomen over de Skâns. We overleggen met het bestuur van de school om een toekomstbestendig schoolgebouw te realiseren.
6. De gemeenteraad stelt in 2024 een voorbereidingskrediet beschikbaar voor de vernieuwbouw van School Lyndensteyn in Beetsterzwaag.

Kwaliteit (toelichting)

1. Eind 2021 heeft u de Wijzigingsverordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Opsterland vastgesteld. Zodra de VNG een nieuwe Model Verordening heeft gepubliceerd, zijn wij voornemens om onze Verordening te herijken.
2. De vaststellingsovereenkomst is ondertekend en het schoolbestuur is bouwheer. De verdere activiteiten zijn gericht op de uitwerking en afronding van het aanbestedingsgereed bouwplan.
3. Het schoolbestuur en de plaatselijke belangen hebben als voorkeurslocatie De Boenders aangegeven voor de nieuwbouw van de basisschool. Hier is nog geen concrete tijdlijn aan gekoppeld, want voor deze voorkeurslocatie moet eerst planologische medewerking worden verleend door de provincie. Hierover zijn we in goed overleg met de provincie, schoolbestuur en plaatselijke belangen en de mogelijkheden hierin worden verkend.
4. De gemeenteraad heeft op 30 september 2024 kredieten beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van het schooldeel, kinderopvang en de herinrichting van de openbare ruimte. Het schoolbestuur heeft de omgevingsvergunning aangevraagd en voert gesprekken met omwonenden over de inrichting van de terreinen.
5. We zijn in overleg met het schoolbestuur om te komen tot een realistisch plan voor een toekomstbestendig schoolgebouw. Het schoolbestuur heeft besloten geen gebruik te willen maken van een voorbereidingskrediet. Zij hebben aangegeven voor eigen risico en kosten een (aanbestedingsgereed) bouwplan op te stellen. In lijn met de Verordening hebben wij uitgangspunten geformuleerd waaraan het bouwplan moet voldoen. Deze uitgangspunten zijn aan het schoolbestuur meegegeven. In de tussentijd heeft het RVO een DUMAVA-subsidie toegekend voor het energieadvies en/of het uitvoeren van de maatregel(en) voor verduurzaming van het gebouw. Wanneer een aanbestedingsgereed bouwplan is ingediend kan een bouwkrediet worden aangevraagd bij de gemeenteraad.
6. Het schoolbestuur heeft een geactualiseerde huisvestingsaanvraag en notitie definitiefase bij de gemeente ingediend. De gemeenteraad heeft eind 2024 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de vernieuwbouw van School Lyndensteyn en de bijbehorende gymzaal. Hiermee kan de ontwerpfase worden opgestart.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	Opsterland				Nederland			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0,0	*	1,5	*	3,0	*	6,3	*
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	15	27	19	*	20	24	27	*
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,2%	1,7%	2,2%	*	1,9%	2,4%	2,4%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron:

www.waarstaatjegemeente.nl

- Bron geraadpleegd op 14

maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 4 reserves meegenomen.

Exploitatie					
x € 1.000	Realisatie	Begr. 2024	Begr. 2024	Realisatie	Mut. begr.
	2023	(primair)	(incl wijz.)	2024	/real. 2024
Lasten	3.592	3.047	3.741	3.651	-90
Baten	489	361	799	620	-179
Saldo voor bestemming	-3.104	-2.686	-2.942	-3.031	-88
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-3.104	-2.686	-2.942	-3.031	-88

Specificatie per taakveld					
x € 1.000			Begr. 2024	Realisatie	Mut. begr.
			(incl wijz.)	2024	/real. 2024
Lasten					
4.1 Openbaar basisonderwijs			209	202	-7
4.2 Onderwijshuisvesting			1.777	1.736	-41
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken			1.756	1.713	-43
Totaal Lasten			3.741	3.651	-90
Baten					
4.1 Openbaar basisonderwijs			-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting			66	60	-6
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken			733	560	-173
Totaal Baten			799	620	-179
Saldo voor bestemming			-2.942	-3.031	-88
Stortingen reserves			0	0	0
Onttrekkingen reserves			0	0	0
Totaal mutaties reserves			0	0	0
Saldo na bestemming			-2.942	-3.031	-88

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 88.000 nadelig.

Lasten

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken: € 43.000 voordeel.

- De kosten voor leerlingenvervoer zijn € 163.000 hoger door de fors gestegen tarieven grotendeels als gevolg van indexatie.
- Met behulp van de middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) staat de verdere uitvoering van de pilot sociaal maatschappelijk werk gepland in 2025. Dit geeft een voordeel van € 213.000. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.

Baten

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken: € 173.000 nadeel.

- Van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) wordt een bedrag van € 213.000 besteed in 2025 voor de uitvoering van de pilot sociaal maatschappelijk werk. Dit geeft lagere baten in 2024. Bij de lasten geeft dit een tegengesteld effect.

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving (toelichting)

Leefbaarheid

Voor de leefbaarheid van de dorpen zijn actieve verenigingen onmisbaar. In die verenigingen besteden onze inwoners hun vrije tijd aan sporten of andere activiteiten samen. Dat die verenigingen er zijn is daarom een vanzelfsprekend uitgangspunt in ons beleid.

Cultuur

Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen.

Focus

De focus in dit programma ligt op gezondheid, sociale samenhang en participatie (mienskip).

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Romte foar Taal 2021-2025

Beleidsnotitie "Cultuur Promotie wordt Cultuur Evenementen"

Beleidsnotitie Cultuureducatie 2023-2026

Bibliotheekbeleid 2023-2026

Afsprakenkader Sport 2022-2026

Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Nota Kansen Benutten 2016-2020

Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland 2022-2030 Bomenbeleidsplan 2020

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Erfgoedverordening

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Stimuleren en faciliteren culturele initiatieven
- In stand houden cultureel erfgoed
- Stimuleer dat ynwenners en meiwurkers it Frysk sprekke en brûke
- Zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties
- Accounthouderschap toeristische sector
- Regionale afstemming recreatie en toerisme
- Onderhoud groene buitengebied
- Extensief beheer bermen buiten de bebouwde kom (biodiversiteit)
- Terugplaatsen nieuwe bomen bij noodzakelijke bomenkap
- Periodieke inspectie speeltuinen
- Onderhouden gemeentelijke sportvelden

Thema Cultuur

Doelstellingen

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Maatregelen

De gemeenteraad stelt in 2024 nieuw museumbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

De gemeenteraad stelt in 2024 nieuw museumbeleid op. Daarin gaat het onder andere over de mogelijkheden om musea toekomstbestendig te maken.

Kwaliteit (toelichting)

Er was in 2024 onvoldoende capaciteit om museumbeleid op te stellen.

Wij bereiden ons in 2024 voor op de aanpassing van de Bibliotheekwet

Omschrijving (toelichting)

In 2025 treedt de aangepaste Bibliotheekwet in werking. Hierin krijgen gemeenten de wettelijke taak (zorgplicht) ervoor te zorgen dat iedere inwoner toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek. We onderzoeken samen met de bibliotheek wat er nog nodig is om te voldoen aan deze zorgplicht. We nemen hiervoor de maatregelen die nodig zijn.

Kwaliteit (toelichting)

De aanpassingen in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (Wsob) zijn uitgesteld en worden waarschijnlijk medio 2025 behandeld in de Tweede Kamer.

Wij stimuleren de samenwerking tussen de bibliotheken en maatschappelijke organisaties

Omschrijving (toelichting)

We subsidiëren de bibliotheek. Verder ondersteunen we samenwerkingsinitiatieven tussen de bibliotheek en andere organisaties om de leefbaarheid van Opsterland te versterken, bijvoorbeeld met welzijnsorganisaties en scholen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 heeft de bibliotheek de samenwerking met netwerkpartners versterkt. Er is intensiever samengewerkt met onder andere Code Hans, Humanitas, Jeugdgezondheidszorg, scholen en kinderopvang. Deze samenwerkingen dragen bij aan het versterken van de leefbaarheid in Opsterland.

Thema Recreatie en Toerisme

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Opsterland is een aantrekkelijke groene gemeente waar het goed toeven is. Toerisme en recreatie zijn belangrijke instrumenten die de leefbaarheid van onze inwoners bevorderen en de lokale economie stimuleren. Daarnaast heeft recreëren in onze gemeente ook gezondheidsvoordelen voor de inwoners. Er gaat een preventieve werking vanuit om in de buitenlucht te bewegen en het sociale element te bevorderen. Binnen de regio Zuidoost Fryslân werken we programmatisch samen aan “Het Andere Friesland”. We zetten in op meer kwaliteit. We benutten onze toeristische mogelijkheden zo veel mogelijk. We werken samen met de horeca en andere ondernemers in deze sector.

Doelstellingen

De kwaliteit van toeristische voorzieningen is (verder) ontwikkeld en verbeterd

Maatregelen

De faciliteiten voor toeristen en recreanten zijn in 2024 meetbaar verbeterd

Omschrijving (toelichting)

1. We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband.
2. Varen in de Friese wouden: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.
3. We ronden in 2024 het onderzoek naar de mogelijkheid van een Opsterlân-pas af. Die pas kan een middel zijn om recreatie en toerisme te stimuleren.

Kwaliteit (toelichting)

1. We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband.

In 2024 is het eerste deel van het tracé van recreatieve fietspaden in de omgeving Bakkeveen/ Wijnjewoude (Duurswouderheide, Oude Bosch en Slotplaats) opgewaardeerd. De uitvoering en het opdrachtgeverschap van dit project werden verzorgd door de Provincie Fryslân. Eind 2024 is vanuit de gemeente een bijdrage voor het tweede deel van het tracé vrijgemaakt.

2. De opbrengsten uit de toeristenbelasting zetten we in voor (verdere) ontwikkeling van toeristische voorzieningen en activiteiten.

De opbrengsten vanuit de toeristenbelasting worden geplaatst in de Reserve Toeristenbelasting. Ook dit jaar zijn vanuit de Reserve Toeristenbelasting onder andere de volgende voorzieningen en activiteiten gefinancierd: Recreatieschap Marrekrite (o.a. beheer fiets- en wandelknooppuntennetwerken); (subsidies voor) toeristische (bovenregionale) evenementen, routes en voorzieningen; financiering t.b.v. promotie, gastheerschap en informatievoorziening (zie punt 3 en 4) en personele kosten.

3. De Turfroute als toeristisch blauw lint door de regio: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.

Stichting TRZF (Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland) faciliteert de toerist met informatiemateriaal langs verschillende kanalen. Denk aan de Turfroute kaart (Nederlands + Duits) en Turfroute tasjes met informatiemateriaal die werden uitgedeeld bij sluizen langs de Turfroute. Er werd ook ingezet op een goede digitale informatievoorziening via provinciale en regionale kanalen. Verder werd er dit jaar stilgestaan bij vijftig jaar Turfroute. Daarvoor werd een speciale fiets- en wandelgids uitgebracht rondom de Turfroute: zo is deze niet alleen vanaf het water, maar ook aan de wal (op de fiets en wandelend) te beleven. Ook zijn er Turfroute-persreizen georganiseerd en een Turfroute-camperroute ontwikkeld.

4. We zetten in op promotie, informatievoorziening en gastheerschap op regionaal niveau vanuit 'Het Andere Friesland'.

Stichting TRZF werkt voor de landelijke promotie samen met provinciale marketingorganisatie Merk Fryslân. Er werd ingezet op de regio via diverse beurzen en persreizen. Inzet op online marketing resulteerde in (regio)websitebezoek van +- 150.000 bezoekers. Verder werd dit jaar een (digitale) interactieve kaart van de regio ontwikkeld en de inzet op diverse printmaterialen blijft onverminderd (magazine, inspiratiekaart, fiets- en wandelkaart, evenementenposters). Ook is er inmiddels branding-materiaal voor het Andere Friesland beschikbaar voor toeristisch ondernemers en Toeristisch Informatiepunten.

Voor informatievoorziening en gastheerschap werd verbinding en kennisuitwisseling tussen gastvrijheidsondernemers gestimuleerd via bijeenkomsten en gebiedssafari's. Daarnaast faciliteerde stichting TRZF in workshops Duitse taal voor gastvrijheidsondernemers en werd er gefocust op begeleiding van en samenwerking met Toeristisch Informatie Punten. Afsluitend is er een pilot gedraaid voor de Open Museum Maand.

Thema Openbaar groen

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

We onderhouden de openbare ruimte op de manier die past bij de andere thema's uit dit programma: uitnodigend voor inwoners en toeristen. Ook dragen we met het onderhoud bij aan duurzaamheid. We vergroten de biodiversiteit, bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan bloeiende bloemen. Ook zorgen we voor het herplanten van bomen.

Doelstellingen

We investeren in de Mienskip en in vertrouwen in de gemeentelijke overheid

Maatregelen

We begeleiden in 2024 initiatieven vanuit de samenleving

Omschrijving (toelichting)

Inwoners en organisaties kunnen via het 'initiatievenformulier' een aanvraag indienen voor verbetering van de leefbaarheid of openbare ruimte. Levensvatbare ideeën ondersteunen wij. Die initiatieven gaan we begeleiden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn er maar liefst negen initiatieven tot realisatie gebracht. Zo zijn aan de Merkebuorren in Wijnjewoude bloembakken geplaatst om het verkeer te remmen en op diverse plaatsen in de gemeente bloembollen in de bermen geplant voor een kleurrijk voorjaar.

Thema Sport

Doelstellingen

Wij hebben goede sportaccommodaties. Sporten is bereikbaar voor iedereen

Maatregelen

In 2024 laten we minstens 100 volwassenen met een laag inkomen en minstens 140 kinderen structureel sporten

Omschrijving (toelichting)

Wij laten zoveel mogelijk inwoners met een laag inkomen structureel sporten. Daarvoor gebruiken we het jeugdfonds sport & cultuur en het volwassenenfonds. We stimuleren hen om structureel te sporten, in samenwerking met buurtsportcoaches en verenigingen/sportaanbieders. In 2024 doen minstens 100 volwassenen en minstens 140 kinderen hieraan mee.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we bereikt dat 140 volwassenen hebben deelgenomen aan sport- (131) en cultuur- (9) activiteiten, dankzij het Volwassenenfonds. Daarnaast hebben wij bereikt dat 133 kinderen hebben deelgenomen aan sport- (126) en culturele (7) activiteiten, dankzij het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

In 2024 maken we met 75% van de verenigingen nieuwe afspraken over gebruik en onderhoud van de buitensportaccommodaties

Omschrijving (toelichting)

We voeren samen met de verenigingen het beheer en onderhoud uit van de sportvelden en de gebouwen die daarbij horen. Dit gebeurt nu nog vaak op basis van willekeurige afspraken uit het verleden. We gaan nieuwe afspraken maken met minstens 75% van de sportverenigingen die gebruikmaken van gemeentelijke buitensportaccommodaties. We ronden dat in 2024 met 75% van de verenigingen af.

Kwaliteit (toelichting)

Op twee na, zijn met alle verenigingen gesprekken gevoerd voor het sluiten van nieuwe gebruiksovereenkomsten voor het gebruik van de sportvelden. Dit heeft geleid tot kleine aanpassingen en maatwerk daar waar nodig. We hebben bereikt dat overeenkomsten zijn aangepast en aan de verenigingen worden voorgelegd voor afronding. Afspraken over gebouwen op de velden worden vastgelegd in erfpachtovereenkomsten. Dit vraagt meer tijd.

We realiseren in 2024 en 2025 de vernieuwing en uitbreiding van sportcentrum Kortezwaag in Gorredijk

Omschrijving (toelichting)

In Gorredijk werken we aan de toekomst van sportcentrum Kortezwaag. Samen met de exploitant en andere stakeholders zorgen we dat er in 2024/2025 een verbouwd en uitgebreid sportcentrum staat.

Kwaliteit (toelichting)

Het project is aanbesteed, de aannemer heeft het project in 2024 in uitvoering genomen.

Wij laten in 2024 minstens 10 jongeren die moeite hebben om maatschappelijk mee te komen kennismaken met diverse sportmogelijkheden

Omschrijving (toelichting)

Wij laten minstens 10 jongeren die moeite hebben om maatschappelijk mee te komen, door activiteiten van de buurtsportcoaches kennismaken met diverse sportmogelijkheden. Het doel is dat zij structureel gaan sporten.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben vijf jongeren via de buurtsportcoaches kennisgemaakt met verschillende sportmogelijkheden. Ondanks een latere start in september, als gevolg van personele omstandigheden, is hiermee een eerste stap gezet richting het betrekken van jongeren bij structurele sportdeelname.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	Opsterland				Nederland			
		2016	2020	2022	2024	2016	2020	2022	2024
Niet-sporters	% Niet sporters	50,9%	53,3%	52,5%	*	48,7%	49,3%	46,4%	*

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 14 maart 2025 Deze tabel wordt elke twee jaar geactualiseerd.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 5 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	7.412	7.195	8.081	7.759	-321
Baten	1.106	452	1.479	1.497	18
Saldo voor bestemming	-6.306	-6.743	-6.601	-6.262	339
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	433	177	711	450	-261
Saldo na bestemming	-5.873	-6.566	-5.890	-5.812	78

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
5.1 Sportbeleid en activering	697	653	-44
5.2 Sportaccommodaties	1.479	1.516	37
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	414	374	-40
5.4 Musea	454	456	2
5.5 Cultureel erfgoed	58	43	-15
5.6 Media	816	823	8
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recre.	4.163	3.894	-269
Totaal Lasten	8.081	7.759	-321
Baten			
5.1 Sportbeleid en activering	537	513	-24
5.2 Sportaccommodaties	130	152	23
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	49	12	-38
5.4 Musea	355	356	1
5.5 Cultureel erfgoed	2	-	-2
5.6 Media	68	76	8
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recre.	339	388	50
Totaal Baten	1.479	1.497	18
Saldo voor bestemming	-6.601	-6.262	339
Stortingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	711	450	-261
Totaal mutaties reserves	711	450	-261
Saldo na bestemming	-5.890	-5.812	78

Toelichting op de financiën
Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 78.000 voordelig.

Lasten

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie: € 269.000 voordeel.

- De opdracht voor de renovatie van de recreatieve fietspaden (F04, F05 en F07) rondom Wijnjewoude en Bakkeveen is in 2024 verstrekt aan de aannemer. De uitvoering hiervan zal in 2025 plaatsvinden. Dit geeft lagere lasten in 2024 (€ 250.000, raadsbesluit december 2024).

Baten

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie: € 50.000 voordeel.

- De hogere baten bestaan voornamelijk uit een niet geraamde bijdrage voor het onderhoud van het stedelijk water.

De mutatie in de reserves

- De kosten voor de renovatie van de recreatieve fietspaden (€ 250.000) worden in 2025 onttrokken uit de reserve Recreatie en Toerisme. Dit geeft een nadeel in 2024.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Omschrijving (toelichting)

Inwoner voorop

Bij alle ondersteuning die we bieden, staan de inwoner en zijn omgeving voorop. Daarbij geldt 'voorkomen is beter dan genezen'. We richten ons dus vooral op preventie.

Betaald werk

We gaan een extra inspanning leveren om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen. We doen dit samen met onze partners in de arbeidsmarktregio. Hierdoor hebben minder mensen een bijstandsuitkering nodig en halen zij eigenwaarde uit het verdienen van eigen inkomen.

Armoede

We hebben als gemeente een beperkte rol bij het tegengaan van armoede. Die rol nemen we, bijvoorbeeld door meer in te zetten op schuldenpreventie. Een ander voorbeeld is dat we ervoor zorgen dat meer mensen die ervoor in aanmerking komen daadwerkelijk gebruik maken van onze gemeentelijke inkomensvoorzieningen.

Zorg

In de toekomst willen we als gemeente de zorg bereikbaar en betaalbaar houden. We hebben daarbij drie uitdagingen: de vraag neemt toe (vergrijzing), de arbeidsmarkt is krap (minder handen in de zorg) en de kosten stijgen (de gemeentebegroting moet sluitend zijn). De Friese gemeenten en zorgpartijen onderzoeken deze uitdagingen. Samen kijken wij welke maatregelen ons hierin kunnen helpen. De afspraken komen in het regioplan van het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA) te staan.

We richten ons daarbij vooral op het voorkomen van duurdere zorg (preventie). Daarbij staat de directe leefomgeving van de inwoner (de sociale basis) centraal. Daarvoor zetten we diverse maatregelen in, die hierna in dit programma van de begroting aan de orde komen. Ook hierin werken we vaak met anderen samen, bijvoorbeeld op het terrein van wonen en zorg.

Jeugdhulp

Bij de jeugdhulp gaat het allereerst om de jeugdige en om wat die nodig heeft. Tegelijk besteden we een groot deel van onze begroting aan die jeugdhulp. Daarom houden we deze hulp bereikbaar én betaalbaar. Ook hier richten we ons nadrukkelijk op het voorkomen van (duurdere) zorg. Net zoals we dat bij de WMO/zorg doen, nemen we diverse maatregelen om dat te bereiken. Daarbij werken we nauw samen met de scholen.

Dorpen

Hoe we met onze dorpen omgaan, staat ook in dit programma van de begroting. Nieuw dorpenbeleid wordt leidend voor de komende jaren. Daarnaast gaan we verder met de dorpsafels. Verder gaan de dorpen en de gemeente de eerste actieplannen voor de dorpshuizen uitvoeren.

Vluchtelingen

Nog steeds vragen zowel vluchtelingen uit Oekraïne als statushouders en vluchtelingen uit de rest van de wereld onze aandacht. De huisvesting van vluchtelingen en statushouders voeren wij projectmatig uit. Dat staat daarom in de paragraaf Projecten.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Preventieagenda Opsterland 2021-2030
Beleidsnota nieuwe Wet inburgering 2022
Fryske Regiovisie Jeugd
Visie complementaire ondersteuning

Kadernota Dorpshuizenbeleid 2021 - 2026
 Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Opsterland 2023
 Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Opsterland
 Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023
 Verordening Hart voor de Jeugd 2024

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Verstrekken bijstandsuitkeringen
- Ondersteuning bij re-integratie naar regulier werk of werk via Caparis
- Aanbieden jeugdhulp en andere ondersteuning voor kinderen, jongeren en gezinnen
- Aanbieden ondersteuning WMO voor ouderen, mantelzorgers e.d. (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, gehandicaptenparkeerplaats)
- Zorgen voor dagbesteding en begeleiding
- Ondersteuning bij geldzorgen en schulden
- Zorgen voor inburgering statushouders
- Zorgen voor opvang vluchtelingen Oekraïne
- Subsidiëren sociaal-cultureel werk
- Bieden welzijnswerk (jongerenwerk e.d.)
- Ondersteuning dorpen, dorpshuizen en plaatselijk belangen
- Behandeling klachten en bezwaren

Thema Uitvoering sociale wetgeving

Doelstellingen

In 2024 gaan er - ten opzichte van 2023 - minstens net zoveel mensen uit de bijstand en er komen minder mensen in de bijstand

Maatregelen

Caparis ontwikkelt zich verder naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf

Omschrijving (toelichting)

De structuur van ons sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV verandert. Dat komt doordat de instroom in de sociale werkvoorziening is afgesloten en er meer instroom van nieuwe doelgroepen komt vanuit de Participatiewet. Daarom gaat Caparis zich de komende jaren ontwikkelen tot een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Dat vraagt ook inzet van ons als gemeente. In 2024 gaan we als gemeente 5 extra afspraakbanen en 2 extra plekken Beschut Werk bij Caparis vullen. Ook gaan er inburgeraars bij Caparis aan het werk - zie hierna.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we 5 extra Afspraakbanen en 3 plekken Beschut Werk gerealiseerd bij Caparis. We hebben bereikt dat in 2024 in totaal 16 inburgeraars vanuit Z-route werkervaring hebben opgedaan bij Caparis.

We actualiseren in 2024 het implementatieplan Meteen in Beweging

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk de re-integratie vanaf dag één te starten. Hier beginnen wij al mee bij het eerste contact van een inwoner met de gemeente via de poortwachter. Daarvoor zetten we ook ons implementatieplan 'Meteen in Beweging' in. In 2024 actualiseren we dit implementatieplan.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we het implementatieplan uit 2017 geactualiseerd naar een jaarlijks werkplan. Het streven is dat mensen meteen in beweging komen, door te re-integreren richting werk of door sociaal te participeren, via bijvoorbeeld vrijwilligerswerk.

We gaan door met de extra inzet voor een activerend weekvullend programma voor statushouders.

Omschrijving (toelichting)

Voor inburgeraars hebben we een weekvullend programma dat aansluit bij de Wet Inburgering 2021. Het doel is dat inburgeraars zo snel mogelijk actief meedoen en zo snel mogelijk uitstromen naar betaald werk. Een deel van de participatieplekken van inburgeraars wordt ingevuld door werkervaring op te doen bij Caparis.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 volgen onze inburgeraars elke week taallessen via Stavoor (leerroutes B-1 route of Z-route) of Firda (leerroute onderwijsroute). Hierdoor zetten zij stappen in de richting van actieve deelname aan de samenleving. Daarnaast doet een deel van onze inburgeraars (16 per jaar) via de Z-route werkervaring op bij Caparis of bij ander werkgevers, wat hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot.

We intensiveren onze aanpak voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

Binnen de groep uitkeringsgerechtigden wordt het aandeel mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt steeds groter. Dat komt doordat uitkeringsgerechtigden die makkelijker aan het werk kunnen, snel uitstromen door de krappe arbeidsmarkt.

1. We ontwikkelen in 2024 een traject gericht op maatschappelijke participatie en op het mensen in beweging krijgen door sport en bewegen.
2. We ronden in 2024 het onderzoek af naar de mogelijkheden van basisbanen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarmee voeren we de motie van de gemeenteraad uit (juli 2023).

Kwaliteit (toelichting)

Dankzij de samenwerking met Code Hans zijn meer inwoners actief geworden in vrijwilligerswerk. Via re-integratiebedrijven zijn extra trajecten op sport en bewegen gerealiseerd, wat heeft bijgedragen aan de fysieke en sociale activering van deelnemers. Op basis van bespreking met de raad over onderzoek naar basisbanen komt een plan van aanpak. Dit plan is voorlopig in de wacht gezet.

We stimuleren de participatie van inburgeraars, onder andere met 16 werkervaringsplekken bij Caparis.

Omschrijving (toelichting)

Voor inburgeraars hebben we een weekvullend programma op grond van de Wet Inburgering 2021. Het doel is dat inburgeraars zo snel mogelijk actief meedoen en zo snel mogelijk uitstromen naar

betaald werk. Een deel van de participatieplekken van inburgeraars wordt ingevuld door werkervaring op te doen bij Caparis.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we de Wet Inburgering 2021 uitgevoerd voor inburgeraars die verplicht zijn om in te burgeren. Deze inburgeraars hebben taallessen gevolgd, deden werkervaring op en kregen maatschappelijke begeleiding via Code Hans. In 2024 zijn stappen gezet voor het realiseren van een werkervaringsplek voor inburgeraars in de ambtelijke organisatie.

We werken de Strategische Koers 2022-2026 voor de arbeidsmarktregio uit in meerdere uitvoeringsplannen.

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Opsterland werkt samen met onder andere onderwijspartners, zorgpartijen, UWV, de provincie en andere gemeenten. Wat we samen willen bereiken hebben we vastgelegd in de Strategische Koers 2022-2026 voor de Arbeidsmarktregio (Fryslân Werkt). Wij werken samen omdat onze werkzoekenden ook buiten onze gemeente aan de slag kunnen. De focus ligt daarbij op drie strategische doelen: een leven lang leren stimuleren, de duurzame inzetbaarheid verhogen en de arbeidsmobiliteit bevorderen. In 2024 werken we deze koers verder uit in meerdere programmaplannen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de Strategische Koers 2022–2026 verder geconcretiseerd in een meerjarig uitvoeringsprogramma, opgesteld in samenwerking met regionale partners in de arbeidsmarktregio. Dit programma richt zich op vier centrale thema's: klantvraag centraal, overzichtelijke dienstverlening, preventie en regionale samenwerking met sociaal-economische partners. Daarmee is een stevige basis gelegd voor het realiseren van de drie strategische doelen: een leven lang leren, duurzame inzetbaarheid en versterkte arbeidsmobiliteit.

Doelstellingen

Inwoners leven niet in armoede

Maatregelen

In 2024 komt er een beleidsplan voor armoede en schulden

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen jaren is het voorkómen van schulden steeds belangrijker geworden. Dat is terug te vinden in de gewijzigde Wet schuldhulpverlening en in ons gemeentelijke beleid voor preventie. In 2024 trekken we deze lijn door. We stellen een beleidsplan 'armoede en schuldhulpverlening' op.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben wij een beleidsplan schuldhulpverlening 2025-2028 uitgewerkt. Voor het armoedebeleid zijn er in 2024 nieuwe ontwikkelingen geweest, zoals het rekenkameronderzoek naar de minimaregelingen in Opsterland. Hierdoor zijn we tot de conclusie gekomen dat we voor het armoedebeleid in een apart beleidsplan gaan uitwerken.

We bereiden ons in 2024 voor op de wetswijziging 'Participatiewet in Balans'.

Omschrijving (toelichting)

Het Rijk werkt aan het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans'. Deze wet treedt waarschijnlijk op 1 januari 2025 in werking. 'De menselijke maat', 'vertrouwen' en 'eenvoud' zijn de kernwoorden voor deze wetswijziging. We gaan ons op deze wetswijziging in 2024 voorbereiden. Dat kan betekenen dat we werkprocessen en gemeentelijk beleid moeten aanpassen.

Kwaliteit (toelichting)

De invoering van de wet 'Participatiewet in balans' is uitgesteld tot minimaal 1 januari 2026. Ook de tekst van de wet is nog niet definitief. In 2024 hebben we in kaart gebracht wat we moeten doen om de vernieuwde Participatiewet goed uit te kunnen voeren.

We maken in 2024 een communicatieplan gemeentelijke inkomensvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

Inwoners moeten op de hoogte zijn van de voorzieningen waarvan zij gebruik kunnen maken. Bij armoede en schuldhulpverlening zijn er diverse groepen die een specifieke communicatie-aanpak nodig hebben. Denk hierbij aan inwoners waarbij sprake is van laaggeletterdheid, een taalbarrière, gebrek aan digitale vaardigheden of inwoners met een verstandelijke beperking. Om deze inwoners te kunnen bereiken wordt een communicatieplan armoede gemaakt, waarin we onze communicatie afstemmen op de behoeften van de doelgroep.

Kwaliteit (toelichting)

Inwoners met geldzorgen hebben nu beter toegang tot informatie over beschikbare voorzieningen. Dankzij de inzet van de Voorzieningenwijzer, verbeterde communicatie via partners zoals Humanitas en een toegankelijker gemeentelijke website worden armoederegelingen beter gevonden en benut.

We voeren in 2024 de Voorzieningenwijzer in

Omschrijving (toelichting)

We willen dat inwoners die recht hebben op inkomensondersteuning, die ondersteuning ook krijgen. De eerste stap is dat inwoners weten dat de regelingen er zijn. De voorzieningenwijzer geeft mensen dit inzicht. Onze inwoners kunnen met hun DigiD en inkomensgegevens direct kijken waar ze recht op hebben.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de Voorzieningenwijzer ingevoerd in Opsterland. Hierdoor hebben inwoners sneller en eenvoudiger inzicht gekregen in welke regelingen en ondersteuning voor hen beschikbaar zijn. Dit draagt bij aan een betere benutting van inkomensondersteuning door wie daar recht op heeft.

Thema Maatschappelijke ondersteuning

Doelstellingen

Inwoners houden de regie over hun eigen leven en kunnen zelfstandig blijven wonen.

Maatregelen

We maken in 2024 een regionale uitvoeringsagenda op het gebied van wonen en zorg

Omschrijving (toelichting)

Samen met de andere gemeenten in Zuidoost-Friesland en met woon- en zorgpartners hebben wij in 2023 een analyse uitgevoerd. We weten nu wat de opgave is die we in Fryslân hebben op het gebied

van wonen en zorg. In 2024 maken we een uitvoeringsagenda. Daarin staat wat het concreet voor onze regio en onze gemeente betekent én welke maatregelen nodig zijn.

Kwaliteit (toelichting)

Wonen en zorg bestaat uit twee onderdelen, een woonzorgvisie en een uitvoeringsagenda. De regionale woonzorgvisie is eind 2024 in concept afgerond en wordt uitgewerkt in een gemeentelijke uitvoeringsagenda.

We voeren in 2024 een verkennend onderzoek uit naar de ondersteuning van mensen met onbegrepen gedrag

Omschrijving (toelichting)

Ook in onze gemeente zijn er mensen met onbegrepen gedrag (eerder noemden we dat verward gedrag). We gaan in 2024 een verkennend onderzoek uitvoeren. We kijken of er aanvullende maatregelen nodig zijn om deze inwoners te ondersteunen. Bijvoorbeeld om zelfstandig te kunnen blijven wonen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is provinciaal en regionaal onderzoek gestart naar de ondersteuning voor mensen met onbegrepen gedrag. Op basis van de uitkomsten brengen we in kaart welke hiaten er in Opsterland zijn. Dit biedt aanknopingspunten voor gerichte verbetering van de ondersteuning voor deze doelgroep.

Wij stellen een nieuwe subsidieregeling voor sociaal-cultureel werk op

Omschrijving (toelichting)

In een groot deel van onze dorpen is er sociaal-cultureel werk (SCW), zoals ouderenwerk. We evalueren de huidige regeling huisvestingskosten SCW. Daarna stellen we in 2024 een nieuwe subsidieregeling op.

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van een nieuwe subsidieregeling kost meer tijd dan verwacht omdat het afstemming vereist met alle huidige ontvangers van de subsidie. Hierdoor hebben we de nieuwe regeling in 2024 niet kunnen afronden.

Wij stellen een uitvoeringsagenda dementievriendelijke gemeente op

Omschrijving (toelichting)

Omdat er steeds meer oudere mensen zijn, komen er ook (fors) meer mensen met dementie. Meer mensen met dementie zullen in de individuele thuissituatie wonen. Dit levert een aantal specifieke uitdagingen op. In 2023 hebben wij beleid opgesteld over dit onderwerp. We stellen in 2024 hiervoor een uitvoeringsagenda op. Daarin staan concrete stappen om een dementievriendelijke gemeente te worden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is een nieuw Odensehuis geopend in Ureterp, waarmee de ondersteuning voor mensen met dementie en hun naasten is uitgebreid. Daarnaast zijn voorbereidingen gestart voor de uitbreiding van het Odensehuis in Beetsterzwaag. Deze stappen dragen concreet bij aan de ambitie om een dementievriendelijke gemeente te worden.

Wij stellen in 2024 een lokale inclusieagenda op

Omschrijving (toelichting)

Elke gemeente moet op basis van het VN-Verdrag Handicap een lokale inclusieagenda maken. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Mensen met een beperking ervaren vaak achterstanden. Daardoor kunnen zij niet volwaardig meedoen. De samenleving moet ervoor zorgen dat die achterstanden verdwijnen. We stellen in 2024 een lokale inclusieagenda op. Daarin laten we zien hoe we daar in Opsterland voor gaan zorgen.

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van een Lokale Inclusie Agenda vraagt meer tijd dan verwacht. We hebben in 2024 in kaart gebracht wat we al doen en hebben daarbij samengewerkt met een leergemeenschap (atelier) van NHL Stenden. Zij helpen om ook de ervaringen van ervaringsdeskundigen te verwerken in de Lokale Inclusie Agenda.

Wij stellen in 2024 een welzijnsagenda op om de sociale basis te versterken

Omschrijving (toelichting)

De sociale basis van onze dorpen bestaat uit informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen inwoners onderling. Met andere woorden: de mienskip. Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat mensen elkaar kunnen ondersteunen. Ze hoeven dan minder snel terug te vallen op professionele hulp. We gebruiken een passende methode om per dorp te bekijken wat nodig is om de sociale basis te versterken. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheid van dorpskamers. Voor deze aanpak stellen wij in 2024 een welzijnsagenda op.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn de voorbereidingen gestart voor het opstellen van de welzijnsagenda. Hiermee is de eerste stap gezet richting een gerichte aanpak om de sociale basis in onze dorpen te versterken, onder andere door het verkennen van de inzet van dorpskamers.

Wij stellen in 2024 mantelzorgbeleid op

Omschrijving (toelichting)

Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit zijn directe sociale omgeving. Het gaat daarbij om hulp die verder gaat dan de normale (gebruikelijke) zorg voor elkaar. De inzet van de mantelzorg wordt steeds belangrijker. Dat komt onder andere door vergrijzing en personeelskrapte in de zorg. Tegelijkertijd verwachten we op basis van prognoses dat er steeds minder mantelzorgers zullen zijn. We stellen in 2024 mantelzorgbeleid op. Zo laten we zien hoe we daar in Opsterland mee omgaan.

Kwaliteit (toelichting)

Het opstellen van mantelzorgbeleid wordt in de welzijnsagenda verwerkt. De welzijnsagenda richt zich vooral op het versterken van de sociale basis. Mantelzorg is daarbij een belangrijk thema.

Doelstellingen

Met preventie voorkomen en beperken we problemen en versterken we de zelfredzaamheid

Maatregelen

We stellen in 2024 een plan van aanpak op voor GALA en voeren dat uit.

Omschrijving (toelichting)

Wij ontvangen een brede specifieke uitkering (SPUK) voor GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). We stellen hiervoor in 2024 een plan van aanpak op. Daarin leggen we vast wat we met deze middelen gaan doen. Voor een groot deel gaat het niet om nieuwe middelen, maar zijn bestaande middelen samengevoegd onder de noemer GALA. Veel onderwerpen uit het GALA zijn daarom bestaande activiteiten in de preventieagenda. De preventieagenda en het plan van aanpak voor het GALA gaan elkaar versterken. We maken samen met de dorpen een lokale aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we het actieplan preventie vastgesteld en de bijbehorende acties uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) uitgevoerd. Honderd 65+ers namen deel aan een fittest om valrisico's in beeld te brengen. Dertig van hen zijn gestart met de interventie valpreventie. Hiermee leveren we een concrete bijdrage aan de doelen van de Preventieagenda 2021–2030 en het GALA.

We voeren het actieplan preventie voor 2024 uit

Omschrijving (toelichting)

De omslag naar de voorkant, naar preventie, is nodig. Dat helpt om de zorg toekomstbestendig te maken. In 2021 heeft de raad de Preventieagenda 2021-2030 vastgesteld. Hierin vormen zeven actielijnen het uitgangspunt. We stellen jaarlijks een actieplan preventie op. In dit actieplan werken we de actielijnen van de preventieagenda uit. Dit plan werken we in de loop van het jaar verder uit met onze partners en inwoners. In 2024 staat het gesprek met onze stakeholders over preventie voorop. Als zij het belang van preventie zien, zullen zij daarna ook hun eigen aanpak daarop aanpassen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is het actieplan preventie opgesteld. Van de verschillende actielijnen uit de Preventieagenda 2021-2030 zijn acties uitgevoerd. Eén van de acties is het voorkomen van valincidenten. Hiervoor hebben ongeveer honderd 65+ers meegedaan aan een fittest in Gorredijk met als doel om verhoogd val risico op te sporen. Uit deze groep zijn dertig deelnemers gestart aan de interventie valpreventie.

Thema Jeugdhulp

Doelstellingen

Jeugdigen ontwikkelen zich zo goed mogelijk

Maatregelen

We ontwikkelen in 2024 een aanpak voor samenwerking tussen het onderwijs en de zorg voor jeugd

Omschrijving (toelichting)

We werken met het onderwijs aan een aanpak die de sociale en pedagogische basis versterkt (daarvan maakt het onderwijs deel uit). We signaleren vroegtijdig jeugdigen met problemen. Jeugdigen en ouders met lichte opvoed- en opgroevragen kunnen laagdrempelig terecht op school. We investeren in de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dat doen we samen met andere partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn. We ontwikkelen hiervoor in 2024 een integrale aanpak voor het onderwijs en de zorg voor jeugd. We monitoren de uitvoering ervan.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn we gestart met de extra inzet van consultants jeugd op de scholen in Gorredijk. Hiermee willen we de schakel tussen onderwijs en zorg versterken, zodat we onnodig inzet van (zwaardere) jeugdhulp kunnen voorkomen. Eerste resultaten zijn naar tevredenheid. Zo is de samenwerking tussen de consultants en de scholen verbeterd. De scholen en de ouders zijn tevreden over de korte lijnen en de snelle en flexibele inzet van de consultants.

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 27 jaar

Omschrijving (toelichting)

Met het toekomstplan 18-/18+ ontwikkelen we een preventieve aanpak. We ondersteunen kwetsbare jongeren en jongvolwassenen (tussen de 16 en 27 jaar). Zodat ze meedoen en zich kunnen redden in de maatschappij. Het gebiedsteam gaat dit toekomstplan verder ontwikkelen en invoeren. We ontwikkelen hiervoor dus in 2024 een aanpak. We monitoren de uitvoering. Als dat nodig blijkt, verbeteren we de aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

De consultants jeugd gebruiken het toekomstplan voor kwetsbare jongeren. Dit plan wordt verder doorontwikkeld. Daarnaast is het projectplan 'Van 18- naar 18+' opgesteld, waarmee we een belangrijke basis hebben gelegd voor verdere verbetering van begeleiding rond deze overgangsfase.

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor jongeren van 10 tot 18 jaar

Omschrijving (toelichting)

We richten ons op een gezonde levensstijl en sociale inclusie. Zo voorkomen wij middelengebruik onder jongeren. En we dringen eenzaamheid terug. Onderdeel van deze aanpak is dat de jongeren meedoen aan culturele en sportieve activiteiten. We leggen hiervoor verbindingen tussen inwoners, scholen, verenigingen, kinderopvang, jongerenwerk, bibliotheken, enzovoort. Hiervoor ontwikkelen wij in 2024 een integrale en preventieve aanpak voor opgroeien in een kansrijke omgeving. Deze aanpak is voor jeugdigen van 10 tot 18 jaar. We doen dat via de Fryske Mienskip Oanpak. We monitoren de uitvoering.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn we gestart met de aanpak 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)'. Daarmee is een basis gelegd voor samenwerking tussen inwoners en ketenpartners. De werkgroepen zijn gevormd en werken de gezamenlijke speerpunten verder uit.

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor kinderen tussen de -10 maanden en 7 jaar

Omschrijving (toelichting)

Met het programma 'Kansrijke start' werken we samen met lokale partners die betrokken zijn bij (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen (tot 1000 dagen). We versterken zo het opvoedkundig klimaat en het voorliggende (preventieve) veld. Zo bieden wij een passend en compleet aanbod aan jeugdigen en hun ouders. We geven informatie en advies en we zorgen voor ontmoeting, lichte opvoedondersteuning en individuele hulp voor jeugdigen en hun gezinnen. We investeren in de kwaliteit van het gebiedsteam en in de samenwerking met partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn. We monitoren de uitvoering van deze aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is de lokale coalitie 'Kansrijke start' herstart. Nieuwe doelen zijn geformuleerd en worden in een nieuw plan van aanpak gezet voor de verdere ontwikkeling, implementatie en borging van de aanpak.

Doelstellingen

Voor de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen is passende jeugdhulp beschikbaar

Maatregelen

We borgen in 2024 de afspraken inkoop Jeugdhulp 2023 en het contractmanagement in de verordening Jeugdhulp

Omschrijving (toelichting)

In de nieuwe inkoop van jeugdhulp door Sociaal Domein Friesland zit een aantal aanpassingen. Die verschillen van de eerdere uitvoering door het Gebiedsteam. Deze aanpassingen liggen vast in de verordening Jeugdhulp. Het Gebiedsteam is de spil in de uitvoering van de nieuwe afspraken. In 2024 borgen wij de juiste uitvoering van de afspraken.

Kwaliteit (toelichting)

De aanpassingen m.b.t. de nieuwe inkoop zijn verwerkt in de verordening en geïmplementeerd in het gebiedsteam. Dit zorgt voor meer duidelijkheid, betere samenwerking met aanbieders en passendere ondersteuning voor jeugdigen.

We ontwikkelen en monitoren een eenduidige werkwijze voor de indicaties van de jeugdwet

Omschrijving (toelichting)

In 2023 zijn we gestart met het werken met het Fries Ondersteuningsplan. In zo'n plan staat welke hulp nodig is om gezond en veilig op te groeien naar zelfstandigheid en voor het gezin om zelfredzaam te zijn. Hiervoor brengen we met elkaar in beeld welke resultaten we gaan halen. De ingezette hulp en ondersteuning staan in het plan. Alle hulpverleners zijn hierin in beeld. Ook de evaluatie komt in het plan. Zo blijven we de juiste hulp en ondersteuning inzetten en blijft de situatie actueel. In 2024 monitoren we deze werkwijze. Als het nodig is verbeteren we die.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we de werkwijze gemonitord en verbeteringen doorgevoerd, zodat het Fries Ondersteuningsplan beter aansluit op de ondersteuningsbehoefte van gezinnen.

We stellen in 2024 een jaarplan op bij de Fryske regiovisie jeugdhulp 2022-2026 en brengen de gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd in beeld

Omschrijving (toelichting)

In de Fryske regiovisie jeugdhulp staat wat we met de jeugdhulp voor de periode 2023-2026 willen bereiken. De Friese gemeenten leveren blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp.

1. We stellen hiervoor in 2024 samen met de andere Friese gemeenten een jaarplan op.
2. Daarnaast brengen we, met de andere Friese gemeenten, de gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd in beeld. In deze agenda hebben gemeenten en Rijk afspraken gemaakt over de toekomst van de jeugdhulp. Wij vertalen de gevolgen naar de gemeente Opsterland.

Kwaliteit (toelichting)

Het jaarplan is opgesteld. De gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd en de samenwerking in de regio zijn in beeld gebracht, maar vragen nog verdere uitwerking.

Wij ontwikkelen in 2024 een aanpak gericht op het normaliseren van problematiek

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen in 2024 een aanpak gericht op het normaliseren van problematiek bij jeugdigen en hun ouders.

We maken afspraken met externe verwijzers over het indiceren van zorg met behulp van het zogeheten opvoedkwadrant. We monitoren en controleren op de hoge intensiteiten. Zo ontvangen jeugdigen en hun ouders niet onnodig lang zware jeugdzorg. Ook het bieden van complementaire ondersteuning, als “niveau” van ondersteuning tussen preventie en zwaardere zorg, is onderdeel van de aanpak. We monitoren de uitvoering van deze aanpak.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn afspraken gemaakt met interne en externe verwijzers over het indiceren van zorg met behulp van het opvoedkwadrant. Uit de monitoring blijkt dat bijstelling van deze afspraken met externe verwijzers nodig is. We blijven actief monitoren en sturen op het voorkomen van onnodig langdurige inzet van zware jeugdzorg.

Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen

Doelstellingen

In elk dorp waar nu ook een dorpshuis is, is een dorpshuisfunctie aanwezig

Maatregelen

We voeren in 2024 voor vijf dorpshuizen de actieplannen vanuit de koersplannen uit

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zijn voor alle dorpshuizen koersplannen opgesteld. Daarin staat onder andere wie eigenaar is en hoe de staat van onderhoud is. In 2023 zijn hiervoor actieplannen opgesteld en de eerste twee zijn opgestart.

1. We voeren in 2024 voor vijf dorpshuizen de actieplannen uit. De rest volgt in 2025 en 2026.
2. We laten meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) opstellen voor de dorpshuizen die niet in eigendom zijn van de gemeente.
3. We onderzoeken op basis van de MJOP's de mogelijkheden voor een subsidieregeling om financieel bij te dragen aan het groot onderhoud van deze dorpshuizen.
4. We stellen een subsidieregeling op voor verbouw-nieuwbouw van dorpshuizen.

Kwaliteit (toelichting)

1. We hebben in zeven dorpen actieplannen uitgevoerd.
2. Voor alle dorpshuizen zijn meerjarenonderhoudsprogramma's gemaakt.
3. Het onderzoek naar mogelijke subsidieregelingen moet nog beginnen.
4. In 2024 is de subsidieregeling voor verbouw en nieuwbouw van dorpshuizen voorbereid.

Doelstellingen

Wij zoeken de verbinding met de dorpen en enthousiasmeren inwoners om initiatieven te starten om hun leefomgeving te verbeteren

Maatregelen

In 2024 stelt de gemeenteraad dorpenbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

De dorpen spelen een belangrijke rol in Opsterland. Ze zijn van belang bij allerlei beleid van de gemeente. In 2024 formuleert de gemeenteraad daarvoor een gemeenschappelijke basis in nieuw dorpenbeleid.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben bereikt dat er een concept Dorpenbeleid is ontwikkeld. Voor een zorgvuldige voorbereiding kregen de Plaatselijke Belangen de mogelijkheid om tot na de zomer van 2024 te reageren. Hun input is inmiddels verwerkt. Daardoor heeft de bespreking in de raad nog niet kunnen plaatsvinden.

Wij organiseren in 2024 in elk dorp een dorpstafel

Omschrijving (toelichting)

Wij organiseren dorpstafels in de dorpen. Daar gaan we met mensen en organisaties in gesprek over wat er speelt in het dorp.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn in vier dorpen Doarpspetearen georganiseerd. Ondanks de intensieve inzet die dit vraagt van zowel de ambtelijke organisatie als Plaatselijk Belang, is hiermee waardevolle input opgehaald over wat er leeft in de dorpen.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	653	654	680	*	805	825	837	*
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1,0%	1,0%	1,0%	*	1,0%	1,0%	1,0%	*
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	% Kinderen in uitkeringsgezin	4,0%	4,0%	4,0%	*	6,0%	6,0%	6,0%	*
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	% Werkloze jongeren	2%	2%	2%	*	2%	1%	2,0%	*
Netto arbeidsparticipatie	% Van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	71%	73%	73%	*	70%	72%	73%	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	292	258	242,8	229,5	431	367	344,8	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	183,4	206,8	206,1	*	197,7	197,7	191,5	*
Jongeren met jeugdhulp	% Van alle jongeren tot 18 jaar	9,6%	11,1%	11,9%	9,7%	10,5%	13,2%	13,5%	11,5%
Jongeren met jeugdbescherming	% Van alle jongeren tot 18 jaar	1,7%	1,4%	1,5%	1,1%	1,2%	1,2%	110,0%	0,9%
Jongeren met jeugdreclassering	% Van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,3%	*	*	0,3%	0,3%	*	*
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	610	610	600	560	649	700	700	650

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron:
www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 14 maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 6 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	40.395	38.420	44.709	42.837	-1.872
Baten	10.970	10.191	14.382	15.712	1.330
Saldo voor bestemming	-29.425	-28.230	-30.327	-27.125	3.202
Mutaties reserves					
Lasten	310	30	1.030	1.030	-
Baten	366	-	308	308	-
Saldo na bestemming	-29.369	-28.260	-31.049	-27.847	3.202

Specificatie per taakveld

x € 1.000

	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.763	4.595	-1.168
6.2 Wijkteams	4.403	4.437	34
6.3 Inkomensregelingen	11.445	10.718	-728
6.4 Begeleide participatie	3.523	3.524	2
6.5 Arbeidsparticipatie	1.347	1.334	-13
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.200	1.187	-13
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	200	364	164
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	3.129	3.244	116
6.71B Begeleiding (WMO)	1.925	1.824	-101
6.71C Dagbesteding (WMO)	1.150	1.055	-95
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	193	193	-
6.72A Jeugdhulp begeleiding	400	197	-203
6.72B Jeugdhulp behandeling	160	1	-159
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	400	1.088	688
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	6.050	5.711	-339
6.73A Pleegzorg	349	301	-49
6.73B Gezinsgericht	365	205	-160
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	850	1.694	844
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	150	271	121
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	83	83
6.74C Gesloten plaatsing	1.000	276	-724
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	7	11	4
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-	-	-
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	33	33
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-
6.82A Jeugdbescherming	700	490	-210
Totaal Lasten	44.709	42.837	-1.872
Baten			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.266	5.192	926
6.2 Wijkteams	50	96	46

Exploitatie			
6.3 Inkomensregelingen	9.407	9.610	203
6.5 Arbeidsparticipatie	54	56	2
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	230	303	73
6.81A Beschermd wonen (WMO)	375	456	81
Totaal Baten	14.382	15.712	1.330
Saldo voor bestemming	-30.327	-27.125	3.202
Stortingen reserves	-1.030	-1.030	0
Onttrekkingen reserves	308	308	0
Totaal mutaties reserves	-722	-722	0
Saldo na bestemming	-31.049	-27.847	3.202

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 3.202.000 voordelig.

Lasten

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: € 1.168.000 voordeel.

- Het budget Inburgering is met € 42.000 overschreden omdat de toename van het aantal inburgeraars meer inzet vraagt.
- De vooruit ontvangen uitkering per inburgeraar voor het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen is nog niet geheel besteed. Het restantbedrag van € 626.000 wordt besteed in 2025. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.
- Er is in 2024 een onderbesteding van € 53.000 op het budget Hoofdlijnenakkoord GGZ geweest. Enerzijds omdat middelen voor het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) zijn gebruikt voor maatregelen die anders ten laste gegaan zouden zijn van dit budget. Anderzijds hebben de kosten van het mogelijk in 2025 starten van een inlooplocatie in Gorredijk voor mensen met een psychische- en/of sociale kwetsbaarheid zich beperkt tot voorbereidingskosten.
- Het afronden van de Woonzorgvisie vindt plaats in 2025, hiervoor wordt een resultaatbestemming aangevraagd voor het bedrag van € 11.000.
- De besteding van het Oekraïne-budget valt € 397.000 lager uit dan begroot. Dit is toegelicht in de paragraaf Oekraïne.

Taakveld 6.2 Wijkteams: € 34.000 nadeel.

- Door stijgende doorbelastingen van Sociaal Domein Fryslân en sterk oplopende kosten voor onafhankelijke clientondersteuning zijn de kosten overschreden. Ook de abonnementen voor de kennissystemen worden elk jaar duurder. Dit geeft een nadeel van € 269.000.
- Doordat grote calamiteiten en ook het aantal calamiteiten zijn uitgebleven vallen de kosten € 76.000 lager uit
- In 2024 is minder gebruik gemaakt van externe inzet voor Procesregie en directe zorgverlening, omdat een deel van de werkzaamheden is opgepakt door vast personeel. Dit levert een lastenvoordeel op van € 90.000.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen: € 728.000 voordeel.

- De lasten m.b.t. de gebundelde uitkeringen (BUIG) zijn € 491.000 lager uitgevallen dan begroot. Het door het ministerie van SZ en Werkgelegenheid aangepaste verdeelmodel van de bijstandsbudgetten viel hierbij voordelig uit.
- Aan de regeling Energietoeslag is € 198.000 minder uitgegeven dan voorzien.

- De kosten € 74.000 die zijn gemaakt om de regeling Tegemoetkoming KinderOpvangToeslag (KOT) uit te voeren waren niet begroot. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.

Taakvelden Uitvoering WMO: 6.6 Maatwerkvoorziening, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.71A Hulp bij het Huishouden, 6.71B Begeleiding, 6.71C Dagbesteding, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.81A Beschermd Wonen, 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang: € 108.000 nadeel.

- De totale lastenoverschrijding op deze taakvelden van totaal € 108.000 is grotendeels het gevolg van de stijging van het aantal mensen dat gebruik maakt van Huishoudelijke Hulp.

Taakvelden Uitvoering Jeugd: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.72A Jeugdhulp begeleiding, 6.72B Jeugdhulp behandeling, 6.72C Jeugdhulp Dagbesteding, 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overige, 6.73A Pleegzorg, 6.73B Gezinsgericht, 6.73C Jeugdhulp met verblijf overige, 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf, 6.74B Jeugdhulp crisis LTA GGZ- verblijf, 6.74C Gesloten plaatsing, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 6.82A Jeugdbescherming: € 108.000 voordeel.

- De totale lasten op deze taakvelden m.b.t. de uitvoeringskosten Jeugd laten een onderschrijding zien van totaal € 108.000. De verwachte stijging door o.a. een indexatie van de tarieven en een toename van de gemiddelde intensiteit van de jeugdzorg is uiteindelijk beperkt gebleven.

Baten

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie: € 926.000 voordeel.

- De vooruit ontvangen uitkering per inburgeraar voor het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen is niet geheel besteed. Een bedrag van € 626.000 wordt besteed in 2025. Bij de lasten geeft dit een tegengesteld effect.
- De uitkering vanuit het Rijk voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne geeft een voordeel van € 1.503.000. Dit is toegelicht in de paragraaf Oekraïne.

Taakveld 6.2 Wijkteams: € 46.000 voordeel.

- Het voordeel van € 71.000 is onder andere het gevolg van een eindafrekening van SDF - Veilig Thuis over jaar 2023 door een herziening van de verdeelsleutel.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen: € 203.000 voordeel.

- De opbrengsten voor de uitvoering van de regeling Kinder Opvang Toeslag (KOT) € 73.000 waren niet begroot. Bij de lasten geeft dit een tegengesteld effect.
- Het debiteurensaldo Participatiewet (PW) is aanzienlijk gedaald. Hierdoor is € 146.000 vrijgevallen uit de voorziening vorderingen Werk en Inkomen.

Taakvelden Uitvoering WMO: 6.6 Maatwerkvoorziening, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.71A Hulp bij het Huishouden, 6.71B Begeleiding en 6.71C Dagbesteding, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.81A Beschermd Wonen, 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang: € 154.000 voordeel.

- De depot verrekeningen door Medipoint van € 47.000 levert een hogere bate op.
- De provinciale afrekening van de integratie-uitkering Beschermd Wonen geeft een voordeel van € 81.000 ten opzichte van de begroting.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Omschrijving (toelichting)

Duurzaamheid

Duurzaamheid en minder gebruik van energie en grondstoffen zijn nodig om onze samenleving leefbaar te houden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld. Bijvoorbeeld door het verduurzamen van gebouwen en het vergroten van de biodiversiteit. We houden daarbij rekening met wat gezichtsbepalend is of wat cultuurhistorisch waarde heeft.

Samenhang

De aandacht voor duurzaamheid heeft veel samenhang met een goede aandacht voor de natuur, de landbouw, de waterkwaliteit enzovoort. Bij het nemen van maatregelen houden we met die samenhang zo veel mogelijk rekening.

Gezondheid

Lichamelijke en geestelijke gezondheid bepalen sterk of iemand gelukkig is. Dat geldt ook voor de samenleving als geheel. Daarbij hebben inwoners zelf de regie op hun leven. Als gemeente stimuleren wij inwoners om mee te doen in de samenleving. Wij moedigen de inwoners aan tot gezond gedrag. Waar dat kan ondersteunen wij dat.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)

Watertakenprogramma 2020 – 2025

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving - Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten

Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022

Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2018

Omgevingsvisie 2015-2030

Transitievisie Warmte gemeente Opsterland

Zonneplan Opsterland

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Stimuleren gezondheidsprojecten, bijvoorbeeld via de buurtsportcoaches
- Accounthouderschap dorpen voor energietransitie
- Accounthouderschap groene ondernemers (bijvoorbeeld ontwikkelaars zonneparken)
- Onderhouden openbare verlichting
- Onderhouden riolering en watergangen
- Opvang regenwater op zandgronden door aanleg van wadi's

Thema Milieu

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

In het Nationaal Deltaprogramma 2022 staan plannen van de overheid. Het doel is om alle steden, dorpen en buitengebieden zo in te richten, dat we voorbereid zijn op de gevolgen van toenemende hitte, droogte en extreme neerslag. In 2015 hebben alle overheden samen al afgesproken dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Zo mogen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de risico's door extreem weer en overstromingen niet verder toenemen. We gaan de bestaande ruimte zo beheren en onderhouden dat de kans op schade en slachtoffers afneemt.

Met andere overheden in Fryslân hebben we de 'klimaatstresstest' uitgevoerd. Dat is een eerste positieve stap naar een klimaat adaptieve (we passen ons aan het veranderende klimaat aan) en waterrobuuste (we kunnen het regenwater aan) omgeving. We hebben deze kwetsbaarheden nader onderzocht.

Nu maken we keuzes voor mogelijke oplossingsrichtingen, zoals de aanleg van wadi's in de bebouwde omgeving en aanpassingen in het rioleringssysteem door scheiding van hemelwater en afvalwater.

Doelstellingen

De omgeving en het rioolstelsel in Opsterland zijn klimaatadaptief en waterrobuust

Maatregelen

We hebben in 2025 100% van de huidige en te verwachten knelpunten van wateroverlast in beeld

Omschrijving (toelichting)

In 2025 hebben we alle huidige en te verwachten knelpunten van wateroverlast in beeld. De gemeenteraad heeft de kaders bepaald om deze knelpunten op te lossen.

Kwaliteit (toelichting)

Middels het SSW (systeemoverzicht stedelijk water) is er in 2023 een analyse uitgevoerd op de knelpunten die het rioolstelsel kan leveren bij hevige regenval. In deze analyse zijn ook de resultaten van de klimaatstresstest verwerkt die in 2021 is uitgevoerd. In het in 2024 door de raad vastgestelde watertakenprogramma zijn de knelpunten samengevoegd en de kaders bepaald om deze knelpunten op te lossen. Hieraan wordt inmiddels actief invulling aangegeven.

Doelstellingen

Vrijwilligers ruimen het zwerfafval op

Maatregelen

We maken het in 2024 mogelijk dat elk dorp een himmelploeg heeft

Omschrijving (toelichting)

We maken het mogelijk dat er in alle dorpen actieve himmelploegen zijn. Daarvoor benaderen we de dorpen zonder himmelploeg actief. Dat doen we via de verenigingen van plaatselijk belang. Het landelijke zwerfafvalbudget liep van 2013 - 2022. Er komt een nieuwe regeling. We kunnen dan het budget voor 2024 met terugwerkende kracht aanvragen.

Kwaliteit (toelichting)

De himmelploegen en andere, geregistreerde vrijwilligers, die zwerfafval opruimen, zijn ook in 2024 gefaciliteerd en hebben een attentie ontvangen voor hun inzet. De himmelwike voor de basisscholen is in april gehouden. De gemeente houdt zelf bekende dumpplekken/hotspots bij, zoals carpoolplaatsen en rond ondergrondse containers.

Doelstellingen

Er is een gezonde balans tussen natuurlijke duisternis en een veilige leefomgeving

Maatregelen

In 2024 is 90% van de huidige installaties voorzien van LED-verlichting

Omschrijving (toelichting)

In 2024 is inmiddels 90% van het huidige areaal voorzien van de energiezuinige en duurzame LED-techniek. Dit doen we door het plaatsen van nieuwe armaturen wanneer de oude (bijna) zijn afgeschreven. Of we gebruiken retrofit, waarbij het binnenwerk wordt omgezet.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn inmiddels 55 armaturen omgebouwd naar LED. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen om de laatste 500 armaturen om te bouwen. We liggen daarmee ruim op koers om de ambitie te halen.

Thema Gezondheid en Leefstijl

Doelstellingen

Onze inwoners sporten en bewegen om gezond te blijven

Maatregelen

In 2024 haalt minstens 50% van de scholen het Gezonde school-vignet

Omschrijving (toelichting)

Wij borgen de aanpak Sûn Opsterlân als aanjager van de gezonde leefstijl. Wij stimuleren alle basisscholen aan de slag te gaan om het Gezonde School-vignet te halen. Om dat daarna in hun beleid vast te leggen. In 2024 doet minstens 50% van de scholen mee.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben 8 van de 16 scholen meegedaan om het Gezonde School-vignet te halen. Hierdoor hebben we bereikt dat de helft van de scholen in Opsterland werken aan een gezonde omgeving voor kinderen.

In 2024 is in elk deelnemend dorp een nieuw sport- en beweeginitiatief opgestart

Omschrijving (toelichting)

Het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland 2.0 is dé aanjager voor sport- en beweeginitiatieven. We gaan met de hulp van de buurtsportcoaches in gesprek met verenigingen. Zo start in elk deelnemend dorp een nieuw sport- en beweeginitiatief.

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit het Lokaal Sportakkoord hebben we bereikt dat in 2024 in 7 dorpen nieuwe sport- en beweeginitiatieven opgestart met de plaatselijke verenigingen. Bijvoorbeeld, de dorpsloop in Nij Beets; de zwemlessen voor de basisschoolleerlingen (groep 5 /m 8) in Tijnje in het openluchtbad; en het introductietoernooi van de basketbalvereniging in Ureterp.

We gaan in 2024 een groep niet-sporters in Gorredijk wekelijks laten sporten en bewegen

Omschrijving (toelichting)

In 2024 starten we in Gorredijk, samen met de buurtsportcoaches, een initiatief. Daardoor gaan niet-sporters wekelijks sporten en bewegen. Dit initiatief gebeurt samen met sc Heerenveen. Deze club gaat hiervoor actief werven onder seizoenkaarthouders die graag wekelijks in beweging willen komen.

Kwaliteit (toelichting)

Het initiatief is in 2024 niet van de grond gekomen vanwege te weinig deelname. De late start van de campagne is daarvan de oorzaak.

We stimuleren verenigingen en commerciële sportaanbieders om in 2024 drie activiteiten voor jongeren op te zetten

Omschrijving (toelichting)

De buurtsportcoaches stimuleren verenigingen en commerciële sportaanbieders om drie activiteiten op te zetten. Dat kan samen met de buurtsportcoaches en Code Hans. Hiermee komen jongeren op een positieve manier in aanraking komen met sport.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn drie geslaagde activiteiten voor jongeren opgezet door de buurtsportcoaches i.s.m. Code Hans.

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Maatregelen

In 2024 staan we op niveau 3 op de CO2-prestatieladder

Omschrijving (toelichting)

De CO2-prestatieladder is een instrument om inzicht te krijgen in de CO2-reductie binnen onze organisatie. Wij laten ons in 2024 certificeren op de CO2-prestatieladder niveau 3. Dat is een goed instapniveau.

Kwaliteit (toelichting)

Op 20 juni 2024 hebben wij het CO2-bewust certificaat niveau 3 ontvangen. Dit certificaat is drie jaar geldig. Om het certificaat te behouden houden we ons energieverbruik en onze CO2-uitstoot halfjaarlijks bij. Om de reductiedoelstellingen te halen worden maatregelen uitgevoerd.

In 2026 is de helft van ons gemotoriseerde gereedschap elektrisch

Omschrijving (toelichting)

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap. In 2026 is de helft van ons gemotoriseerde gereedschap elektrisch (ten opzichte van 10% in 2022).

Kwaliteit (toelichting)

Op dit moment is ongeveer 15% van het mobiele gemotoriseerde gereedschap elektrisch. In 2024 zijn er speciale brandkluizen aangeschaft om de accu's voor dit gereedschap veilig te stallen. De kwaliteit van mobiel elektrisch gereedschap wordt steeds beter maar is op veel fronten nog niet goed genoeg om alles te vervangen. Met name voor het gereedschap dat voor langere tijd wordt gebruikt of veel vermogen moet leveren - zoals bosmaaiers of kettingzagen - is elektrisch nog geen realistisch alternatief. We schatten in dat de doelstelling waarschijnlijk later dan 2026 wordt gehaald.

Wij nemen concrete maatregelen om onze gemeentelijke gebouwen te verduurzamen

Omschrijving (toelichting)

Onze bedrijfsgebouwen voldoen met de aanpassingen van de laatste jaren ruimschoots aan de wettelijke duurzaamheidseisen. We hoeven nu dus geen grote investeringen te doen. Bij het (groot) onderhoud benutten wij kansen om verder te verduurzamen.

1. We plaatsen in 2024 zonnepanelen op of bij onze loods in Ureterp, eventueel in combinatie met opslag op en bij enkele van onze gebouwen. Het is overigens nog onzeker of het netwerk teruglevering mogelijk maakt en of het dus economisch een reële mogelijkheid is.
2. We voeren in 2024 duurzaamheidsmaatregelen uit bij MFC Dundelle in Bakkeveen.

Kwaliteit (toelichting)

Voor de Wier is nu een projectleider aan de slag en dit jaar volgt een raadsvoorstel voor de uitvoering. In 2024 is museum Opsterland met gemeentelijk en regiodeal geld grondig verduurzaamd. In 2024 zijn verschillende subsidies voor verduurzaming gegeven aan maatschappelijk vastgoed.

Doelstellingen

Wij halen in 2035 een energiebesparing van een equivalent van 150.000 MWh

Maatregelen

In 2024 voeren we met drie dorpen/energiecoöperaties plannen uit om aardgas te besparen

Omschrijving (toelichting)

Op basis van de transitievisie warmte en ons uitvoeringsprogramma werken we nu al met dorpen een campagne uit om energie te besparen. We gaan in 2024 verder met campagnes in minimaal drie nieuwe dorpen.

Kwaliteit (toelichting)

In Nij Beets is met energiecoöperatie Krigel en Entrance (Hanze Hogeschool) voortgebouwd op het eerdere onderzoek. De eerste stappen zijn gezet naar een toekomstvisie voor een energieneutraal en aardgasvrij dorp. Krigel is een huurdersactie gestart waarbij energiebesparende adviezen worden gegeven en maatregelen worden uitgevoerd. Met de woningcorporatie wordt gekeken naar verduurzamingsmogelijkheden.

In Tijnje ondersteunen we een project van de dorpscoöperatie. Het gaat om een huis-aan-huis aanbelaat waarbij mensen advies (en ondersteuning) krijgen van een energiecoach over energiebesparing en het verduurzamen van de woning. Kleine energiebesparende maatregelen worden direct aangebracht door het fixteam. Huiseigenaren die in aanmerking komen voor een subsidie Lokale Aanpak isolatie worden in contact gebracht met een van onze energieverkeners.

Op basis van de ervaringen in Tijnje is een soortgelijk project eind december opgestart in Jonkerslân.

In Bakkeveen is een bijeenkomst geweest van buurtaanpak De Singels. Inwoners van deze wijk hebben elkaar geïnformeerd en geïnspireerd over hun (ervaringen met) verduurzamingsmaatregelen en aardgasvrij verwarmen.

In Wijnjewoude ondersteunen wij de uitvoering van de Proeftuin Aardgasvrije Wijken.

We geven in 2024 in onze nieuwe (prestatie)afspraken met woningcorporaties over de verduurzaming van woningen specifiek aandacht aan eigenaren van voormalige huurwoningen

Omschrijving (toelichting)

Met de corporaties en de huurdersorganisatie maken we jaarlijks afspraken over de verduurzaming van de sociale huurvoorraad. Wij stimuleren de corporaties daarbij om planmatig onderhoud en kwaliteitsverbetering niet alleen te doen. In 2024 is ons doel dat ze eigenaren van voormalige huurwoningen van hetzelfde type (in dezelfde rij/straat) hierbij betrekken. We zullen de eigenaren dan actief informeren over subsidiemogelijkheden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties Elken, WoonFriesland en Woonzorg Nederland. Op het gebied van duurzaamheid gaan we meer met elkaar in gesprek, hiervoor is een onderwerpenlijst aangedragen. Een van de onderwerpen is de verduurzamingsprojecten die staan gepland bij de corporaties en hoe gemeente en corporaties kunnen samenwerken om particulieren te enthousiasmeren om ook te verduurzamen.

We geven uitvoering aan de specifieke uitkering lokale aanpak isolatie

Omschrijving (toelichting)

We hebben van het Rijk (Nationaal Isolatie Programma) geld gekregen voor de aanpak van slecht geïsoleerde koopwoningen (labels D, E, F, G) onder de gemiddelde WOZ-waarde. Daarvoor hebben we binnen OWO-verband een plan van aanpak uitgewerkt. Dat hebben we ook provinciaal afgestemd.

In 2024 werken we het plan van aanpak isolatie Opsterland verder uit en dan voeren we het ook uit. In onze communicatie en ondersteuning richten we ons daarbij vooral op woningeigenaren die ook in aanmerking komen voor de subsidieregeling 'Aanpak energiearmoede door energiebesparing'. Bij de uitvoering betrekken wij de energiecoaches.

Kwaliteit (toelichting)

Sinds juni 2024 staat het subsidieplatform voor de Lokale Aanpak Isolatie (LAI) open voor aanvragen. De uitvoering van de regeling is binnen het OWO-Energiebureau belegd. Hiervoor zijn in 2024 drie Energieverkenner voor aangetrokken, die vanuit Opsterland worden aangestuurd. De Energieverkenner ondersteunen de doelgroep binnen de LAI van A tot Z bij de verduurzaming van hun woning.

In Opsterland zijn wij in juli gestart met het communiceren over de regeling middels brochures. De vrijwillige energiecoaches zijn door de Energieverkenner op verschillende manieren op de hoogte gesteld van de regeling. Bij het verzenden en bezorgen van de brochures zijn de energiecoaches bijvoorbeeld actief betrokken.

Er zijn in 2024 ongeveer 400 aanvragen binnengekomen, waarbij er in 55 woningen daadwerkelijk maatregelen zijn uitgevoerd. Voor de eerste tranche hebben wij middelen voor 717 woningen ontvangen. Deze middelen dienen voor 1 januari 2027 te zijn besteed.

Wij bouwen in 2024 het energieloket verder uit

Omschrijving (toelichting)

Informatie en advies over energiebesparing is laagdrempelig toegankelijk. Daarvoor is er het energieloket. Dit bestaat uit een netwerk van lokale energiecoaches, energie-adviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. We gaan dit netwerk in 2024 verder uitbouwen en verstevigen.

1. Er zijn nu in totaal circa 40 energiecoaches in bijna alle dorpen van onze gemeente. Dit aantal houden we in stand door opleiding, bijscholing en ondersteuning.
2. We updaten de lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio.
3. We subsidiëren het opstellen van woningverbeterplannen door deze adviseurs.
4. We onderzoeken de mogelijkheid van een 'OWO-energiebureau'. Daar kunnen vooral minder zelfredzame inwoners terecht. Ze krijgen ondersteuning bij energiebesparing en bij het verduurzamen van hun woning. Vanuit dat energiebureau coördineren we de inzet van energiecoaches en – adviseurs.
5. Daarnaast blijven we gebruik maken van het digitale/telefonische loket.

Kwaliteit (toelichting)

Er waren in 2024 43 energiecoaches actief in alle dorpen van Opsterland. We hebben voor hen diverse bijeenkomsten en trainingen georganiseerd. Tijdens één hiervan hebben zij kennis gemaakt met de Energieverkenners. Ze werkten in 2024 actief met hen samen. In 2024 vond de eerste OWO-Energiecoachbijeenkomst plaats en zijn we gestart met het verenigen van de coördinatie van de vrijwillige energiecoaches onder het OWO-Energiebureau. De coördinator faciliteert en begeleidt de energiecoaches.

In 2024 zijn we gestart met de Lokale Aanpak Isolatie. Er zijn drie Energieverkenners aangenomen om inwoners binnen deze doelgroep te ondersteunen in hun verduurzamingsproces. Zij vormden in 2024 het OWO-Energiebureau. De Energieverkenners adviseren over isolatiemaatregelen. Daarnaast hebben zij de mogelijkheid om een partij in te schakelen om energiematwerkadvies en/of financieel advies te verzorgen. Hiervoor is in 2024 opdracht verstrekt. In 2024 hebben de Energieverkenners bijna 250 huishoudens geholpen.

Het digitale/telefonische energieloket was in 2024, net als voorgaande jaren, belegd bij Duurzaam Bouwloket. Zij verzorgen ook het subsidieplatform voor de Lokale Aanpak Isolatie.

Doelstellingen

Wij realiseren in 2035 een equivalent van 450.000 MWh duurzaam opgewekte energie

Maatregelen

We brengen in 2024 de meest geschikte locaties voor de opwek van duurzame energie in kaart

Omschrijving (toelichting)

Onze gemeente heeft veel opgaven die invloed hebben op het gebruik en de beleving van ons landelijk gebied. Naast de energietransitie gaat het om infrastructuur, uitbreiding van bedrijfstreinen, woningbouw en het Frysk Programma Landelijk Gebied. Deze opgaven gaan wij in samenhang bekijken. Wij zijn in 2023 met een ruimtelijke puzzel begonnen. In 2024 leidt dat tot een kansenkaart. Daarbij betrekken wij de samenleving. De gemeenteraad heeft daarin het laatste woord.

De resultaten verwerken wij in het Zonneplan en het Omgevingsplan en brengen wij in in de Regionale Energie Strategie (de RES).

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden van de verschillende opgaven. Hiermee is een eerste aanzet van de ruimtelijke puzzel gemaakt. Deze aanzet heeft nog niet geleid tot een kansenkaart, maar is de onderlegger voor het vervolg. Voor het vervolg is een extern adviseur aangetrokken die het leggen van de ruimtelijke puzzel integraal gaat aanpakken. Omdat dit integraal wordt opgepakt wordt dit niet vanuit de energietransitie gecoördineerd.

Om verdere invulling te geven aan de ruimtelijke puzzel op het gebied van opwek van duurzame energie, hebben wij in 2024 opdracht gegeven aan een adviesbureau om de potentie van zonne- en windenergie binnen de gemeente in kaart te brengen. Andere vormen van opwek- en opslag wordt in een later stadium meegenomen in het onderzoek.

We doen onderzoek naar (kleinschalige) collectieve warmte-oplossingen

Omschrijving (toelichting)

Voor het overgrote deel van onze gemeente zijn (individuele) volledig elektrische -of hybride warmteoplossingen het enige warmte-alternatief voor aardgas. Op een aantal locaties zijn misschien kleinschalige collectieve warmte-oplossingen (in combinatie met aquathermie, warmteopslag) mogelijk. De haalbaarheid daarvan gaan we in 2024 onderzoeken.

Omdat de problematiek in de rest van Friesland vergelijkbaar is, doen we dit in provinciaal verband, in aansluiting op de Regionale Energie Strategie (de RES).

Kwaliteit (toelichting)

Eind 2024 hebben we in OWO-verband een adviesbureau opdracht gegeven om voor 7 kernen (in Opsterland Gorredijk en Beetsterzwaag) een quickscan uit te voeren voor collectieve warmtenetten.

We stellen in 2024 een businessplan voor het oprichten van een gemeentelijke energiecoöperatie op

Omschrijving (toelichting)

In 2023 hebben we het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf afgerond. Aanvullend op de conclusies en aanbevelingen blijven er nog belangrijke vragen. We hebben meer inzicht nodig. Wat levert een gemeentelijk energiebedrijf ons op? Hoe rendabel is zo'n bedrijf? Welke juridische entiteit wordt hieraan gekoppeld. Om die vragen te beantwoorden, laten we een businessplan opstellen. Dat plan geeft inzicht in de (langjarige) opbrengsten. Ook laat het de risico's zien om met een gemeentelijk energiebedrijf te participeren in één of meer commerciële initiatieven in de opwek- en opslag van duurzame energie.

Het businessplan is in 2024 klaar. Op basis van dat plan volgt medio 2025 een nieuw voorstel aan de gemeenteraad.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn een aantal brede werk- en kennissessies georganiseerd, waarbij wij meer inzicht hebben gekregen in het oprichten van een gemeentelijk energiebedrijf en de openstaande vragen. Met deze kennis zijn wij begonnen met het voorbereiden van een concreet raadsvoorstel. De eerste resultaten zijn tijdens een informatieve bijeenkomst op 18 november met de raad gedeeld.

Wij geven in 2024 invulling aan de transitievisie warmte voor onze gemeente

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 heeft de gemeenteraad de transitievisie warmte opgesteld. In 2024 geven wij invulling aan deze visie met een aantal taken en activiteiten.

1. We gaan verder met het opstellen van dorp-/wijkuitvoeringsplannen. De ervaringen die we nu in drie dorpen opdoen gebruiken we in andere dorpen.
2. We doen aan de Friese Energietafel (FET) mee aan haalbaarheidsonderzoeken naar (semi-)collectieve warmte-alternatieven.
3. We communiceren het hele jaar door. De communicatie is gericht op bewustwording en het belang van aardgasvrij-ready maken.

De transitievisie geeft op dorps-/wijkeniveau een eerste richting aan het alternatief voor het verwarmen met aardgas (met ruimte voor individuele initiatieven). We houden in de dorp-/wijkuitvoeringsplannen rekening met zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en met de technische mogelijkheden.

Kwaliteit (toelichting)

De visie biedt de kapstok voor de uitvoering van veel van onze duurzaamheidsactiviteiten. De resultaten daarvan zijn eerder in dit hoofdstuk beschreven. Dat betreft alle activiteiten gericht op energiebesparing, verduurzaming van gebouwen, aanpak van energiearmoede en de campagnes in en met de dorpen.

Wij participeren actief in de FET. Daarin volgen wij de ontwikkelingen en ervaringen met (semi-)collectieve warmte-alternatieven.

Wij hebben het hele jaar door gecommuniceerd over onder andere energie- en aardgasbesparing en alternatief verwarmen. Dit doen we in de Sà, onze social media, op onze website, op onze pagina's van het duurzaam bouwloket, door bijeenkomsten, webinars en thuisbezoeken.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
		2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk restafval	Aantal	153	150	148	*	169	148	150	*
	kg per inwoner								
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	27%	44%	*	*	33%	41%	*	*

Bij een verdieping van de cijfers blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en / of biomassacentrales hoog scoren.

Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron:

www.waarstaatjegemeente.nl

I - Bron geraadpleegd op 14 maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 7 reserves meegenomen.

Exploitatie					
x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	9.716	8.612	10.586	10.084	-501
Baten	8.243	7.809	8.960	8.521	-440
Saldo voor bestemming	-1.473	-803	-1.625	-1.564	61
Mutaties reserves					
Lasten	1.270	-	-	-	-
Baten	713	61	545	325	-221
Saldo na bestemming	-2.030	-742	-1.080	-1.239	-159

Specificatie per taakveld

x € 1.000		Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten				
7.1 Volksgezondheid		2.034	2.052	18
7.2 Riolering		2.447	2.518	70
7.3 Afval		2.828	3.095	267
7.4 Milieubeheer		3.031	2.200	-830
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		246	219	-27
Totaal Lasten		10.586	10.084	-501
Baten				
7.1 Volksgezondheid		353	348	-5
7.2 Riolering		3.342	3.419	77
7.3 Afval		3.469	3.661	191
7.4 Milieubeheer		1.646	920	-726
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		150	173	23
Totaal Baten		8.960	8.521	-440
Saldo voor bestemming		-1.625	-1.564	61
Stortingen reserves		-	-	0
Onttrekkingen reserves		545	325	-221
Totaal mutaties reserves		545	325	-221
Saldo na bestemming		-1.080	-1.239	-159

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 159.000 nadelig.

Lasten

Taakveld 7.2 Riolering: € 70.000 nadeel.

- De hogere onderhoudskosten geven een nadelig resultaat op dit taakveld.

Taakveld 7.3 Afval: € 267.000 nadeel.

- De verwerkingskosten van het afval van de milieustraat zijn hoger dan begroot. Dit geeft een nadeel van € 125.000.

- Als gevolg van hoofdzakelijk indexatie zijn de inzamelingskosten van gft, restafval glas en papier zijn € 71.000 hoger dan begroot.
- Het overige nadeel van € 71.000 bestaat uit diverse kosten waaronder afschrijvingslasten als gevolg van een aanpassing van de milieustraat.

Taakveld 7.4 Milieubeheer: € 830.000 voordeel.

- De specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie geeft een voordeel van € 578.000. Provinciaal zijn zeer veel subsidieaanvragen ingediend waardoor de doorlooptijd van het uitvoeren van isolatiemaatregelen langer is geworden. Hierdoor kan de subsidie pas in 2025 uitgekeerd worden. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.
- De specifieke uitkering Aanpak energiearmoede geeft een voordeel van € 68.000 doordat minder maatwerkadviezen zijn gegeven en minder subsidie aanvragen zijn ingediend. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.
- De specifieke uitkering CDOKE geeft een voordeel van € 81.000 doordat werkzaamheden zijn verschoven naar 2025. Bij de baten geeft dit een tegengesteld effect.
- De uitvoering van het Biodiversiteitsplan valt grotendeels in 2025, dit geeft een voordeel van € 60.000 in 2024. Hiervoor wordt een resultaatbestemming aangevraagd.

Baten

Taakveld 7.2 Riolering: € 77.000 voordeel.

- Dit betreft met name een onttrekking uit de voorziening riolering middelen derden ter dekking van de hogere lasten.

Taakveld 7.3 Afval: € 191.000 voordeel.

- De nabetaling van de gemeente Heerenveen voor het medegebruik van de milieustraat in 2022 geeft een voordeel van € 88.000.
- Voor de recycling en vermarkting van pmd is van het Verpact (hiervoor Afvalfonds) een vergoeding voor bronscheiding van grondstoffen ontvangen van € 97.000. Deze vergoeding was niet begroot.
- Doordat de container voor restafval vaker is aangeboden dan begroot, zijn de baten van het variabele deel van de afvalstoffenheffing € 49.000 hoger.
- De opbrengst van oud papier is € 68.000 lager dan begroot door een lagere hoeveelheid en een prijs per ton.

Taakveld 7.4 Milieubeheer: € 726.000 nadeel.

- De baten voor de specifieke uitkeringen Lokale Aanpak Isolatie € 578.000, Aanpak energiearmoede € 68.000 en CDOKE € 81.000 zijn lager. Bij de lasten geeft dit een tegengesteld effect.

De mutatie in de reserves:

In 2024 is minder beroep gedaan op subsidies in het kader van het duurzaamheidsprogramma maatschappelijk vastgoed. Dit geeft een lagere onttrekking van € 221.000 uit de Duurzaamheidsreserve.

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Omschrijving (toelichting)

Plattelandsgemeente

Opsterland is een plattelandsgemeente met 16 vitale dorpen en een uniek en gevarieerd landschap.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet treedt vanaf 2024 geleidelijk in werking. Deze wet vraagt van ons als gemeente anders denken en handelen. We zorgen voor een goed samenspel tussen de gemeente en de samenleving. In de Omgevingsvisie 2015 - 2030 hebben we daarvoor al belangrijke stappen gezet. We hebben in 2023 een actuele Omgevingsvisie vastgesteld, passend bij de Omgevingswet.

Wonen

De gemeenteraad heeft in 2023 de Woonvisie Opsterland vastgesteld. De Woonvisie geeft richting bij het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties en bij het maken van afspraken met andere maatschappelijke partners en met de dorpen. De Woonvisie is - voor zover het om wonen gaat - bepalend voor dorpsvisies, voor het gemeentelijk grondbeleid. Tot slot stuurt de Woonvisie in de keuze op welke locaties woningbouw gewenst en mogelijk is.

Actueel zijn verder de afspraken met het Rijk over de verdeling van de woningbouwplannen.

Bestemmingsplannen en Omgevingsplan

Onze planologische producten (bestemmingsplannen/het omgevingsplan) zijn actueel. De bestemmingsplannen voor het buitengebied, voor de bebouwde kommen en voor de bedrijventerreinen en de beheerverordeningen die nog van kracht zijn, zijn (afzonderlijk) te raadplegen op www.ruimtelijkeplannen.nl (landelijke website).

Initiatieven

We ondersteunen, als dat kan en past, ideeën en/of initiatieven voor ruimtelijke ontwikkeling.

Regionaal

Wij hebben als gemeente belang bij een toekomstbestendig Friesland. Daarvoor is goede bereikbaarheid noodzakelijk. Met het Deltaplan voor het Noorden (en de Lelylijn) willen het Rijk, de vier noordelijke provincies en gemeenten de bereikbaarheid en het wonen en werken in Noord-Nederland verbeteren. Grootschalige verstedelijking van onze gemeente is bij het verbeteren van bereikbaarheid niet het doel.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Omgevingsvisie 2023

Woonvisie (2023)

Welstandsnota Opsterland (laatste wijziging 2009)

Regionale woningbouwafspraken Zuidoost Fryslân 2022-2026

Regionale Woondeal 2020 - 2030

Nota grondbeleid (2018-2021)

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020-2024 OWO-gemeenten

Omgevingsplan

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Diverse planologische producten

- Uitvoering grondbeleid en gronzaken
- Accounthouderschap initiatieven samenleving
- Planbegeleiding
- Accounthouderschap en prestatieafspraken Woningcorporaties en huurdersorganisatie

Thema Ruimtelijke ordening

Doelstellingen

De gronden in Opsterland hebben een functie die is afgestemd op de functie van de andere (aangrenzende) gronden

Maatregelen

Invoering omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 januari 2023 in werking. Met deze wet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Het uitgangspunt bij de Omgevingswet is 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.

Bij onze planologische producten, zoals Omgevingsvisie en Omgevingsplan, krijgen we meer ruimte voor eigen afwegingen en maatwerk. De voorbereiding op de nieuwe wetgeving betekent een bijzondere veranderopgave. Niet alleen op inhoud maar ook voor werkwijzen van personeel en inzet van middelen. De OWO-gemeenten werken hierin volgens een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt is 'samenwerken waar dat kan'.

De fysieke leefomgeving wordt met de nieuwe wet breed en samenhangend benaderd. Een sterk en steeds sneller veranderende wereld met andere opgaven in de fysieke leefomgeving dan voorheen vraagt om meer ruimte voor initiatieven. Thema's als duurzaamheid, gezondheid en veiligheid komen samen in nieuwe instrumenten als de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma's.

Tijdig aansluiten op het (landelijke) Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voor de nieuwe Omgevingswet en de implementatie van de daarvoor benodigde systemen. Voorbereiden op en leren werken met de nieuwe kerninstrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan, programma's, omgevingsvergunning).

Implementeren van nieuwe werkwijzen, zowel binnen de gemeente met OWO-VTH als met de ketenpartners Provincie, Wetterskip, FUMO en Veiligheidsregio.

Kwaliteit (toelichting)

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Met deze wet heeft de overheid de regels over de fysieke leefomgeving samengevoegd. De fysieke leefomgeving wordt met de nieuwe wet breed en samenhangend benaderd. Nieuwe thema's als duurzaamheid, gezondheid en veiligheid komen samen met de meer klassieke RO-thema's in nieuwe instrumenten als de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma's. Door het uitgangspunt 'decentraal wat kan, centraal wat moet' hebben we als gemeente meer ruimte gekregen voor eigen afwegingen en maatwerk voor het bepalen of een ontwikkeling wenselijk en passend is. Bij plan- en projectbegeleiding vraagt de Omgevingswet ons om te zoeken naar mogelijkheden hoe (onder welke voorwaarden of met welke planaanpassing) we het mogelijk kunnen maken ('ja mits' i.p.v. 'nee, tenzij').

De nieuwe wetgeving betekent een veranderopgave op inhoud en werkprocessen. Door de inwerkingtreding stond 2024 vooral in het teken van het kunnen behandelen van aanvragen onder het nieuwe wetsregime. Aandachtspunt was vooral ook het kunnen faciliteren van ontwikkelingen die niet in het Omgevingsplan passen. Dit kan via twee manieren: via een vergunning afwijken van het omgevingsplan (BOPA) of het wijzigen van het Omgevingsplan zelf (WOP). Elk heeft procedurele, juridisch-inhoudelijke en technische eisen waar we mee moeten kunnen werken. In 2024 is hier in

OWO-samenwerkingsverband vol op ingezet, met als eindresultaat dat de gemeente goed in staat is beide manieren te faciliteren. Binnen de nieuwe werkwijzen staat de gemeente in goed contact met de ketenpartners Provincie, Wetterskip, FUMO en Veiligheidsregio.

Daarnaast heeft de gemeente zelf de taak om het tijdelijk Omgevingsplan uiterlijk in 2032 om te zetten naar een Omgevingsplan nieuwe stijl. Het tijdelijk Omgevingsplan bestaat nu nog uit losse onderdelen, namelijk voormalige bestemmingsplanregels, de naar de gemeente doorgeschoven rijksregels (Bruidsschat) en verordeningenregels. De enorm complexe taak is om hier één integraal afgewogen en samenhangend Omgevingsplan van te maken waarin de gemeentelijke regels voor onze fysieke leefomgeving zijn opgenomen. OWO-gemeenten werken hierin volgens een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt is 'samenwerken waar dat kan'. In 2024 is een aanvang gemaakt voor een plan van aanpak voor de transitie van het Omgevingsplan.

Opstellen ruimtelijk kwaliteitsbeleid

Omschrijving (toelichting)

In samenhang met het opstellen van erfgoedbeleid (zie Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed) is het van belang cultuurhistorische waarden van de fysieke omgeving te beschermen in het gemeentelijk welstandsbeleid. In het kader van de Omgevingswet actualiseren we het gemeentelijk welstandsbeleid.

Wij brengen in beeld hoe wij op basis van de vereisten in de Omgevingswet om willen gaan met de ruimtelijke kwaliteit en welstand.

Wij brengen samen met de andere Friese gemeenten in beeld hoe we het adviesstelsel rond de ruimtelijke kwaliteit gaan vormgeven.

Kwaliteit (toelichting)

Het gemeentelijk welstandsbeleid is (mede door de Omgevingswet) op onderdelen niet meer helemaal actueel. In 2024 is een aanvang gemaakt om te bepalen hoe wij in het nieuwe beleid om willen gaan met omgevingskwaliteit, ruimtelijke kwaliteit en welstand. Dit werken wij de komende periode in OWO-verband uit tot een concrete opdracht-uitvraag voor nieuw welstands-/ruimtelijke kwaliteitsbeleid. Daarna volgt het daadwerkelijk (laten) opstellen en in procedure brengen van het nieuwe welstandsbeleid.

Thema Wonen

Doelstellingen

De woningvoorraad kent mogelijkheden voor doorstroming

Maatregelen

De gemeenteraad stelt in 2024 een 'Huisvestingsverordening - urgentie' vast

Omschrijving (toelichting)

Om invloed te hebben op de doorstroming, is het instrument van een 'Huisvestingsverordening - urgentie' een hulpmiddel. Daarom stelt de gemeenteraad in 2024 zo'n verordening vast.

Kwaliteit (toelichting)

Vanuit de Wet versterking regie volkshuisvesting krijgt de gemeente de verplichting om bijzondere doelgroepen op te vangen. Om deze verplichting in te kunnen vullen moet de gemeenteraad een 'Huisvestingsverordening-urgentie' vaststellen. Nu de wet op later tijdstip wordt ingevoerd verschuift het genoemde doel naar 2025. Overigens is het wel de bedoeling om dit gezamenlijk met alle gemeenten in Fryslân op te pakken.

Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed

Doelstellingen

Het behoud van waardevolle historische objecten is geborgd in beleid

Maatregelen

We hebben in 2024 instrumenten voor het behoud van waardevolle historische objecten en erfgoed

Omschrijving (toelichting)

In 2023 heeft de gemeenteraad een Erfgoedverordening vastgesteld als vervolg op onze Monumentenverordening. We zetten in 2024 de volgende stappen.

1. We ontwikkelen in 2024 een cultuurhistorische waardenkaart en een archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart.
2. We stellen in 2024 een nieuwe beleidsnotitie archeologie en cultuurhistorie op. Daarmee beschermen we archeologisch en cultuurhistorisch waardevolle relictten. We werken ook aan een landschapsbiografie.
3. We ronden in 2024 de Kerkenvisie af. Daarin regelen we het duurzaam behoud van kerkgebouwen. Ook starten we met de ontwikkeling van funerair erfgoedbeleid. Daarmee zorgen we voor cultuurhistorisch waardevolle grafstenen en begraafplaatsen.
4. We starten in 2024 met een inventarisatie en een beoordeling van historische interieurs.

Kwaliteit (toelichting)

1. In 2024 zijn de archeologische kaarten afgerond. In 2024 is in kaart gebracht welke landschapselementen belangrijk zijn en welke op een kaart gezet moeten worden.
2. In 2024 is gestart met nieuw beleid te formuleren op het gebied van archeologie. Het opstellen van nieuw beleid voor cultuurhistorie en de landschapsbiografie is een groter project. Het is realistisch om te verwachten dat dit in 2026 of 2027 voltooid wordt. De archeologische kaarten zijn klaar en het archeologische beleid ligt in concept klaar.
3. De Kerkenvisie is afgerond. Het beleid voor waardevolle grafmonumenten is meegenomen in het bredere begraafplaatsenbeleid en vastgelegd in de beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen
4. De inventarisatie en verwerking door Stichting Interieurs in Fryslân heeft plaatsgevonden in 2024 en was niet tijdig klaar. Momenteel werkt men aan de afronding. Het vervolg heeft dus nog niet plaatsgevonden. De beoordelingen zijn eind 2024 opgeleverd.

Doelstellingen

We behouden landschappelijk en cultuurhistorisch kenmerkende elementen

Maatregelen

In 2024 onderzoeken we de mogelijkheid om een beschermde status te geven aan beeldbepalende delen van het landschap

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken in 2024 de mogelijkheid om een beschermde status te geven aan beeldbepalende delen van het landschap.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 is in kaart gebracht welke landschapselementen van belang zijn en wat een mogelijke bescherming verdient.

Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen en vastgoed

Doelstellingen

Het gemeentelijk vastgoed is geschikt voor de doelen die in de begroting staan

Maatregelen

Wij organiseren in 2024 het vastgoedbeheer volgens de kadernota Vastgoedbeleid (2022)

Omschrijving (toelichting)

In 2024 voeren wij de beleidskaders uit de kadernota Vastgoedbeleid in.

1. We stemmen taken en rollen af van de verschillende beleidsdomeinen met vastgoedexploitatie en het vastgoedbeheer.
2. We beoordelen het nuttig en effectief gebruik door (maatschappelijke) organisaties en verenigingen.
3. We leggen een financieel gezonde, nuttige en effectieve verkoop- en verwervingsstrategie vast. Daarbij gaan we de exploitatie in beginsel stoppen als de tekorten oplopen of het gebouw zijn functie verliest.
4. We realiseren kostprijs dekkende huurprijzen in relatie tot subsidies vanuit maatschappelijk beleid.
5. We verduurzamen het vastgoed ten behoeve van klimaatdoelstellingen.
6. We realiseren duurzame instandhouding, vernieuwing en renovatie als dat (financieel) kan.

Kwaliteit (toelichting)

We werken aan de beleidskaders uit de kadernota vastgoedbeleid (2022). Voor dorpshuizen is de kadernota (2021) opgesteld. De inventarisatie en contract actualisatie van de dorpshuizen en sportvoorzieningen is nog niet afgerond. Er is continue afstemming en advies tussen vastgoed en de beleidsvelden (sport, dorpshuizen en onderwijs). Bij kansen of gebeurtenissen wordt het gebruik door (maatschappelijke) organisaties en verenigingen beoordeeld. Er wordt geadviseerd bij maatschappelijk vastgoed over de kostprijs dekkende huurprijzen. We verduurzamen ons eigen vastgoed en maatschappelijk vastgoed bij gelegenheid en koppelkansen.

Doelstellingen

Wij hebben een toekomstgericht woonklimaat

Maatregelen

We zetten in 2024 concrete stappen in de sleutelprojecten woningbouw

Omschrijving (toelichting)

1. We gaan in 2024 aan de slag met de sleutelprojecten. Daarin voeren we actief grondbeleid.
2. We starten de planvoorbereiding voor Loevestein fase 5 (300 woningen).
3. Voor de binnenstedelijke gebieden maken we herstructurering en transformatie van bestaand vastgoed mogelijk.

Kwaliteit (toelichting)

1. De sleutelprojecten in Langezwaag en Ureterp zijn in ontwikkeling genomen. Voor het sleutelproject in Terwispel is een bestemmingplan vastgesteld. Voor de sleutelprojecten in Gorredijk (Loevestein met 225 woningen) en Bakkeveen (38 woningen) zijn stedenbouwkundige visies opgesteld en is vastgelegd dat netcongestie hier geen problemen opleveren. Naast deze sleutelprojecten nemen we meerdere locaties zelf in ontwikkeling (eigen grondexploitatie).

2. Voor Loevestein fase 5 is een projectleider aangesteld die ervoor moet zorgen dat dit plangebied vlot in ontwikkeling wordt genomen.
3. Overeenkomstig de Omgevingsvisie worden woningbouwontwikkelingen binnen bestaand stedelijk gebied actief ondersteund.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland				
		Eenheid	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde WOZ-waarde		per € 1.000	261	287	330	338	290	317	368	379
Nieuw gebouwde woningen		Aantal per 1.000 woningen	6,6	4,9	7,9	*	8,9	9,3	9,1	*
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar.	%	79%	81%	81%	81,6	70%	70%	70%	70%
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden		In euro's	650	714	715	719	733	823	860	Geen data
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden		In euro's	754	823	824	826	810	905	942	Geen data

^voorlopig

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron:

www.waarstaatjegemeente.

nl - Bron geraadpleegd op

14 maart 2025

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 8 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	2.068	2.484	3.007	2.089	-918
Baten	2.285	1.466	2.766	2.276	-490
Saldo voor bestemming	217	-1.018	-241	187	428
Mutaties reserves					
Lasten	83	-	313	431	118
Baten	355	79	25	31	6
Saldo na bestemming	489	-939	-529	-214	315

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
8.1 Ruimtelijke ordening	603	609	6
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.310	358	-952
8.3 Wonen en bouwen	1.094	1.122	28
Totaal Lasten	3.007	2.089	-918
Baten			
8.1 Ruimtelijke ordening	263	376	113
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.518	891	-628
8.3 Wonen en bouwen	985	1.009	24
Totaal Baten	2.766	2.276	-490
Saldo voor bestemming	-241	187	428
Stortingen reserves	-313	-431	-118
Onttrekkingen reserves	25	31	6
Totaal mutaties reserves	-288	-400	-112
Saldo na bestemming	-529	-214	315

Toelichting op de financiën

Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 315.000 voordelig.

Lasten

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen): € 952.000 nadelig.

- De kosten worden toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

Baten

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening: € 113.000 voordelig.

- De exploitatiebijdrage voor de planontwikkeling Geert van der Zwaagstrjitte/ Rindert van Zinderen Bakkerstrjitte Gorredijk geeft een voordeel van €109.000

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen): € 628.000 nadelig.

- De baten worden toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

De mutatie in de reserve

- De aanvullende storting in de reserve Komplannen bestaat hoofdzakelijk uit de exploitatiebijdrage zoals genoemd bij taakveld 8.1 baten.

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente Opsterland. In deze paragraaf leest u over de uitkomsten en het doel van de verschillende heffingen. Opsterland kent de volgende belastingen en heffingen:

1. Onroerendezaakbelastingen (OZB)
2. Legesrechten
3. Rioolheffing
4. Afvalstoffenheffing
5. Toeristenbelasting

De onroerendezaakbelastingen en de toeristenbelasting zijn algemene dekkingsmiddelen. Hierbij is beleidsmatig de keuze gemaakt om de toeristenbelasting te gebruiken voor activiteiten rondom recreatie en toerisme. De legesrechten, rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn een vergoeding voor diensten van de gemeente. Deze vergoedingen mogen maximaal kostendekkend zijn. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing is in het beleid vastgelegd dat bij begroting de tarieven kostendekkend worden bepaald.

Lokale belastingen en heffingen

x € 1.000

		Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
0	Leges publiekszaken	323	313	478	588	109
0	Onroerendezaakbelasting	4.830	4.962	4.989	5.010	21
1	Algemeen plaatselijke verordening	15	18	18	8	-10
3	Toeristenbelasting	239	220	278	278	0
7	Begrafnisrechten	148	150	150	173	23
7	Afvalstoffenheffing (excl. kwijtscheldingen)	3.058	3.095	3.024	3.073	49
7	Rioolheffing, baten	3.272	3.539	3.342	3.299	-44
8	Leges omgevingsvergunning	1.068	432	1.032	1.056	24
Totaal		12.954	12.730	13.312	13.485	173

Geraamde en gerealiseerde heffingen

Omschrijving (toelichting)

Onroerende zaakbelastingen

De 'onroerendezaakbelastingen' heffen we van eigenaren en gebruikers van bedrijfspanden, overige gebouwen en niet-cultuurgronden. Daarnaast heffen we 'onroerende zaakbelasting' van eigenaren van woningen. De tarieven voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn toegepast op de getaxeerde waarden van onroerende zaken. De herwaardering vindt jaarlijks plaats.

Voor de woningen zijn de gehanteerde waarden voor 2024 (waardepeildatum 1-1-2023) ten opzichte van 2023 (waardepeildatum 1-1-2022) met 1,9 % gestegen. De waarden van niet-woningen zijn in deze periode met 0,1 % gedaald. De tarieven zijn uitsluitend aangepast met de begrote inflatiecorrectie van 3,1 %. De totale opbrengst uit de onroerendezaakbelastingen bedroeg in 2024 € 5,0 miljoen.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting bedraagt 5% van de logiesomzet in onderkomens niet toebehorende of ter beschikking gesteld door de belastingplichtige en 2,5% van de

logiesomzet in onderkomens van of ter beschikking gesteld door belastingplichtige. Deze percentages zijn niet gewijzigd. De opbrengst van de toeristenbelasting is in 2024 € 40.000 hoger dan de opbrengst in 2023.

Begraafrechten

De begraafrechten heffen we voor begrafenissen en het onderhouden van de begraafplaatsen. De opbrengst van de begrafenisrechten is € 25.000 hoger dan de opbrengst in 2023.

Kostendekkendheid

De mate van kostendekkendheid wordt in de onderstaande tabellen weergegeven.

Soort	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Afval	96%	100%	98%	86%	-12%
Riolering	101%	100%	97%	100%	3%
Omgevingsvergunningen	102%	47%	129%	110%	-19%

Afval

Afval

Voor de afvalstoffenheffing geldt dat de baten niet hoger mogen zijn dan de lasten. Het kostendekkingspercentage voor de afvalstoffenheffing was in 2024 86%. Iedere zelfstandige wooneenheid binnen de gemeente wordt aangeslagen voor deze belasting. Opsterland hanteert tarieven voor één- en meerpersoonshuishoudens.

Afval					
x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
<i>Directe kosten</i>					
Totaal van de gemeentelijke lasten	3.118	2.941	2.941	3.191	250
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-612	-445	-445	-280	165
Netto directe kosten taakveld	2.506	2.496	2.496	2.911	415
<i>Indirecte kosten</i>					
Btw	619	560	560	616	55
Overhead en rente	58	39	39	39	-
Netto indirecte kosten taakveld	677	599	599	654	55
Totale lasten	3.182	3.095	3.095	3.566	471
<i>Totale heffingen</i>					
Afvalstoffenheffing	2.026	2.025	2.025	2.036	10
Verrekening overdekking 2022	-	61	-	-	-
Overig	0	-0	-10	-20	-9
Afvalstoffenheffing Restafval	997	967	967	1.026	59
Afvalstoffenheffing GFT	35	42	42	31	-11
Totale heffingen	3.058	3.095	3.024	3.073	49
Dekkingspercentage	96%	100%	98%	86%	-12%

Riolering

Omschrijving (toelichting)

Riolering

Opsterland heft zowel rioolheffing van de eigenaar als van de gebruiker van een op het riool aangesloten onroerende zaak. De gebruikersheffing wordt geheven door middel van een opslag per m³ waterverbruik. Het kostendekkingspercentage voor de rioolheffing was in 2024 95%

Excel-tabel

Riolering

0

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Directe kosten					
Onderhoud				371	
Overige	1.725	1.845	1.851	1.427	-424
Totaal van de gemeentelijke lasten	2.321	2.441	2.447	2.394	-54
	-	-	-	-83	-
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-	-	-	-83	-83
Netto directe kosten taakveld	2.321	2.441	2.447	2.311	-136
Indirecte kosten					
Btw	364	403	371	393	22
Overhead en rente	439	500	500	500	-
Kwijtscheldingen	107	120	120	95	-25
Netto indirecte kosten taakveld	910	1.023	991	988	-3
Totale lasten	3.231	3.540	3.438	3.299	-140
Totale heffingen					
Rioolheffing	3.272	3.539	3.342	3.299	-44
Totale heffingen	3.272	3.539	3.342	3.299	-44
Dekkingspercentage	101%	100%	97%	100%	3%

Leges

Uitgangspunt is dat de rechten kostendekkend zijn. Het totaaloverzicht van de leges in 2024 is als volgt:

Omgevingsvergunningen

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
<i>Directe kosten</i>					
Totaal van de gemeentelijke lasten	845,2	630,3	481,9	631	148,8
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-	-	-	-	-
Netto directe kosten taakveld	845	630	482	631	149
<i>Indirecte kosten</i>					
Btw	-	-	-	-	-
Overhead en rente	158	281	281	281	-
Netto indirecte kosten taakveld	158	281	281	281	-
Totale lasten	1.003	911	763	912	149
<i>Totale heffingen</i>					
Heffingen	1.027	432	982	1.001	19
Totale heffingen	1.027	432	982	1.001	19
Dekkingspercentage	102%	47%	129%	110%	-19%

Lokale lastendruk

Omschrijving (toelichting)

De “Atlas van de lokale lasten 2024” (COELO) geeft voor onze gemeente het volgende rangnummer (nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 345 de hoogste):

- Woonlasten meerpersoonshuishouden eigenaar-bewoner rangnummer 24 (2023 nr. 49, 2021 nr. 66)

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de onroerendezaakbelastingen en de heffingen voor riool- en afvalstoffenheffing, zoals die elk jaar gecombineerd worden opgelegd, kan kwijtschelding worden verkregen. Bij kwijtschelding vindt een vermogenstoets en een inkomenstoets plaats. De gemeente moet hiervoor een norm vaststellen. Deze norm wordt gerelateerd aan de bijstandsnorm. In onze gemeente is de kwijtscheldingsnorm gelijk aan de bijstandsnorm (100%).

Het aantal huishoudens waar kwijtscheldingen aan zijn verleend in 2024 was 429 (in 2023 560)

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Een juist oordeel over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit kan alleen maar worden gegeven als er een juist en volledig beeld bestaat van de risico's, de kans hierop en de eventuele financiële gevolgen. Daartoe wordt jaarlijks een risicoprofiel opgesteld.

Kaderstellende documenten

Beleidskader reserves en voorzieningen

Beleidskader vaststelling bedrag post onvoorzien

Risicobeheersing

In onderstaande tabel benoemen we de risico's en schatten daarbij de factoren "kans" (dat het risico zich voordoet) en "invloed" (de impact als het risico zich voordoet) in. De genoemde maximale financiële gevolgen zijn relatief. Een risico met een groot maximaal financieel gevolg kan op basis van de "kans" en "invloed" een relatief beperkte invloed op het aan te houden minimale weerstandscapaciteit hebben. Omgekeerd kan een klein maximaal financieel gevolg een grote invloed hebben. De grootste risico's, op basis van de invloed op de weerstandscapaciteit, zijn:

De belangrijkste risico's met de geschatte
"kans" en de "invloed"

Risico		x €1.000	Kans	Max fin. effect	Invloed	Totaal risico
1	Algemene uitkering (gemeentefonds) fluctueert	50%	1.000	15%	500	
2	Onzekerheid werving personeel	45%	500	7%	225	
3	Effecten invoering Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor bouwen (Wkb)	60%	750	14%	450	
4	Borgstellingen	1%	18.237	6%	182	
5	Mogelijke WW-verplichtingen personeel	25%	1.200	9%	300	
6	Financiële tegenvallers projecten	60%	10.000	5%	150	
7	Effect fluxtuerende energieprijzen	50%	300	5%	150	
8	Tegenvallende resultaten grondexploitaties	15%	1.000	5%	150	
9	Effecten hoge inflatie op exploitatielasten	40%	1.000	12%	400	
10	Afwijking inschattingen ramingen	70%	1.000	20%	700	
Totaal			33.987	99%	3.207	

Toelichting op de risico's

1. Algemene uitkering fluctueert: De omvang van de algemene uitkering (het gemeentefonds) is niet constant. Elk jaar wordt de groei of krimp van de basisomvang gebaseerd op uitgaven die het Rijk verwacht te gaan doen in het begrotingsjaar. Het gevolg hiervan is dat de omvang dus kan fluctueren. Een krimp van het gemeentefonds is in het lopende begrotingsjaar vaak niet meer op te vangen met bezuinigingen en kan tot een negatief rekeningresultaat leiden.
2. Onzekerheid werving personeel: De arbeidsmarkt is overspannen. Dat maakt het moeilijk om als gemeente tijdig nieuwe medewerkers aan te trekken. Ook het vasthouden van medewerkers is een uitdaging. Het mogelijk risico is dat er niet voldoende eigen personeel beschikbaar is voor het uitvoeren van het vastgestelde beleid. Om toch de doelen te realiseren is dan aanvullende inhuur noodzakelijk wat meer kosten met zich meebrengt dan eigen personeel.
3. Effecten invoering omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor bouwen (Wkb): De Omgevingswet en de Wkb zijn op 1 januari 2024 definitief ingevoerd. Een effect is dat door de wijziging een aantal legesinkomsten vervallen maar dat een deel van de werkzaamheden (o.a. registratie) wel moeten worden uitgevoerd. Omdat alleen voor de aanvragen na invoering van de nieuwe wetgeving gelden de nieuwe legestarieven. Voor 2024 betekent dit dat er ook nog aanvragen onder het oude regime zullen vallen met de bijbehorende opbrengsten.
4. Borgstellingen: De gemeente staat borg voor de leningen die de Stichting Waarborg Woningbouw de woningcorporaties verstrekt. Deze borgstelling is in breed landelijk verband met alle gemeenten afgesproken. Het optreden van het risico is echter zeer beperkt.
5. Mogelijke WW-verplichtingen personeel: Als een arbeidsovereenkomst met wederzijdse goedkeuring wordt ontbonden of het contract niet wordt verlengd dan kan er sprake zijn van een WW-verplichting. De gemeente is hier niet voor verzekerd en is dus zelf WW-risicodragers.

Op voorhand is niet bekend of en zo ja in welke mate er sprake is van een WW-verplichting en daarom is deze ook niet begroot.

6. Financiële tegenvallers projecten: Projecten kennen risico's. Deze risico's worden in de projecten zelf benoemd. Het risico op de risico's is niet financieel afgedekt in de projecten. Een aantal risico's, zoals hyperinflatie, rampen en oorlogen, zijn te generiek en daarom worden ze op een hoger niveau algemeen afgedekt. De reden dat ondanks de omvang van het risico het effect beperkt is komt doordat de meeste projecten in 40 of 50 jaar worden afgeschreven. Hierdoor is het af te dekken risico een stuk lager, een factor 40 c.q. 50, uit dan het effect.
7. Effecten fluctuerende energieprijzen: De gemeente heeft in 2024 nieuwe energiecontracten afgesloten. Het risico richt zich op uitschieters die nu niet te voorzien zijn maar als ze zich voordoen onontkoombaar zijn.
8. Tegenvallende resultaten grondexploities: Het resultaat van de grondexploities is afhankelijk van de mate waarin er verkocht kan worden en of er gronden beschikbaar zijn. Ook externe ontwikkelingen zoals de stikstof problematiek en hogere bouwkosten kunnen het resultaat beïnvloeden.
9. Effecten inflatie op exploitatielasten: De momentele hoge inflatie is gedeeltelijk vertaald in een bijstelling in de algemene uitkering. Hierdoor kan er in het lopende jaar een verschil ontstaan die tot een tegenvaller bij het opstellen van jaarrekening kan leiden.
10. Afwijking inschattingen ramingen: Door strakker te begroten wordt het risico op afwijkingen van de begroting groter. Er wordt niet zonder meer vanuit gegaan dat mogelijke ontwikkelingen zich voor zullen doen, door monitoring en tussentijdse rapportages.

Weerstandsvermogen

Beheersing van de hiervoor genoemde risico's

Financiële consequenties die voortvloeien uit het actueel worden van bovengenoemde risico's worden opgenomen in de jaarstukken (verantwoording) en komen via het resultaat ten laste van de algemene reserve. Zoals hierna aangegeven is het niveau van de algemene reserve voldoende.

Bepalen weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 3,2 miljoen. De weerstandscapaciteit is € 23,5 miljoen. Dit betekent dat wij in staat zijn om met de huidige weerstandscapaciteit ook grotere risico's het hoofd te bieden. Naast de incidentele weerstandscapaciteit is er ook een structurele weerstandscapaciteit in de begroting opgenomen namelijk de post onvoorzien (€ 37.500). In onderstaande tabellen wordt de (incidentele) weerstandscapaciteit en het verloop van de algemene reserve weergegeven. De bedragen zijn geactualiseerd tot het moment van opstellen van de begroting.

Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Jaarlijks worden de risico's geïnventariseerd. Daarnaast berekenen we het beschikbare weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen moet minimaal de berekende risico's kunnen dekken.

Incidenteel weerstandsvermogen		
x € 1.000	31-12-2023	31-12-2024
<i>Algemene reserve ultimo</i>		
Algemene reserve buffer	7.500	7.500
Algemene reserve vrije deel	16.112	16.049
Totaal algemene reserve	23.612	23.549
Totaal incidenteel weerstandsvermogen	23.612	23.549

Kengetallen

Met ingang van 2016 zijn een vijftal financiële kengetallen verplicht gesteld. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid vanaf 2017 (zie ook hiervoor onder 'beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's') sluiten we aan voor de verplichte kengetallen bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
Grondexploitatie		< 20%	20 - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Kengetallen	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Netto schuldquote	3,5%	11,8%	12,3%	9,1%	- 3,2%
Netto schuldquote excl. verstrekte leningen	3,5%	12,1%	12,6%	9,4%	- 3,2%
Solvabiliteit	41,2%	41,9%	40,6%	43,9%	3,3%
Structurele exploitatieruimte	0,5%	3,7%	-0,6%	5,4%	6,0%
Grondexploitatie	-0,1%	0,2%	0,2%	0,7%	0,5%
Belastingcapaciteit	86,4%	78,5%	82,0%	81,3%	- 0,7%

Frauderisico's en continuïteit

Omschrijving (toelichting)

Bij de beoordeling van de continuïteit van een gemeente is sprake van de beoordeling van zowel de formele continuïteit als een materiele beoordeling. De eerste gaat over het voortbestaan van de organisatie als zodanig en op dat vlak heeft het Rijk harde waarborgen getroffen. De continuïteit staat in dat opzicht dus niet ter discussie. Materieel kan het wel zo zijn dat activiteiten nu of in de toekomst, niet of anders worden vormgegeven als gevolg van externe of interne ontwikkelingen. Dat kan leiden tot aanpassing in taken, activiteiten, beleid, projecten of doelstellingen. Politieke keuzes daarin kunnen leiden tot bijvoorbeeld afwaardering van activa of de noodzaak om voorzieningen te treffen.

Indien dat majeure financiële effecten heeft dienen ook deze in de continuïteitsbeoordeling of risicoparagraaf te worden betrokken voor zover deze niet al in de jaarrekening zijn verwerkt.

Op dit moment ziet de gemeente Opsterland geen verhoogde continuïteitsrisico.

Mocht er een fraude blijken, dan zal dat op deze plaats aangegeven worden. Uit diverse controles blijken geen signalen voor fraude door eigen medewerkers.

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Omschrijving (toelichting)

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van een groot deel van de openbare ruimte. Deze ruimte is opgebouwd uit onze kapitaalgoederen. Dit zijn onder andere de wegen, riolering, bruggen, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen heeft invloed op de beleving door inwoners, bezoekers en ondernemers bij hun activiteiten in de openbare ruimte. Daarnaast vertegenwoordigen de kapitaalgoederen een aanzienlijke waarde en brengt vroegtijdige vervanging onnodige kosten met zich mee. Het is daarom belangrijk dat we goed op deze kapitaalgoederen passen om de leefbaarheid en veiligheid te waarborgen en kapitaalverlies te voorkomen.

De kaders voor het onderhouden van de arealen verhardingen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en het openbare groen zijn vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025. Het onderhoud van deze arealen is daarbij gedifferentieerd naar gebruik; netjes waar het moet, sober waar het kan. Hierin is gezocht naar een verantwoorde balans tussen kosten enerzijds en een prettige leefomgeving anderzijds.

De kaders voor het beheer en onderhouden van de riolering en daarbij horende (zuiverings)installaties zijn vastgelegd in het Watertakenprogramma 2020-2025. Naast de verankering van de zorgplicht voor de inzameling van het afvalwater, hemelwater en grondwater voorziet het plan in kaders voor de klimaatadaptatie en andere gemeentelijke watertaken.

Het gemeentelijke vastgoed dat nog in overeenstemming met de functie in gebruik is wordt in stand gehouden door preventief onderhoud binnen de daarvoor gestelde bestekskwaliteit.

Kaderstellende documenten

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025
Watertakenprogramma 2020-2025
Notitie licht in de duisternis (2009)

Excel-tabel

Omschrijving (toelichting)

Toelichting kwaliteitsnormen

Excel-tabel

Kwaliteitsnorm	Technische staat (Heel)	Verzorging (netheid)	Rapportcijfer
Zeer hoog	Perfect, heel, niets kapot	Brandschoon	9,5-10
Hoog	Weinig op aan te merken	Schoon	7,5-9,4
Basis	Lichte schade, een en ander op aan te merken	Matig schoon, niet storend	5,5-7,4
Laag	Duidelijk schade, veel op aan te merken	Vuil, storend	3,5-5,4
Zeer laag	Ernstige schade, kapot, onveilig	Zeer vuil, duidelijk, storend	0-3,4

Omschrijving (toelichting)

Bio: deze toevoeging betekent dat bij het overgrote deel van deze arealen binnen het genoemde structuurelement de biodiversiteit wordt gestimuleerd. Dit houdt bijvoorbeeld bij de grasvelden en bermen in dat ongeveer twee derde van dit areaal extensie wordt beheerd. Extensief beheer houdt in dit geval in dat deze grassen 1x per jaar worden gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Excel-tabel

Verharding en openbare verlichting Kerncijfers en kwaliteitsambitie

De gemeente heeft ongeveer 2,81 miljoen m2 verharding in beheer. Deze bestaat voor 51% uit dicht asfaltbeton, 41% elementenverharding (klinkers, tegels e.a.), 3 % cementbeton en 5% overige soorten verharding. De totale verharding vertegenwoordigt een geschatte waarde van € 175 mln. In de gemeente staan ongeveer 4.400 lantaarnpalen, waarvan 4.121 in beheer en eigendom van de gemeente. De overige palen zijn in beheer en eigendom van de Provincie Fryslân, Rijkswaterstaat, woningcorporaties en VvE's. De ondergrondse infrastructuur die hierbij hoort is voor het grootste deel in eigendom van netbeheerder Liander. Van het areaal bestaat ongeveer 80% uit energiezuinige LED armaturen. De totale vervangingswaarde van de installatie bedraagt ongeveer € 6 mln.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal van verhardingen en openbare verlichting weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Verharding en
openbare verlichting

	Hoeveelheid	Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Rijbanen	204 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Parkeerstroken / overig	17 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Fietspaden	26 ha	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Voetpaden	34 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Openbare verlichting	4.121 stuks	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Toekomst

In het westen van de gemeente (veengronden) blijven schades ontstaan die conform de verwachte levensduur van de betreffende wegen niet zijn voorzien. We blijven deze schadebeelden nauwlettend monitoren en voeren proeven uit om ervaring op te doen met lichtere wegen.

Riolering Kerncijfers

De gemeente is voor een (groot) deel verantwoordelijk voor de inzameling, transport en verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiervoor zijn drie verschillende systemen in de gemeente aanwezig: vrijvervalriolering, drukriolering en individuele systemen voor de behandeling van afvalwater

(IBA's). Van de vrijvervalriolering bestaat nog ongeveer 70% uit een gemengd systeem. Bij de rest is sprake van scheiding tussen hemelwater (HWA) en afvalwater (DWA). Het totale systeem vertegenwoordigt een geschatte waarde van € 150 mln.

In de tabel hieronder is een overzicht weergegeven van het volledige areaal.

Riolering

	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	227 km
Straat- en trottoirkolken	12.046 stuks
Bergbezinkvoorzieningen	5 stuks
Overstorten	39 stuks
Drukriolering / persleiding	137 km
Minigemalen	523 stuks
Hoofdgemaal	30 stuks
Tunnelgemaal	6 stuks
IBA-systeem (individuele behandeling afvalwater)*	114 stuks

Kwaliteitsambitie

Het gewenste kwaliteitsniveau van de installatie is vastgelegd in het Watertakenprogramma 2020-2025. Met het voortzetten van het huidige beleid wordt de installatie op de vastgestelde niveaus onderhouden.

Kwaliteitsambitie Riool

		Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Afvalwater	Inzameling	Hoog > Basis	Hoog > Basis	Hoog > Basis	Basis
	Transport	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog
Hemelwater	Inzameling (overtollig)	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog	nvt
	Verwerking (in riolering)	Basis	Basis	Basis	nvt
	Verwerking (in openbare ruimte)	Basis	Basis	Basis	nvt
Grondwater	Inzameling	Basis	Basis	Basis	nvt
	Verwerking	Basis	Basis	Basis	nvt

Toekomst

De voorziening geeft voldoende dekking voor de uitvoering van de gestelde ambities. Bij de te nemen onderhoudsmaatregelen wordt rekening gehouden met de klimaatverandering. Gestreefd wordt naar het voorkomen of beperken van wateroverlast en hittestress. Er wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe Watertakenprogramma.

Vaarwegen en kunstwerken (water)

Kerncijfers en kwaliteitsambitie

In de gemeente liggen twee grote vaarroutes. De civiele kunstwerken die hierbij horen zijn deels in beheer en eigendom van de gemeente. Daarbuiten zijn diverse (kleinere) civiele kunstwerken. Van drie tunnels die in eigendom zijn van de Provincie Fryslân of Rijkswaterstaat heeft de gemeente het dagelijkse beheer. Het totale areaal vertegenwoordigt een vervangingswaarde van ongeveer € 55 mln.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor de civiele kunstwerken weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Civiele kunstwerken

	Hoeveelheid	Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Bruggen (vast)	31 stuks	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	Basis	Basis
Bruggen (hout)	85 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	Basis
Bruggen (beweegbaar)	17 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	Basis	Basis
Vaarrecreatieve voorzieningen	33 stuks	Basis	N.v.t.	Basis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Basis
Waterwerken	7 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Tunnels*	7 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Kademuren	6838 m1	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	N.v.t.	Basis
Beschoeiingen	5791 m1	N.v.t.	N.v.t.	Basis	N.v.t.	Basis	N.v.t.	Basis

Toekomst

De komende jaren volgt een kleine piek in de vervangingen. Tot en met 2030 staan er diverse grote maatregelen op de planning voor in totaal ongeveer €15 mln. Na 2030 zien we een periode waarin minder vervangingen nodig zijn. We gaan daar waar mogelijk vervangingen uitstellen om de piek af te vlakken.

Groen

Kerncijfers en kwaliteitsambities

Opsterland is een groene gemeente met een diversiteit aan openbaar groen. De werkzaamheden aan het openbaar groen worden deels uitgevoerd door de eigen dienst en Caparis.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor groen weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Openbaar groen

	Hoeveelheid	Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Bomen	51.337 stuks	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Natuurlijke beplanting	9.600 are	Laag (bio)	Basis (bio)	Laag (bio)	Basis (bio)	Laag (bio)	Laag (bio)	Basis (bio)
Cultuurlijke beplanting	702 are	Laag	Hoog	Laag	Basis	Basis	Basis	Basis
Hagen	106 are	Basis	Hoog	Laag	Basis	Laag	Basis	Basis
Gras	30.338 are	Laag (bio)	Hoog	Laag (bio)	Basis	Laag (bio)	Laag (bio)	Laag (bio)
Bermen		Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	N.v.t.	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Watergangen (waterlopen en sloten)	442 km	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Watervlakte (vijvers)	1.423 are	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Parkmeubilair	559 stuks	Basis	Hoog	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Gebouwen

Kerncijfers en beheer

De gemeente heeft divers vastgoed in eigendom en beheer en heeft een herbouwwaarde van circa € 63 mln. Het grootste deel (90%) van de gebouwen wordt onderhouden op basis van de kwaliteit 'instandhouding'. Dit betekent dat aan de gebouwen werkzaamheden worden verricht om het gebouw te behouden in de staat waarin het zich bevindt. Deze gebouwen voldoen wat betreft het onderhoud aan de gestelde bestekskwaliteit. De overige gebouwen (10%) zijn niet meer in gebruik of zullen binnenkort niet meer in gebruik zijn en worden verkocht of gesloopt. Aan deze gebouwen wordt het minimaal noodzakelijke onderhoud gepleegd. Deze gebouwen zijn meestal al geheel afgeschreven, indien dit niet het geval is, is de boekwaarde lager dan de marktwaaarde.

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een voorziening beschikbaar. Er is jaarlijks een zodanige dotatie aan de voorziening dat deze toereikend is voor het gemiddelde van het planmatig onderhoud voor de komende 10 jaar.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor gebouwen weergegeven.

Gemeentelijk vastgoed

	Aantal
Bedrijfsvoering	11
Maatschappelijk	16
Monumentaal	8
Voormalige scholen en leegstaande gebouwen	6
Opvang Oekraïners	3
Dorpshuizen	7
Overig	9
Totaal	60

Toekomst

Overbodig vastgoed wordt afgestoten (sloop of verkoop). Voor het in stand houden van de gemeentelijke gebouwen is een voorziening beschikbaar.

Financiering

Financiering

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer. Deze taken hebben als doel de gemeente te voorzien van voldoende vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en de gemeente te beschermen tegen ongewenste financiële risico's.

Beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille

In de financiële verordening heeft de raad het college bestuurlijk mandaat gegeven voor het uitoefenen van de financieringsfunctie. Het college zorgt daarbij voor:

1. Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van tijdelijke overtollige gelden;
2. Het beheersen van de risico's verbonden aan de financieringsfunctie, zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het beperken van de kosten van leningen en het bereiken van voldoende rendement op uitzettingen.
4. Het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Kaderstellende documenten

Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (2024).
Beleidskader reserves en voorzieningen (2016).

Rentelasten, rentebaten, renteverdeling

De door de gemeente betaalde en ontvangen rente wordt per saldo verantwoord op Algemene dekkingsmiddelen.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is vastgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Voor komend jaar wordt niet verwacht dat er een nieuwe langlopende lening aangetrokken hoeft te worden.

Renteverwachtingen 2024

Een belangrijke variabele bij de uitvoering van het financieringsbeleid is de toekomstige renteontwikkeling. De keuze tussen korte en lange looptijden wordt mede bepaald door de verwachte renteontwikkelingen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage in 2024 is 0,51% (2023 0,52%).

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld, dat aan renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de Wet financiering decentrale overheden (Fido) eisen gesteld aan het renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Het college zorgt ervoor dat de gemeente verantwoord en goedkoop financiert binnen de gegeven normen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in, dat maximaal 8,5% van de totale begroting met kort geld gefinancierd mag zijn. Voor 2024 is dit voor onze gemeente maximaal € 8,1 miljoen (2023 € 7,2 miljoen). Normaliter wordt getracht tot aan de kasgeldlimiet via kortlopende leningen te financieren omdat de rente voor kortlopende leningen lager is dan die van langlopende leningen. Eind 2020 hebben we echter een langlopende lening afgesloten waardoor we verwachten in 2024 geen kortlopende lening te hoeven afsluiten.

Renterisiconorm

De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het totaal van de begroting aan een renteherziening onderhevig mag zijn. Dit betekent dat we maximaal over € 19 miljoen (2023 € 17 miljoen) renterisico mogen lopen. Het totaal op de langlopende leningen af te lossen bedrag in 2024 bedraagt € 3,8 miljoen (gelijk aan 2023). We voldoen aan de renterisiconorm.

Renteschema

Er is voor 2024 geen rente geen toegerekend aan de verschillende taakvelden op basis van de boekwaarde van de activa. Dit doordat het verplicht schatkistbankieren op dit moment meer oplevert dan dat we kwijt zijn aan de rentes voor de lopende leningen. Deze situatie is van tijdelijke aard door de geplande investeringen in de komende jaren. Rente aan het grondbedrijf is toegerekend op basis van het gewogen gemiddelde rentepercentage afgezet tegen de waarde van de bouwgrondexploitaties.

Liquiditeiten

Ook in de toekomst zullen wij een beroep moeten blijven doen op de kapitaalmarkt. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2024 wordt een meerjarige liquiditeitenplanning opgesteld. Op deze wijze hebben we sturing op onze financieringsbehoefte en de daaraan verbonden kosten.

Schatkistbankieren

Door de wet over schatkistbankieren zijn de decentrale overheden verplicht het grootste deel van hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2024 ongeveer € 713.000,- (2023 ongeveer € 636.000).

Renterisico vaste schuld over de jaren 2025 t/m 2028

x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Omvang begroting (stand primaire begroting t+1)	98.610	98.610	98.610	98.610
Grondslagpercentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	19.722	19.722	19.722	19.722
Renteherziening	0	0	0	0
Aflossingen	3.800	1.800	1.800	1.800
Rente risico	3.800	1.800	1.800	1.800
Toets renterisico				
Renterisiconorm	19.722	19.722	19.722	19.722
Totaal rente risico	3.800	1.800	1.800	1.800
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	15.922	17.922	17.922	17.922

Kasgeldlimiet

x € 1.000	1e 2024 kwartaal	2e 2024 kwartaal	3e 2024 kwartaal	4e 2024 kwartaal
Omvang begroting (stand primaire begroting t)	95.126	95.126	95.126	95.126
Grondslagpercentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	8.086	8.086	8.086	8.086
Vlottende schuld	443	9	92	0
Vlottende middelen	28.724	29.487	27.553	27.885
Totaal netto vlottende schuld	(28.281)	(29.478)	(27.462)	(27.885)
Toets kasgeldlimiet				
Toegestane kasgeldlimiet	8.086	8.086	8.086	8.086
Totaal netto vlottende schuld	(28.281)	(29.478)	(27.462)	(27.885)
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	36.367	37.564	35.547	35.971

Renteschema realisatie	2024
x € 1.000	
a. Werkelijke lasten over de korte en lange financiering	0
b. Werkelijke externe rentebaten (idem)	0
Saldo rentelasten en rentebaten	0
c1. Werkelijke rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	0
c2. Werkelijke rente van projectfinanciering	0
c3. Werkelijke rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering)	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0
d1. Werkelijke rente over eigen vermogen	0
d2. Werkelijke rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	0
e. De aan taakvelden werkelijke toegerekende rente	0
Verschil	0

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

Omschrijving (toelichting)

De hoofdpunten van beleid worden beschreven in de programma's van de begroting. Het realiseren van die beleidsdoelen kan alleen met de inzet van diverse middelen als personele inzet, financiële middelen en administratie, communicatie, ICT, onderzoek, informatievoorziening en archivering, juridische adviezen, inkoop, huisvesting en andere ondersteunende faciliteiten. De inzet dient effectief, efficiënt en integer te zijn.

De bedrijfsvoering en de ontwikkeling daarvan hangt nauw samen met vraagstukken rondom sturing en control. Met de woorden: "zijn we in control" wordt bedoeld of de besturing van de ambtelijke organisatie beheerst wordt. Lopen de processen zoals ze moeten lopen en zijn ze efficiënt ingericht, worden de processen en de kosten beheerst en zijn (financiële) risico's benoemd, zijn risicobeheersmaatregelen tijdig getroffen, zijn de te behalen resultaten helder en smart geformuleerd, boeken we de resultaten die zijn afgesproken, wordt er op de juiste momenten verantwoording afgelegd? Al deze zaken hebben permanent aandacht.

Bedrijfsvoering gaat daarnaast ook over innovatie: kunnen we de processen slimmer organiseren en kan het beter en goedkoper? In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen die in de gemeentelijke bedrijfsvoering spelen.

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Organisatiebesluit (2021)
OWO-Visie (2021)
Inkoop en aanbestedingsbeleid OWO 2018 (2018-16078)
Uitvoeringsnotitie inkoop en aanbestedingen 2021
Normenkader rechtmatigheid (wordt jaarlijks door het college vastgesteld)
Bestuursovereenkomst OWO 2015 (2016-13886)

Accountantscontrole

Omschrijving (toelichting)

De raad heeft een kaderstellende rol met betrekking tot de accountantscontrole. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden staan de wettelijke goedkeurings- en rapporteringstoleranties in een percentage van de omvangsbasis (de totale lasten van de gemeente) vermeld. De raad kan een lager percentage voor deze toleranties vaststellen. De uitgangspunten voor de accountantscontrole 2023 zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren:

De goedkeuringstolerantie is vastgesteld op de wettelijke norm van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden.

De rapporteringstolerantie is vastgesteld op 0,5% voor fouten en 1,5% voor onzekerheden.

Overige uitgangspunten zijn:

1. Budgetrecht raad

Als blijkt dat het door de raad geautoriseerde budget onvoldoende is dan doet het college voorstellen aan de raad voor aanvullende budgettaire ruimte. Deze stap is niet nodig als hiervoor door het college dekking wordt gevonden binnen het programma. Als de uitgave echter inhoudelijk niet overeenkomt met de doelstellingen van de raad, dan moet het college dit alsnog ter besluitvorming voorleggen aan de raad. Mutaties worden elk jaar bij de Perspectiefbrief gemeld, waarbij het college een voorstel aan de raad overlegt tot het wijzigen van de lopende begroting.

2. Normenkader

Het normenkader bestaat uit alle wet- en regelgeving, die van belang zijn voor de accountantscontrole. Het normenkader per 31 december wordt jaarlijks door het college vastgesteld en ter kennis van de raad gebracht.

3. Controleplan

Het controleplan van de accountant wordt met de auditcommissie van de raad afgestemd. Met het vaststellen van de begroting worden ook de bovenvermelde uitgangspunten voor de accountantscontrole vastgesteld.

Rechtmatigheid

Omschrijving (toelichting)

Begrotingscriterium

Voor de rechtmatigheidsverantwoording geldt een verantwoordingsgrens van 3%. In de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan de drempelbedragen voor leveringen en diensten nader toegelicht. Voor 2024 is die grens € 221.000 (was 2023 € 215.000).

Uit het rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat 1,1 miljoen niet acceptabel is. Hiervan betreft 0,6 miljoen de overschrijding per 31-12-2024 van het door de raad goedgekeurde krediet voor MFA de Tynje. Verwacht wordt dat de stichting nog een subsidie ontvangt waarmee zij de door Opsterland voorgesloten facturen deels kan terugbetalen. Het resterende bedrag aan niet – acceptabele onrechtmatigheden bestaat uit verschillende fouttypen. Aangezien het totale bedrag per fouttype onder de rapporteringsgrens blijft, worden deze hier verder niet toegelicht.

Excel-tabel

Omschrijving (toelichting)

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Er is voor een bedrag van € 17.011 misbruik geconstateerd, waarbij het M&O-beleid is toegepast. Dit betreft voornamelijk misbruik van de inlichtingenplicht onder de participatiewet. Er zijn terugvorderingen en sancties opgelegd. De financiële gevolgen van het misbruik zijn tenietgedaan, waardoor dit geen invloed heeft op de getrouwheid van de jaarrekening.

Excel-tabel

Informatiebeveiliging

Omschrijving (toelichting)

Informatiebeveiliging wordt steeds belangrijker. Informatie is een van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Het beschermen van informatie en de privacy van onze inwoners is niet alleen onze wettelijke, maar zeker ook maatschappelijke plicht. Vanwege het grote belang daarvan, hebben we in 2024 een verbeter slag gemaakt.

Als gemeente werken we met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO bestaat uit een geheel van maatregelen op organisatorisch, fysiek en technisch gebied en geldt voor de gehele overheid. Ook gelden er specifieke wetten die eisen stellen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. De eisen uit de BIO, aangevuld met eisen uit specifieke nationale wetten & Europese richtlijnen en verordeningen dienen als de uitgangspunten voor de gemeente om haar informatiebeveiliging in te richten.

Resultaten over 2024

In 2024 hebben we onderzocht wat de meest optimale manier is om een nieuw strategisch informatiebeveiligingsbeleid op te stellen. Hieruit kwam naar voren dat deze opgave het beste in OWO-verband kan worden opgepakt, in verband met de uitvoerbaarheid, effectiviteit en efficiëntie van het nieuwe beleid. Inmiddels is besloten om in 2025 een geharmoniseerd informatiebeveiligingsbeleid in OWO-verband op te stellen.

Daarnaast hebben we technische en organisatorische verbetermaatregelen binnen specifieke én generieke processen getroffen. Gedacht kan worden aan het verder implementeren van multi-factor authenticatie, het inventariseren en toetsen van AI-modules in nieuwe software en het verhogen van het kennis- en bewustwordingsniveau binnen de gemeente.

Resultaten ENSIA-audit

Met de ENSIA-audit zijn we als gemeente in staat om te kijken hoe de organisatie ervoor staat op het gebied privacy en informatiebeveiliging. De audit wordt jaarlijks uitgevoerd en bestaat voor een deel uit een zelfevaluatie en voor een deel uit een toetsing door een externe IT-auditor. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning & control-cyclus en heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren.

In 2023 is de ENSIA-audit positief afgerond. Het normenkader waarop wordt getoetst met de ENSIA-audit is de BIO aangevuld met normen uit specifieke wetten BRP, PUN, BAG, BGT en BRO. Voor het deel zelfevaluatie (BRP, PUN, BAG, BGT en BRO) en voor het deel dat werd getoetst door een externe IT-auditor (Suwinet en DigiD) voldeed de gemeente aan alle normen.

De ENSIA-audit over 2024 loopt op dit moment nog. De uitkomsten worden in de loop van april verwacht.

Rekenkamercommissie Opsterland

Omschrijving (toelichting)

De Rekenkamercommissie heeft als taak het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de gemeente vastgestelde beleid en de uitvoering van het beleid. De Rekenkamercommissie is volledig onafhankelijk.

Activiteiten

In 2024 kwam de rekenkamer dertienmaal bijeen in vergadering. Ook hebben leden deelgenomen aan interviews, groeps gesprekken of bijeenkomsten voor de onderzoeken en aan selectie gesprekken bij het aanbesteden van onderzoeken. De leden van de rekenkamer zijn daarmee actief betrokken in het onderzoeksproces.

Verder zijn ze aanwezig geweest bij de behandeling van rapporten in de commissie- en raadsvergaderingen. Ook werd deelgenomen aan landelijke en regionale bijeenkomsten van de Vereniging van Rekenkamers (VVR). De voorzitter van de rekenkamer heeft deelgenomen aan de bijeenkomsten van de rekenkamervoorzitters uit Friesland: het Fries Platform. Dit netwerk is gericht op uitwisseling van ervaring, het verkennen van de mogelijkheden om gemeenschappelijk onderzoek te doen en het uitwisselen en vergelijken van bevindingen.

Uitgevoerde onderzoeken

In 2024 heeft de Rekenkamercommissie het onderzoek "Quick Scan minimaregelingen" afgerond. De onderzoeken naar "Energiebesparingsplicht" en "Informatiebeveiliging" zijn gestart in 2024 maar in 2024 nog niet afgerond. De uitkomsten worden in 2025 aan de gemeenteraad aangeboden.

Middelen

Het beschikbare budget voor 2024 was € 32.000. Hiervan is € 22.781 gebruikt voor de onderzoeken. Daarnaast is er € 8.495 besteed aan kosten rekenkamercommissie. Per saldo is € 31.276 besteed en daarmee is de Rekenkamercommissie binnen het beschikbaar budget van € 32.000 gebleven.

Openbaarheidsparagraaf

Omschrijving (toelichting)

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) inwerking getreden. De wet is bedoeld om overheidsorganisaties transparanter te maken en dat moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar is. Het grote verschil tussen de Woo en de Wob betreft de actieve openbaarmaking van documenten behorende tot 11 informatiecategorieën. Dat is een belangrijke aanvulling op de Wob.

De Woo kent enkele doelstellingen waarvan de belangrijkste onderstaand zijn weergegeven:

1. Actieve openbaarmaking. Hieronder valt het actief openbaar maken van informatie uit eigen beweging.
2. Passieve openbaarmaking (Woo-verzoeken). Met de inwerkingtreding van de Woo is de afhandelingstermijn op Woo-verzoeken verkort. Feitelijk betekent dit dat Woo-verzoeken nu binnen 6 weken afgehandeld moeten worden in plaats van 8 weken die er onder de Wob nog voor stonden. Een Woo-verzoek moet daarbij elektronisch kunnen worden ingediend.
3. Bestuursorganen moeten maatregelen treffen om de duurzame toegankelijkheid van digitale documenten te borgen als randvoorwaarde om uitvoering te geven aan openbaarheid.

Het actief openbaar maken van informatie

Door de Wet open overheid (Woo) moet de overheid steeds meer informatie actief openbaar maken via de Woo-index. In 2024 hebben de OWO-gemeenten voldaan aan de eerste stap, namelijk het actief openbaar maken van 4 informatiecategorieën: wetten en andere algemeen verbindende voorschriften, overige besluiten van algemene strekking, informatie over organisatie en werkwijze en bereikbaarheidsgegevens.

De komende jaren moeten de gemeenten steeds meer informatie actief openbaar gaan maken. De voorbereidingen hiervoor pakken we in OWO-verband op.

Het tijdig openbaar maken van informatie die opgevraagd wordt.

Naast het actief openbaar maken van informatie, kan er vanuit de Woo specifieke overheidsinformatie opgevraagd worden. Uitgangspunt hierbij is: alles is openbaar, tenzij.

Voor de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie heeft Opsterland één 'contactpersoon' (het KCC) die inwoners en ondernemers wegwijs maakt in overheidsinformatie.

In de gemeente Opsterland zijn in 2024 twintig verzoeken in het kader van de Woo binnengekomen. Drie daarvan waren geen Woo-verzoek en zijn afgehandeld als regulier informatieverzoek/reguliere vraag, zeven verzoeken zijn in overleg met de verzoeker informeel afgedaan, één verzoek is buiten behandeling gelaten en negen verzoeken zijn binnen de wettelijke termijn met een Woo-beschikking (inclusief documenten) afgehandeld.

Het duurzaam toegankelijk maken van digitale documenten.

Een gemeente die haar informatiehuishouding op orde heeft, weet welke documenten ze heeft en kan die documenten vinden wanneer hier om gevraagd wordt. Er is daarnaast een gecontroleerd proces waarmee documenten na de voorgeschreven bewaartermijn vernietigd worden of gereed zijn om te worden overgedragen aan een archiefbewaarplaats.

In 2024 hebben de OWO-gemeenten zich voorbereid op aansluiting bij het e-depot. Met een

aansluiting op het e-depot regelt de OWO de duurzame toegankelijkheid van digitale informatie, zodat de te bewaren digitale informatie in de toekomst toegankelijk, vindbaar en raadpleegbaar blijft. De voorbereidingen hiervoor vinden in 2025 verder plaats in OWO-verband.

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Omschrijving (toelichting)

Het doel van deze paragraaf

In de verschillende programma's worden maatschappelijke effecten beoogd die (mede) door externe organisaties worden verwezenlijkt. In een aantal daarvan heeft de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang. In deze paragraaf wordt daarvan een overzicht gegeven.

Definitie verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* én een *financieel* belang heeft.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat.
- De gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een *bestuurlijk belang* als de burgemeester, een wethouder of een raadslid van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Visie op en de beleidsvoornemens betreffende verbonden partijen

De gemeente heeft met het oog op het beperken van regelgeving geen afzonderlijke Kadernota verbonden partijen vastgesteld. Visie en beleid op verbonden partijen zijn daarom terug te vinden in deze paragraaf. De gemeente voert overheidstaken uit en wil doelen bereiken in de samenleving. Dit moet effectief en efficiënt. In een aantal gevallen kan de gemeente deze taken en doelen niet of moeilijk zelf uitvoeren en is er een noodzaak om met andere gemeenten, provincie of waterschap samen te werken. De gemeente Opsterland voert hierbij een terughoudend beleid. Verbonden partijen worden alleen aangegaan als dit door de wet verplicht wordt gesteld of als er een ondubbelzinnig gemeentelijk belang is, gerelateerd aan grensoverschrijdende belangen en/of de kwaliteit en efficiëntie van de uitvoering van de taken.

Bij deelname aan een verbonden partij moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. De op te richten verbonden partij moet bij uitstek het instrument zijn om het gemeentelijke doel te realiseren.
2. Er moet een gedegen afweging plaatsvinden over de vorm van de verbonden partij (praktisch en beperken van bestuurlijke drukte).
3. De verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden moet helder en dual omschreven worden.
4. Bij het aangaan van verbonden partijen moet volstrekte duidelijkheid bestaan over zaken als werkwijze, zeggenschapsverhoudingen, winst- en risicoverdeling en te leveren (toetsbare) prestaties.
5. Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over de inzichtelijkheid en beheersbaarheid van (financiële) risico's.

6. Er moeten voldoende waarborgen in de regeling worden opgenomen voor democratische legitimatie (bij overdracht raadsbevoegdheden) en voor controle en beïnvloeding door o.a. inzichtelijke en transparante begrotingen en verantwoordingen, het verstrekken van relevante en adequate informatie (nieuwsbrieven en tussenrapportages) en door controlemechanismen als financiële adviescommissies en rekenkameronderzoek.

Kaderstellende documenten

De diverse gemeenschappelijke regelingen en daaraan ten grondslag liggende collegebesluiten en raadsbesluiten.

Overzicht verbonden partijen

Lijst verbonden partijen

- Gemeenschappelijke regelingen:
 - Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
 - Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grou
 - Sociale werkvoorziening Fryslân te Drachten
 - Recreatieschap De Marrekrite te Leeuwarden
 - Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden
 - Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten te Drachten
- Vennootschappen:
 - Caparis NV te Drachten
 - NV Afvalsturing Fryslân
 - NV Fryslân Miljeu
 - NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
 - BV Publiek Belang Elektriciteitsproductie te Den Bosch
 - CSV Amsterdam BV Den Bosch

Lijst van verbonden
partijen

1.

Gemeenschappelijk
e regelingen

Belang

	Gemeenschappelijke regeling	Vestigingsplaat s	Portefeuill e (eigenaar / inhoud)	Bestuurlij k belang	Aandeel
1.1	samenwerking sociaal domein Friese gemeenten	Leeuwarden	Libbe de Vries		
1.2	Veiligheidsregio Fryslân (VRF)	Leeuwarden	Andries Bouwman Libbe de Vries		
1.3	Recreatieschap Marrekritte	Uitwellingerga	Rob Jonkman		
1.4	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	Grou	Marcel van Opzeeland		
1.5	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem)	Leeuwarden	Marcel van Opzeeland		
1.6	Exploitatiemaatschapp ij Bedrijvenpark Drachten	Drachten	Marcel van Opzeeland		
1.7	Sociale Werk Voorziening	Drachten	Libbe de Vries		

Vermogensstructuur
en resultaat

	Gemeenschappelijke regeling		Eigen vermogen per 1-1 2023	Eigen vermogen per 31-12 2023	Vreemd vermogen per 1-1 2023	Vreemd vermogen per 31- 12 2023	Resultaa t 2023
1.1	samenwerking sociaal domein Friese gemeenten	in € 1.000,-	-	-	-	-	-
1.2	Veiligheidsregio Fryslân (VRF)	in € 1.000,-	9.527	8.868	81.045	82.448	562
1.3	Recreatieschap Marrekritte	in € 1.000,-	4.704	4.328	4.813	4.894	0
1.4	Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	in € 1.000,-	1.207	1.279	3.824	5.327	72
1.5	Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem)	in € 1.000,-	338	257	483	453	-84

Lijst van verbonden
partijen

1.6	Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten	in € 1.000,-	6.044	6.531	2.260	1.538	488
1.7	Sociale Werk Voorziening	in € 1.000,-	-	-	3.719.000	4.210.000	-

2.
Vennootschappen
en coöperaties

Belang

	Vennootschappen en coöperaties	Vestigingsplaats	Portefeuille (eigenaar / inhoud)	Bestuurlijk belang	Aandeel	Nominale waarde	Gestort	Boekwaarde
2.1	a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN)	Leeuwarden	Rob Jonkman		€ 54.000 (120 aandelen)			54000
2.2	b. N.V. Fryslân Miljeu	Leeuwarden	Rob Jonkman		€ 51.670 (11.381 aandelen)			52000
2.3	Caparis NV	Drachten	Rob Jonkman & Libbe de Vries		12,5% aandelenkapitaal, 25% zeggenschap			3000
2.4	N.V. Bank Nederlandse gemeenten(BNG)	Den Haag	Rob Jonkman		66.651 aandelen a € 2,50 nominaal. Het brutodividend over 2023 was € 143,966			151000
2.5	CSV Amsterdam BV	Den Bosch	Rob Jonkman		464 aandelen in de BV (0,02 %).			0

Vermogensstructuur
en resultaat

	Vennootschappen en coöperaties		Eigen vermogen per 1-1 2023	Eigen vermogen per 31-12 2023	Vreemd vermogen per 1-1 2023	Vreemd vermogen per 31-12 2023	Resultaat 2023
2.1	Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN)	in € 1.000,-	70.303	78.528	119.141	106.366	10.322
2.2	N.V. Fryslân Miljeu	in € 1.000,-	11.303	11.572	23.497	26.299	1.007
2.3	Caparis NV	in € 1.000,-	8.174	7.594	20.697	20.089	-580
2.4	N.V. Bank Nederlandse gemeenten(BNG)	in € 1.000.000,-	4.615	4.721	107.459	110.819	254
2.5	CSV Amsterdam BV	in € 1.000,-	210	84	13	64	-126

Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden		
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een gemeenschappelijke regeling met de 18 Friese gemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk bestaan er gremia waarin (één van de) OWO-gemeente(n) vertegenwoordigd is/zijn: · Deelname in Algemeen Bestuur (AB) van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Dagelijks Bestuur (DB) van de VRF (burgemeester Ooststellingwerf); · Deelname in Bestuurscommissie Veiligheid van de VRF (drie burgemeesters); · Deelname in Agendacommissie Veiligheid van de VRF (burgemeester Ooststellingwerf); · Deelname in Bestuurscommissie Gezondheid (drie portefeuillehouders); · Deelname in Agendacommissie Gezondheid (Heerenveen); · Deelname in POOK (Plenair Overleg Oranje Kolom) drie gemeentesecretarissen; · Deelname in ambtelijk regionaal overleg (zowel VRF-breed als in district Zuidoost) Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (AOV'ers)).	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is een samenwerkingsverband van de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners. In de VRF werken zij samen aan brandweerbepaling, publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Zo willen we (gezondheids)risico's zo veel mogelijk beperken en het beleid van gemeenten op het gebied van gezondheid en veiligheid bevorderen.	
Financieel belang	Bijdrage 2024 € 3.541.892 (3-e begrotingswijziging) Gezondheid € 1.441.058 Crisis € 153.527 Brandweer € 1.947.307	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen: 1-1-2023 € 9.527 31-12-2023 € 8.868	Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 81.045 31-12-2023 € 82.448
Resultaat x € 1.000	€562 (2023)	
Risico's	Als de VRF afwijkt van afspraken over de begroting, krijgen de gemeenten achteraf alsnog de rekening gepresenteerd. Dit risico beheersen we intern door periodiek de uitgaven te monitoren en bij bestuurlijk en ambtelijk overleg input te leveren. Daarnaast bespreken we de begroting en de jaarrekening van de VRF in de planning- en controlcyclus van de VRF. Daarnaast is zien we jaarlijks een verder toenemende gemeentelijke bijdrage, veelal veroorzaakt door autonome ontwikkelingen die ook de VRF raken. De prijsstijgingen gecombineerd met een takendiscussie blijven onderwerp van gesprek.	
Programma	1 Veiligheid; 4 Onderwijs; 6 Sociaal domein; 7 Volksgezondheid en milieu	
Portefeuillehouder	Andries Bouwman	

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grou		
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door wethouder Marcel Opzeeland.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Deelname aan de FUMO is wettelijk verplicht gesteld voor alle Friese gemeenten. Hiermee wordt beoogd de uitvoering van de milieuregelgeving te professionaliseren, te uniformeren en de afstemming met andere handhavingsspartners (Justitie) te verbeteren. In het basistakenpakket is vastgelegd voor welke activiteiten (van bedrijven en instellingen) de FUMO haar werkzaamheden moet uitvoeren. De gemeente blijft het bevoegd gezag. De FUMO voert voor de gemeente gedeeltelijk het omgevingsrecht uit: de vergunningverlening en het toezicht van het milieucomponent van grote en complexe bedrijven en instellingen.	
Financieel belang	Bijdrage 2024 € 500.963	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:
	1-1-2023 € 1.207	1-1-2023 € 3.824
	31-12-2022 € 1.279	31-12-2023 € 5.327
Resultaat x € 1.000	€ 72 (2023)	
Risico's	De Gemeenschappelijke Regeling brengt een inherent risico mee, dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten. We voeren toezicht op de uitvoering van de taken door de FUMO. Op bestuurlijk niveau in het Algemeen Bestuur. Op ambtelijk niveau door deelname aan de Controllersgroep en het Opdrachtgeversoverleg. We hebben enkel de wettelijk verplichte basistaken in de FUMO ondergebracht. Niet de plustaken. Daarmee zijn we niet aansprakelijk voor de risico's die met de uitvoering van plustaken gepaard gaan. Dat er risico's kleven aan een dergelijke regeling blijkt uit de laatste wijziging van de regeling. Er wordt vanaf 2022 door de deelnemers betaald voor de verkregen diensten in plaats van het huidige abonnementstarief per aantal bedrijven. Hiermee wordt er dus alleen betaald als er ook daadwerkelijk een dienst van de FUMO wordt verkregen. Deze wijziging in de financieringssysteem heeft voor onze gemeente een forse verhoging van de bijdrage betekend.	
Programma	7 Volksgezondheid en milieu; 8 Bouwen, wonen en gronden	
Portefeuillehouder	Marcel van Opzeeland	

Caparis NV							
Vennootschappen en Coöperaties	Naamloze vennootschap						
Deelnemers	Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland, en Smallingerland						
Bestuurlijk belang	De gemeente Opsterland is aandeelhouder van het sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV. Caparis helpt de gemeente bij de bemiddeling van mensen naar regulier werk of biedt mensen een beschutte werkplek (sociale werkvoorziening, afspraakbanen en beschut werk). De gemeente Opsterland heeft hiervoor dienstverleningsovereenkomsten afgesloten voor de uitvoering van deze activiteiten.						
Zeggenschap	12,5% aandelenkapitaal, 25% zeggenschap						
Financieel belang	Bijdrage € 3441 (2024) € 0						
(x1.000)							
Omvang van het vermogen x € 1.000	<table> <tr> <td>Eigen vermogen:</td><td>Vreemd vermogen:</td></tr> <tr> <td>1-1-2023 € 8.174</td><td>1-1-2023 € 20.697</td></tr> <tr> <td>31-12-2023 € 7.594</td><td>31-12-2023 € 20.089</td></tr> </table>	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:	1-1-2023 € 8.174	1-1-2023 € 20.697	31-12-2023 € 7.594	31-12-2023 € 20.089
Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:						
1-1-2023 € 8.174	1-1-2023 € 20.697						
31-12-2023 € 7.594	31-12-2023 € 20.089						
Financieel resultaat	€-580 (2023)						
(x1.000)							
Risico's	Caparis NV is omgevormd naar een sociale onderneming. We blijven aansprakelijk voor mogelijke tekorten op de bedrijfsvoering die ontstaan bij de NV. Door ons geringe aandeel (12,5%) in de nieuwe NV blijft het risico qua omvang beperkt. Onze invloed wordt wel groter omdat in de nieuwe NV de vier eigenaren elk een gelijke stem krijgen.						
Ontwikkelingen	Caparis wil hét Talentbedrijf van Fryslân worden. De komende jaren ligt het accent op drie centrale thema's: talentontwikkeling, rendement en leiderschap. Doelstelling is om in 2030 het eerste circulaire talentbedrijf van Nederland te zijn. Door de nieuwe cao Sociale Werkvoorziening (SW) kunnen medewerkers nog eerder met vroegpensioen, waardoor de krimp van de voormalige sociale werkvoorziening nog harder gaat. Om blijvend ontwikkelkansen te geven aan zowel de nieuwe doelgroep vanuit de Participatiewet als de huidige sociale werkvoorziening-medewerkers is instroom van nieuwe doelgroepen (zowel afspraakbanen als beschut werk) noodzakelijk om de infrastructuur overeind te kunnen houden. Hiervoor zijn nieuwe afspraken gemaakt om meer mensen vanuit de Participatiewet bij Caparis te plaatsen. Indien dit niet lukt zullen er andere keuzes moeten worden gemaakt voor de toekomst van Caparis.						
Programma	6 Sociaal domein						
Portefeuillehouder	Rob Jonkman						

Marekrite		
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemende partijen	Provincie Fryslân en 13 Friese gemeenten. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder Jonkman	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van 13 deelnemende Friese gemeenten (excl. Ooststellingwerf en de vier eilanden) en de provincie Fryslân met als doel een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op water en land te bewerkstelligen. Voor waterrecreatie betreft dit onderhoud en beheer van aanlegvoorzieningen, boeien en bakens, het baggeren van waterwegen en de afvoer van recreatieafval. Voor landrecreatie worden Toeristische Overstap Punten (TOP's) en het fiets-en wandelknooppuntennetwerk beheerd.	
Financieel belang	bijdrage 2024: € 27.921	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:
	0 1-1-2023 € 4.704	1-1-2023 € 4.813
	0 31-12-2023 € 4.328	31-12-2023 € 4.894
Resultaat x € 1.000	Resultaat 2023 € 91, waarvan onttrekking uit de reserve € 257	
Risico's	De risico's zijn in beginsel niet heel groot. Wel is er een inherent risico bij een gemeenschappelijke regeling dat de deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Hûs en Hiem) te Leeuwarden		
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Een Gemeenschappelijke Regeling van deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. Vertegenwoordiging in het dagelijks bestuur door wethouder van Opzeeland.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De commissie Ruimtelijke Kwaliteit Hûs en Hiem, welstandadvisering en monumentenzorg heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeente te behartigen op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Friesland. Betrokken gemeenten moeten op grond van de nieuwe Omgevingswet een onafhankelijke commissie benoemen die zich uitspreekt over verbouwingen, sloop of verplaatsing van rijksmonumenten. Daarnaast adviseert deze commissie ook over meer kwaliteitsvragen dan monumenten alleen.	
Financieel belang	Voor de dienstverlening biedt de gemeente geen vergoeding aan deze GR. Leges die de GR - Hûs en Hiem bij de gemeente in rekening brengt worden één op één doorberekend naar de aanvrager. De Gemeenschappelijke Regeling is budgetneutraal.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:
	1-1-2023 € 338	1-1-2023 € 483
	31-12-2023 € 257	31-12-2023 € 453
Resultaat x € 1.000	€ -84 (2023)	
Risico's	In feite loopt de gemeente geen risico. Kosten gemaakt door de commissie worden één-op-één in rekening gebracht bij de aanvrager. Daarnaast is de financiële positie van de regeling gezond. Wel is het zaak alert te blijven bij maatschappelijke ontwikkelingen.	
Programma	8 Bouwen, wonen en gronden	
Portefeuillehouder	Marcel van Opzeeland	

Exploitiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten		
Gemeenschappelijke regeling		
Deelnemers	Gemeenten Opsterland en Smallingerland	
Bestuurlijk belang	Het te behartigen belang is het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijvenpark Drachten en het verzorgen van een optimale afstemming van alle hiermee samenhangende aspecten en bevoegdheden van de beide deelnemers, de gemeenten Smallingerland en Opsterland.	
Zeggenschap	50%	
Financieel belang	Er wordt geen exploitatiebijdrage betaald. De activiteiten binnen de GR worden door medewerkers van de beide gemeenten verricht.	
Omvang van het vermogen x € 1.000	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:
	1-1-2023 € 6.044	1-1-2023 € 2.260
	31-12-2023 € 6.531	31-12-2023 € 1.538
Resultaat x € 1.000	€ 488 (2023)	
Risico's	De prognoses van de resultaten zijn gebaseerd op aannames (restant looptijd, tempo van verkopen, fasering woonrijp maken). De verwachtingen, waar de resultaten op zijn gebaseerd zijn zo goed mogelijk onderbouwd. Echter hoe langer de looptijd van de exploitatie, hoe minder betrouwbaar de prognoses en dus ook het berekende resultaat zijn. Beide gemeenten zijn op basis van de afgesproken verdeelsleutel aansprakelijk voor eventuele verliezen. We gaan er op basis van de huidige verwachtingen vanuit dat er sprake is van een winstgevende exploitatie.	
Programma	3 Economie	
Portefeuillehouder	Marcel van Opzeeland	

Caparis NV							
Vennootschappen en Coöperaties	Naamloze vennootschap						
Deelnemers	Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland, en Smallingerland						
Bestuurlijk belang	De gemeente Opsterland is aandeelhouder van het sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV. Caparis helpt de gemeente bij de bemiddeling van mensen naar regulier werk of biedt mensen een beschutte werkplek (sociale werkvoorziening, afspraakbanen en beschut werk). De gemeente Opsterland heeft hiervoor dienstverleningsovereenkomsten afgesloten voor de uitvoering van deze activiteiten.						
Zeggenschap	12,5% aandelenkapitaal, 25% zeggenschap						
Financieel belang	Bijdrage € 3441 (2024) € 0						
(x1.000)							
Omvang van het vermogen x € 1.000	<table> <tr> <td>Eigen vermogen:</td><td>Vreemd vermogen:</td></tr> <tr> <td>1-1-2023 € 8.174</td><td>1-1-2023 € 20.697</td></tr> <tr> <td>31-12-2023 € 7.594</td><td>31-12-2023 € 20.089</td></tr> </table>	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:	1-1-2023 € 8.174	1-1-2023 € 20.697	31-12-2023 € 7.594	31-12-2023 € 20.089
Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:						
1-1-2023 € 8.174	1-1-2023 € 20.697						
31-12-2023 € 7.594	31-12-2023 € 20.089						
Financieel resultaat	€-580 (2023)						
(x1.000)							
Risico's	Caparis NV is omgevormd naar een sociale onderneming. We blijven aansprakelijk voor mogelijke tekorten op de bedrijfsvoering die ontstaan bij de NV. Door ons geringe aandeel (12,5%) in de nieuwe NV blijft het risico qua omvang beperkt. Onze invloed wordt wel groter omdat in de nieuwe NV de vier eigenaren elk een gelijke stem krijgen.						
Ontwikkelingen	Caparis wil hét Talentbedrijf van Fryslân worden. De komende jaren ligt het accent op drie centrale thema's: talentontwikkeling, rendement en leiderschap. Doelstelling is om in 2030 het eerste circulaire talentbedrijf van Nederland te zijn. Door de nieuwe cao Sociale Werkvoorziening (SW) kunnen medewerkers nog eerder met vroegpensioen, waardoor de krimp van de voormalige sociale werkvoorziening nog harder gaat. Om blijvend ontwikkelkansen te geven aan zowel de nieuwe doelgroep vanuit de Participatiewet als de huidige sociale werkvoorziening-medewerkers is instroom van nieuwe doelgroepen (zowel afspraakbanen als beschut werk) noodzakelijk om de infrastructuur overeind te kunnen houden. Hiervoor zijn nieuwe afspraken gemaakt om meer mensen vanuit de Participatiewet bij Caparis te plaatsen. Indien dit niet lukt zullen er andere keuzes moeten worden gemaakt voor de toekomst van Caparis.						
Programma	6 Sociaal domein						
Portefeuillehouder	Rob Jonkman						

	Omrin:	
	a. Afvalsturing Friesland N.V. (OMRIN) te Leeuwarden	
	b. N.V. Fryslân Miljeu te Leeuwarden	
Vennootschappen en Coöperaties	Naamloze vennootschappen	
Invloed	Gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder Jonkman.	
Gemeentelijk belang en openbaar belang	Omrin (Afvalsturing (a)en Fryslân Miljeu(b)) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wil als totaaloplosser de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot storten). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.	
Financieel belang	Aandelenkapitaal: a. € 54.000 (120 aandelen) b. € 51.670 (11.381 aandelen) Dividend € 60.111 Afvalsturing Fryslan (bruto dividend2023) € 33.856 Fryslan Milieu (bruto dividend 2023)	
Omvang van het vermogen x € 1.000.000	Afval sturing Eigen vermogen: 1-1-2023 € 70 31-12-2023 € 79 Fryslân Miljeu Eigen vermogen: 1-1-2023 € 11 31-12-2023 € 12 Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 119 31-12-2023 € 106 Vreemd vermogen: 1-1-2023 € 23 31-12-2023 € 26	
Resultaat x € 1.000.000	Afvalsturing Fryslan 2023 € 10 Fryslan Milieu 2023 € 1	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Op beleidsniveau is voor ons voldoende vertegenwoordiging en beslissingsbevoegdheid aanwezig. De onderneming heeft een gezonde financiële positie.	
Programma	7 Volksgezondheid en milieu	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

N.V. Bank Nederlandse gemeenten te Den Haag							
Vennootschappen en Coöperaties	Naamloze vennootschap						
Gemeentelijk belang en openbaar belang	De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.						
Financieel belang	66.651 aandelen a € 2,50 nominaal. Het brutodividend over 2023 was € 143,966						
Vermogen x € 1.000.000	<table> <tr> <th>Eigen vermogen:</th><th>Vreemd vermogen:</th></tr> <tr> <td>1-1-2023 € 4.615</td><td>1-1-2023 € 107.459</td></tr> <tr> <td>31-12-2023 € 4.721</td><td>31-12-2023 € 110.819</td></tr> </table>	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:	1-1-2023 € 4.615	1-1-2023 € 107.459	31-12-2023 € 4.721	31-12-2023 € 110.819
Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:						
1-1-2023 € 4.615	1-1-2023 € 107.459						
31-12-2023 € 4.721	31-12-2023 € 110.819						
Resultaat x € 1.000.000	€ 254 (2023)						
Risico's	Het aangaan en beheersen van risico's is inherent aan de bedrijfsvoering van een bank. Zonder het accepteren van een bepaalde mate van krediet-, markt-, liquiditeits- en operationeel risico is het voeren van een bankbedrijf niet mogelijk. BNG Bank kent alleen een bankenboek en geen handelsboek. Het risicobeheer van BNG Bank is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank. Dit profiel komt tot uitdrukking in hoge externe kredietratings. Om deze reden hanteert BNG Bank een strak kapitalisatiebeleid, met ondergrenzen voor de leverage ratio en de Tier 1-ratio. Deze grenzen bepalen in combinatie met de beperking van de dienstverlening zoals vastgelegd in haar statuten het werkgebied en de actieradius van de bank. In haar jaarverslag beschrijft en rapporteert de Bank uitgebreid haar risicomanagement. Dit jaarverslag is beschikbaar via www.bngbank.nl/jaarverslag .						
Programma	0 Bestuur en ondersteuning						
Portefeuillehouder	Rob Jonkman						

CSV Amsterdam BV		
Vennootschappen en Coöperaties	Besloten Vennootschap	
Deelnemende partijen	Enkele gemeenten en provincies (oa. Voormalig aandeelhouders Essent)	
Bestuurlijk belang	Deze BV is van tijdelijke aard en handelt reserveringen voor risico's en verstrekte leningen aan derden van het voormalige Essent af.	
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 464 aandelen in de BV (0,02 %).	
Financieel belang	Bijdrage voor verrichte diensten is niet van toepassing.	
Vermogen x €	Eigen vermogen:	Vreemd vermogen:
1.000,-	1-1-2023 € 210	1-1-2023 € 13
	31-12-2023 € 84	31-12-2023 € 64
Resultaat	-/-€ 125.730 (2023)	
Risico's	De boekwaarde van de aandelen is verwaarloosbaar, namelijk € 5. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.	
Ontwikkelingen	CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens DeponieZuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, de gerechtelijke procedure te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2024 heeft CSV de motivering beroepschrift tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting bij de Rechtbank ingediend. De Rechtbank heeft de Belastingdienst een termijn gesteld tot 22 maart 2024 voor het indienen van zijn verweerschrift. Afhankelijk van de uitspraak van de Rechtbank (verwachting eind 2024/begin 2025) zal, in overleg met aandeelhouderscommissie van CSV, de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. In april 2024 zal het bestuur van de vennootschap een aanvullende kapitaalstorting vragen aan de aandeelhouders. Deze aanvullende kapitaalstorting zal op voorstel van het bestuur van de vennootschap worden verrekend met de vrijval als gevolg van de opheffing van Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.	
Programma	0 Bestuur en ondersteuning	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

Grondbeleid

Grondbeleid

Omschrijving (toelichting)

Uitgangspunten

De hoofdlijnen van het grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota grondbeleid. Dit beleid staat ten dienste van de programma's 3 Economie (bedrijventerreinen) en 8 Bouwen, Wonen en Gronden (niet-bedrijventerreinen). In overeenstemming met de Nota grondbeleid wordt de keuze voor het voeren van een actief of faciliterend grondbeleid bij het ontwikkelen van nieuwe locaties jaarlijks vastgelegd in de paragraaf grondbeleid. Per ruimtelijke ontwikkeling wordt beoordeeld of een actief of faciliterend grondbeleid wenselijk is.

In de verantwoording (en de begroting) zijn de baten en lasten van de bouwgrondexploitatie, en de daarmee samenhangende financiële risico's, als incidenteel opgenomen (o.b.v. de voorschriften BBV). Doordat (bouw-)gronden een grote (boek-)waarde vertegenwoordigen, heeft het grondbeleid invloed op het weerstandsvermogen (eigen vermogen om risico's op te vangen). Door de grond marktconform te waarderen en door voorzieningen te vormen voor verwachte tekorten, zijn de financiële risico's beheersbaar.

Conform het Coalitie akkoord Opsterland 2022-2026 is er een actiever grondbeleid gevoerd voor ruimtelijke ontwikkelingen op gemeentelijke grond. In Gorredijk (Loevestein fase 4 zuid) en Terwispe (Kolderveen fase 2) zijn gronden in exploitatie genomen voor woningbouw. Bij ontwikkelingen op particuliere gronden is de gemeente faciliterend en ondersteunend geweest. Er zijn met initiatiefnemers anterieure overeenkomsten afgesloten om het kostenverhaal te verzekeren en om voorwaarden aan de ontwikkelingen te kunnen stellen.

Voor de uitbreiding van industrieterrein Overtoom is ten westen van de Badweg in Gorredijk 8,7 hectare grond aangekocht van de provincie Fryslân. De ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvestigingen concentreren zich voornamelijk in Gorredijk. Het bedrijventerrein Drachten-Azeven is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten en valt buiten het kader van deze paragraaf. Zie hiervoor de paragraaf Verbonden partijen in deze Verantwoording.

In financieel opzicht wordt een gedegen koers gevaren. Dit uit zich in de navolgende zaken:

- Exploitaties worden zorgvuldig en behoedzaam opgezet. Zo wordt bijvoorbeeld bij het investeren in het bouw- en woonrijp maken van locatie(s) rekening gehouden met de verwachte grondopbrengsten. Het streven is betalingen optimaal gedekt te houden door inkomsten; dit verlaagt het (rente-)risico.
- Winstbepaling en winstneming vindt plaats volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (BBV).
- De algemene reserve is de dekking voor de financiële risico's.

Kaderstellende documenten

Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (2024)

Nota Grondbeleid 2018-2021

Ontwikkelingen grondbedrijf

1. Economische situatie en meerjarenperspectief

Het meerjarenperspectief voor woningbouw en bedrijventerreinen is positief ondanks de verschillende crises zoals stikstofproblematiek, hogere rente, inflatie en de oorlog in Oekraïne. Het begrote financiële resultaat is in 2024 behaald. Om aan de vraag naar bedrijventerreinen te blijven voldoen zal er ten westen van Gorredijk een uitbreiding van bedrijventerrein Overtoom plaatsvinden. Hiervoor worden gronden aangekocht.

2. Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Er waren in 2024, verspreid over de verschillende dorpen, negen bouwgrondcomplexen in exploitatie bestaande uit acht woningbouwlocaties en het bedrijventerrein Gorredijk industrie (Overtoom en Tolbaas). In Overtoom zijn alle kavels verkocht. De boekwaarde was per 31 december 2024 circa + € 0,8 miljoen inclusief (= na aftrek van) de gevormde verliesvoorziening voor de complex Gorredijk industrie, Loevestein fase 4 zuid en Terwispe Kolderveen fase 2 (+ € 0,4 miljoen) en de voorziening nog uit te voeren werken (+ € 0,2 miljoen).

Prognose van het meerjarige resultaat

Het verwachte nog te realiseren resultaat voor de BIE is € 35.000,- (voordelig) en is gebaseerd op recente verkoopprognoses. In de tijd uitgezet zullen de resultaten naar verwachting als volgt worden gerealiseerd:

Verwacht resultaat BIE

x € 1.000

in begrotingsjaar 2025

in de jaren 2026 t/m 2028

in de jaren na 2028

Totaal

Verwacht resultaat	
259	
-129	
-95	
0	
35	

3. Belangrijke ontwikkelingen/wijzigingen in de prognose van het resultaat

Het in 2024 gerealiseerd resultaat van de BIE bedraagt € 325.000,- (voordelig) en is nagenoeg gelijk aan het begrote resultaat ter grootte van € 327.000,- (voordelig).

Per programma is de ontwikkeling van het resultaat als volgt:

Programma 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het gerealiseerde resultaat in programma 3.2 is € 133.000,- hoger dan begroot.

De baten zijn € 24.000,- hoger dan begroot, voornamelijk door de vrijval van een deel van de verliesvoorziening (+ € 133.000,-) en lagere grondopbrengsten (- € 126.000,-).

De lasten zijn € 109.000,- lager dan begroot. Oorzaak: lagere kosten bouwrijp maken (+€ 90.000,-) en minder uren eigen personeel (+€25.000,-).

Programma 8.2 Grondexploitatie niet-bedrijventerreinen

Het gerealiseerde resultaat in programma 8.2 is € 324.000,- hoger dan begroot.

De baten zijn € 628.000,- lager dan begroot door de gedeeltelijke vrijval van de voorziening materiële vaste activa (+ € 575.000,-) voor in exploitatie genomen gronden waarvan € 565.000,- voor Gorredijk Loevestein fase 4 zuid, de gedeeltelijke vrijval van de voorziening nog uit te voeren werken (+ € 34.000,-), de gedeeltelijke vrijval van de verliesvoorziening BIE (+ € 217.000,-) waarvan + € 188.000 verwachte WBI-6 subsidie voor Terwispel Kolderveen (toegekende subsidie maximaal € 204.500,-), lagere rentekosten (+ € 100.000), lagere grondopbrengsten (- € 390.000,-) waarvan € 198.000,- voor Siegerswoude Uthôf en € 180.000,- voor Wijnjewoude Meester Geertswei en een nadelige balansmutatie (- € 1.169.000,-).

De lasten zijn € 952.000,- lager dan begroot door inbreng in exploitatie genomen gronden uit de materiële vaste activa (- € 1.400.000,-), de vorming van verliesvoorzieningen (- € 500.000,-) waarvan € 401.000,- voor Terwispel Kolderveen en € 98.000,- voor Gorredijk Loevestein fase 4 zuid, lagere kosten bouwrijp maken (+ € 994.000,-) waarvan € 706.000,- voor later bouwrijp maken van Terwispel Kolderveen, minder uren eigen personeel (+ € 50.000,-) en een voordelig balansmutatie (+ € 1.781.000,-).

Wijziging in de prognose van het resultaat

Het begrote nog te realiseren resultaat vanaf 2025 voor de BIE (+ € 35.000,-) is € 62.000,- hoger dan in de begroting 2024 (- € 27.000,-). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van het verwachte verlies voor Gorredijk industrie (+ € 133.000,-) en het verwachte verlies voor Gorredijk Loevestein fase 4 zuid (- € 98.000,-).

Specificatie resultaat grondexploitatie x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
Baten	123	147	25
Lasten	-280	-171	109
Saldo	-157	-24	133
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)			
Baten	1.518	891	-628
Lasten	-1.310	-358	952
Saldo	208	533	324
Totaal grondexploitatie			
Baten	1.641	1.038	-603
Lasten	-1.590	-529	1.061
Saldo	51	509	458
Waarvan mutaties voorzieningen	-	-460	-460
Waarvan doorbelaste loonkosten	276	276	-
Resultaat exclusief mutaties voorzieningen en loonkosten	327	325	-2

4. Algemene risico's in de grondexploitatie

Het nemen van risico's is inherent aan grondexploitaties. De volgende risico's zijn van belang:

- Conjunctuur- en renterisico's, waardoor de vraag naar bouwgrond kan afnemen en extra rentekosten kunnen ontstaan.
- Verandering in woon- en werkvoorkeuren en behoeftes, tussen het tijdstip van het tot stand komen van het plan en het moment van aanbieden van de bouwgrond, waardoor het product niet meer aansluit op de vraag.
- Het niet tijdig kunnen verwerven van gronden en het stijgen van aankooprijzen.
- Milieurisico's.
- Planschadeclaims.
- Hogere prijsstijgingen en lagere opbrengststijgingen dan voorzien in exploitatieberekeningen.
- Archeologische risico's
- Onvoldoende mogelijkheden in de met de provincie overeengekomen woningbouwruimte.

De risico's worden beheerst door het uitvoeren van (markt)onderzoeken, door te zorgen voor flexibiliteit in het proces en door vroegtijdige verwerving van grond tijdens de planontwikkeling. Daarnaast wordt de financiële ontwikkeling van de onderhanden complexen jaarlijks beoordeeld ten opzichte van de door de gemeenteraad vastgestelde exploitaties (kredieten). Als de risico's leiden tot verwachte negatieve resultaten, zijn hiervoor voorzieningen gevormd.

Actuele risico's in de bouwgrond in exploitatie

In de lopende grondexploitaties is het risico aanwezig dat toekomstige gebiedsontwikkelingen minder winstpotentie zullen hebben dan verwacht, bijvoorbeeld doordat de boekwaarden hoog opgelopen zijn door de gemaakte kosten, zoals bouwrijp maken, of door tegenvallende verkoopopbrengsten.

5. Nog te realiseren resultaten bouwgrond in exploitatie

Eind 2024 waren nog 12 kavels voor woningbouw te koop in lopende bouwgrond exploitaties (BIE), waarvan 8 in Wijnjewoude (locatie OBS It Twaspan) en 4 kavels in Siegerswoude (Uthôf). Er was op

deze locaties nog 5.040 m2 bouwgrond beschikbaar voor woningbouw. Dit is exclusief 11.000 m2 grond in Terwispel Kolderveen waarop een geurcirkel (milieucirkel) van een boerderij ligt. Hierdoor is deze grond voor onbepaalde tijd niet beschikbaar voor woningbouw. Ten westen van dit gebied is Terwispel Kolderveen fase 2 in 2024 in exploitatie genomen. Daar heeft de geurcirkel geen invloed op.

Op het bedrijventerrein Overtoom in Gorredijk zijn alle kavels verkocht. Op bedrijventerrein Tolbaas in Gorredijk zijn eind 2024 nog 7 kavels (16.368 m2) te koop. Enkele kavels zijn gereserveerd of onder optie.

De gerealiseerde en nog te realiseren resultaten per complex zien er als volgt uit:

Resultaat Bouwgrond in exploitatie (BIE) per complex
x € 1.000

Woningbouwlocaties:

Gorredijk - Loevestein fase 4 - west

Gorredijk - Loevestein fase 4 - zuid

Siegerswoude-Uthôf

Terwispel - Kolderveen fase 1

Terwispel - Kolderveen fase 2

Ureterp - Noord

Ureterp - De Hege Kamp

Wijnjewoude-Meester Geertswei 6 / Locatie It Twaspan

Totaal woningbouwlocaties

Bedrijventerreinen:

Gorredijk - Industrie *)

Totaal bedrijventerreinen

Totaal saldo resultaat

Resultaat 2024	Nog te realiseren resultaat	Looptijd
0	0	
33	126	2027
0	-95	2030
0	248	2026
0	10	2025
0	-377	2028
55	228	2027
237	0	afgesloten in 2024
0	2	2027
325	142	
0	-107	2028
0	-107	
325	35	

*) Het verwachte verlies in de complexen Gorredijk Industrie, Gorredijk Loevestein fase 4 zuid en Terwispel Kolderveen fase 2 is afgedekt met een voorziening.

Investerings

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Over het verloop van de lopende investeringen informeren we de gemeenteraad in overeenstemming met artikel 5 en 6 van de financiële verordening periodiek.

Bij de jaarrekening stellen we voor om afgeronde investeringen af te sluiten en lichten we eventuele overschrijdingen boven de € 50.000 toe.

Overzicht investeringen

Excel-tabel

	Krediet		Realisatie t/m 2023		Realisatie 2024		Totaal realisatie		Restant		Afsluiten
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	
7004100 Verbouw werkcafé		398		329		73		403		-4	Ja
7040100 Verduurzaming gemeentelijke gebouwen		3.000				26		26		2.974	Nee
7040115 Nieuwbouw zoutloods GK		60		39				39		21	Nee
7123002 Bergplaats gemeentewerf Ureterp		278		12		252		264		14	Nee
7123006 Voorbereiding openbare ruimte De Finne		60				4		4		56	Nee
7123206 Bouwkundig Kortezwaag	-660	7.165		709	-462	1.698	-462	2.407	-198	4.758	Nee
7123210 Nieuwbouw De Opdracht		2.489		3		30		32		2.456	Nee
7123215 Voorbereiding IKC De Finne		263		83		345		427		-165	Nee
7123219 Voorbereiding voetbal De Finne		369		4				4		365	Nee
7123221 Openbare ruimte de Opdracht		163								163	Nee
7123288 Nieuwbouw De Verbinding	-150	3.997	-150	332		2.635	-150	2.967		1.030	Nee
7123291 Openbare ruimte De Verbinding		86				6		6		80	Nee
7123501 Vaste inrichting Kortezwaag		210				56		56		154	Nee
7123502 Onderzoeken en leges Kortezwaag		270				198		198		72	Nee
7123504 Openbare ruimte Kortezwaag		589		5		169		174		415	Nee
7123505 Installaties Kortezwaag	-400	5.182				1.147		1.147	-400	4.035	Nee
7124024 Doorfietsroute Drachten-Heerenveen	-5.400	7.200		30		43		73	-5.400	7.127	Nee
7124025 Vervanging brug Moanleane Wijnjewoude		490		6		32		38		452	Nee
7124028 Wijkvernieuwing Elken Gorredijk		650				15		15		635	Nee
7124213 Nieuwbouw De Tynje	7	5.359	-107	1.880		4.102	-107	5.983	114	-623	Nee
7124214 Openbare ruimte De Tynje		258				168		168		90	Nee
7125313 V-49-DSF Opel E-Vivaro		50				50		50			Ja
7125329 Opel Movano VZN-69-X		83				83		83			Ja
7125330 Opel Movano VZF-96-F		54				54		54			Ja
7125331 Opel Movano VZS-23-K		76				76		76			Ja
7125332 Opel Movano VZF-04-G		55				55		55			Ja
7125333 Opel Movano VZV-45-X		66				66		66			Ja
7125334 Weidemann shovel		50				50		50			Ja
7126350 Hissink Snippercombi		50				50		50			Ja
7126451 Frontmaaier Eco Clipper EC-FM4 Sport		39				39		39			Ja
7129395 Gladheidsmeldsysteem t.l.v. groep 3		50		20				20		30	Nee
7129396 Calcium opslagtank Up t.l.v. groep 4		43				3		3		39	Nee
7129555 Tiny Houses Gorredijk		182		12		129		140		42	Nee
7210000 Ombouwen 580 armaturen naar LED		260								260	Nee

	Krediet	Realisatie t/m 2023	Realisatie 2024	Totaal realisatie	Restant	
7210100 Verv.rijb. Binnenwei Lippenhuizen Hemrik	300		301	301	-1	Ja
7420002 Noodlokaal Doarpsskoalle	390		196	196	194	Nee
7420106 Voorber.krediet nieuwbouw Lyndenstein	660		660	660		Ja
7570100 Vervangen 5 fiets- voetgangersbruggen	172			0	172	Nee
7570101 Vervangen verkeersbrug Langpaed	950		38	38	912	Nee
7570102 Vervangen verkeersbrug Poostweg	850		6	6	844	Nee
7610100 Overname pand Ikenhiem	-146	146	24	24	-146	122 Nee
7610200 Voorbereiding MFC De Wier		145	6	6		140 Nee
7610300 Voorbereiding De Skâns		953	10	84	94	859 Nee
	-6.749	44.160	-257	3.472	-462	12.970
				-719	16.442	-6.030
					27.719	

Toelichting overschrijding groter dan € 50.000

Omschrijving (toelichting)

Voorbereiding IKC de Finne

Het project heeft vertraging opgelopen waardoor het voorbereidingskrediet niet meer toereikend is. Op 22 april 2025 is het definitieve krediet door de raad vastgesteld en is geen sprake meer van een overschrijding van het krediet.

Nieuwbouw De Tynje

Stichting MFA De Tynje heeft nog een aanzienlijk deel van de BOSA-subsidie te ontvangen. Deze subsidie wordt momenteel voorgefinancierd door de gemeente. Daarnaast is er een verschil van inzicht tussen de gemeente en Stichting MFA De Tynje over de verdeling van financiële bijdragen. Het raadsvoorstel vormt hierbij het uitgangspunt. Over dit punt zijn gesprekken gaande maar er is nog geen volledige overeenstemming is bereikt.

OWO samenwerking

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Samen sterker, dat is de OWO-samenwerking. Het gaat om de samenwerking in de drie afdelingen, de samenwerking op het regionale of provinciale speelveld én de samenwerking op beleidsmatige terreinen waar dit vanzelfsprekend of kostenefficiënt is, werkt. En daar mogen we trots op zijn.

In 2024 is de OWO-bestuursovereenkomst geactualiseerd zodat deze beter aansluit op de huidige OWO-samenwerking, minder gaat over het oprichten van de OWO-afdelingen en meer gericht is het continueren en optimaliseren van de samenwerking. De OWO-klankbordgroep is tweemaal bijeengekomen en er zijn twee themabijeenkomsten georganiseerd, over het Omgevingsplan en over ICT. De 3e bijeenkomst is niet doorgegaan wegens te weinig aanmeldingen.

Wat hebben we bereikt

Omschrijving (toelichting)

Bodemplaatonderzoek OWO-VTH en OWO-B&R

Eerder hebben we onderzoek gedaan wat er nodig is de OWO-afdeling Bedrijfsvoering

toekomstbestendig te maken. In 2024 zijn we een soortgelijk onderzoek gestart voor OWO-afdelingen Beheer & Registratie (B&R) en Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH). De uitkomsten verwachten we in het 1e kwartaal van 2025.

Digitale dienstverlening

Binnen de OWO werken we continue aan de verbetering van de dienstverlening. In 2024 hebben we daarom de volgende zaken opgepakt:

- Alle medewerkers zijn overgegaan naar Microsoft 365.
- De overstap naar een nieuwe kernapplicatie voor het Sociaal domein en Belastingen is nog niet geheel afgerond. Onder andere personele wisselingen intern én bij de aanbieder, zorgen voor vertraging. Naast de overstap naar nieuwe kernapplicaties betekent dit ook wat voor de medewerkers die ermee moeten werken. We onderzoeken hoe we het beheer van de nieuwe applicaties goed kunnen oppakken en leiden de medewerkers op te werken vanuit de nieuwe systemen. Afronding van beide applicaties volgt in 2025.
- We werken hard aan verbetering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Samen met de gemeente Leeuwarden hebben we een regelanalist aangetrokken die aan de slag is het DSO beter en begrijpelijker in te richten. Deze omvangrijke klus loopt nog door in 2025.
- We maken grote stappen in het wegwerken van de achterstanden bij het archief. We verwachten dit project in 2025 af te ronden.
- Wij zijn aangesloten op de MijnOverheid berichtenbox. We versturen de WOZ-aanslagen via de berichtenbox. De komende periode gaan we het aantal producten die we via MijnOverheid versturen uitbreiden.

Datagedreven werken, Kunstmatige intelligentie en informatieveiligheid

Datagedreven werken, kunstmatige intelligentie en informatieveiligheid worden steeds actuelere onderwerp binnen de OWO-samenwerking. We werken aan een datastrategie voor de OWO-gemeenten en zetten in op bewustwording bij medewerkers. Daarnaast hebben we:

- De eerste data dashboards (monitors) opgesteld om zo teams efficiënter met behulp van inzichtelijke data te laten werken. Denk hierbij aan een monitor bij VTH en bij gebiedsteams.
- De werkgroep A.I. opgericht om de ontwikkeling van Kunstmatige intelligentie te volgen, vraagstukken op te pakken rondom A.I. en advies te geven op welke wijze we veilig gebruik kunnen maken van A.I.
- De invoering van de Woo (wet open overheid) en de Wmbev (Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer) opgepakt om zo te voldoen aan beide wetten.
- Besloten in OWO-verband te werken aan nieuw informatieveiligheidsbeleid en willen we voldoen aan de BIO II, het nieuwe kader voor de overheid voor informatiebeveiliging. In 2025 hopen we dit nieuwe beleid aan u voor te leggen voor vaststelling

Inkoop, aanbesteden en verzekeren

We werken in OWO-verband samen aan zowel inkoop, aanbesteden en verzekeren. In het Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MOVI) actieplan hebben we afspraken gemaakt hoe we binnen de OWO verdere stappen kunnen zetten op het gebied van maatschappelijke inkoop. Daarnaast hebben we in 2024 binnen OWO gewerkt aan de volgende zaken.

- Bij zowel de gebiedsteams, de aanbieders én de backoffice Sociaal domein is veel werk verzet om de nieuwe Inkoop Jeugd vanaf 1 januari 2025 goed van start te laten gaan.
- Het contractbeheer is verder geprofessionaliseerd en het verzekeringsbeleid is in OWO opnieuw vastgesteld.

De omgevingswet, APV en omgevingsplannen

In 2024 is de nieuwe Omgevingswet ingevoerd. Om deze nieuwe wet goed binnen OWO te organiseren zijn er een aantal zaken opgepakt:

- Er zijn collega's vrijgemaakt die vragen van inwoners over de nieuwe wet konden beantwoorden.
- We hebben afgesproken in OWO-verband de omgevingsplannen op te stellen.
- We hebben in OWO-verband sneltoetscriteria afgesproken om zo sneller een vergunning te kunnen verlenen voor kleinere werkzaamheden.
- We stemmen regelmatig af met de Fumo over de nieuwe taakverdeling en hoe we hier gezamenlijk goed uitvoering aangeven.
- We werken aan de aanpassing van de APV zodat deze goed aansluit op de nieuwe omgevingswet.

We hadden de hoop dit in 2024 af te ronden, maar dit is niet gelukt. Besluitvorming wordt verwacht in de eerste helft van 2025.

Het VTH beleidsplan, ondermijning en veiligheid

We zien bij VTH een verschuiving van onderwerpen die veel tijd vragen. Zo hebben we in 2024 veel tijd gestoken in leefbaarheid, burenruzies, statushouders en ondermijning. Ook zien we steeds meer soevereinen in onze regio. Dit kost VTH ook steeds meer tijd en inzet. De extra beschikbaar gestelde voor toezicht en handhaving zijn zeer welkom gebleken.

We hebben het afgelopen jaar veel inzet gepleegd op:

- Het trainen van medewerkers zodat zij hun werk veilig kunnen doen. Denk hierbij aan de RTGB (Regeling toetsing geweldbeheersing buitengewoon opsporingsambtenaren) trainingen.
- De maandelijkse ondermijningsdag in één van de drie OWO-gemeenten. Dit zijn integrale acties met diverse professionals om ondermijning tegen te gaan.
- Het uitvoeren van controles op o.a. illegale bewoning, prostitutie en uitbuiting en huisvesting.
- De voorbereiding, vergunningverlening en toezicht rondom evenementen. We hebben afgesproken in OWO-verband te werken aan nieuw Evenementenbeleid.

Het VTH beleidsplan liep tot eind 2024. In het eerste kwartaal van 2025 ontvangt u daarom een voorstel het beleidsplan te verlengen tot 2026 om zo het vierjarige plan gelijk op te laten lopen met de collegeperiode.

Vluchtelingen

Gevoerd beleid vluchtelingen

Inleiding

In deze paragraaf verantwoorden wij ons over het gevoerde beleid, de gemaakte kosten en de te ontvangen compensatie vanwege de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne.

Gevoerd beleid

Opsterland heeft verschillende taakstellingen op het gebied van huisvesting van vluchtelingen. Hieronder valt de opvang van Oekraïense ontheemden, de huisvesting van statushouders en de opvang van asielzoekers volgens de spreidingswet.

Voor de opvang van Oekraïense ontheemden moeten gemeentes locaties verzorgen. In Opsterland hebben we verschillende gemeentelijke locaties. In 2024 is voormalig schoolgebouw de Tsjerne verbouwd voor de opvang van 40 Oekraïense ontheemden. Een deel van de Oekraïense ontheemden wordt in gemeentelijke particuliere locaties opgevangen. Verschillende locatiecoördinatoren zorgen ervoor dat de opvang goed verloopt. Vanuit het gebiedsteam is extra formatie ingezet om bijvoorbeeld de leefgeldregeling goed te laten verlopen. Daarnaast worden er projectleiders ingezet voor de realisatie van locaties en werken er beleidsadviseurs aan de verschillende opgaven.

In september 2024 heeft de raad besloten om voormalige zorglocatie Ikenhiem in Beetsterzwaag te verbouwen tot een doorstroomlocatie voor statushouders. Om dit goed op te zetten zijn er verschillende medewerkers aan het werk. In 2025 wordt de doorstroomlocatie opgeleverd. Deze locatie draagt bij aan de spreidingswet, omdat we hiermee asielzoekerscentra ontlasten.

De opgave huisvesting vluchtelingen pakken we integraal op. We zetten in op transparante communicatie en goede integratie.

Onderstaande tabel geeft de inkomsten en lasten weer van de opvang in 2024.

Oekraïne crisis baten en lasten

x € 1.000	2022	2023	2024
Inkomsten			
Rijksvergoeding GOO en POO	3.524	4.201	4.067
Transitievergoeding	-	360	800
Totaal inkomsten	3.524	4.561	4.867
Lasten			
Kosten transitie	-	804	1.154
Huisvesting	438	493	557
Verstrekingen	476	235	202
Begeleiding	160	62	66
Personele lasten	559	608	576
Overig	17	50	3
Totaal lasten	1.649	2.252	2.556
Restant (inkomsten - lasten)	1.875	2.309	2.310

Jaarrekening

Grondslagen jaarrekening

Grondslagen jaarrekening

Omschrijving (toelichting)

Inleiding

De waarderingsgrondslagen en de grondslagen voor het bepalen van het resultaat zijn bedoeld als leidraad om de gepresenteerde financiële gegevens in de jaarrekening juist te interpreteren.

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Grondslagen voor waardering en resultaat

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening zijn gebaseerd op het BBV en vastgelegd in de Financiële Verordening. De activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, dan wel nominale waarde. De passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor de jaarrekening is het lasten en-batenstelsel gebruikt. Dat betekent dat we lasten en baten hebben toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben in het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor opstelling van de jaarcijfers.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke eigen materiële activa.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa zijn naar de volgende categorieën in te delen:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

De voorziening vervanging riolering was gepresenteerd onder MVA. Deze materiële fout is hersteld, de voorziening is opgeheven en samengevoegd het saldo is toegevoegd aan de nieuwe voorziening "riolering door derden beklemd"

Financiële vaste activa

De waardering van de financiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. nominale waarde. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van

de lening. Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

Vlottende activa

Voorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs. Voor tussentijdse winstneming wordt de Percentage of Completion methode toegepast. Deze methode houdt in dat naar rato van de gerealiseerde opbrengsten en kosten de winst wordt berekend.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht. Volgens de gekozen beleidslijn wordt er voor de vordering op openbare lichamen geen voorziening getroffen. Voor alle "overige debiteuren" wordt op basis van de ouderdomsanalyse een percentage van de hoofdsom als voorziening berekend.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Volgens het BBV mag er een voorziening worden gemaakt in deze vier gevallen:

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale of contante waarde.

Met het vaststellen van het Gemeentelijk Watertaken Programma is een stelselwijziging doorgevoerd. Investerings worden geactiveerd en niet meer gedekt vanuit een voorziening. Er is een voorziening "Riolering door derden beklemd" gevormd waarin de saldi van de voorziening groot onderhoud riolering, de voorziening vervanging riolering en de reserve riolering zijn samengevoegd. Het productsaldo riolering op taakveld 7.2 wordt met de voorziening riolering door derden beklemd geëgaliseerd.

Vaste schulden > 1 jaar

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In de categorie niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de meerjarige inkoopcontracten opgenomen tegen de resterende contractwaarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Volledigheid opbrengsten CAK

Omdat de gemeente afhankelijk is van het CAK kan de gemeente zelf de volledigheid van de opbrengsten uit de eigen bijdragen van het CAK niet garanderen. Intern worden controles uitgevoerd om vast te stellen of het CAK-cliënten volledig in hun administratie heeft opgenomen (waaronder controle melding cliënt en opgave CAK).

Personeelslasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden wegens jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Algemene uitkering

Over de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen volgens de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend vastgesteld wordt.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Normenkader

De Kadernota Rechtmatigheid van de commissie besluit begroting en verantwoording geeft instructies voor het opstellen van het normenkader. Het normenkader is de inventarisatie van wet- en regelgeving van hogere overheden en van de gemeente zelf voor financiële beheers handelingen. Het normenkader is het gehele jaar actueel gehouden en op 27 januari 2025 vastgesteld. Bij de controles is de praktijk getoetst aan de wet- en regelgeving.

Rechtmatigheid

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV van oktober 2024 en de Financiële verordening Opsterland 2024.

Balans en toelichting

Balans

Omdat er niet tussentijds wordt afgerond in de tabellen kan het voorkomen dat de totalen -1 of +1 afwijken.

Activa			Passiva				
x € 1.000	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023	x € 1.000	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Vaste activa			Vaste passiva				
Immateriële vaste activa	989	976	976	Eigen vermogen	50.692	45.228	45.315
Materiële vaste activa	68.728	59.304	58.273	Voorzieningen	9.940	10.954	9.837
Financiële vaste activa	2.723	2.517	34.453	Vaste schulden	29.200	33.000	33.000
Totaal vaste activa	72.440	62.796	93.702	Totaal vaste passiva	89.832	89.182	88.151
Vlottende activa			Vlottende passiva				
Voorraden	973	-105	-105	Vlottende schulden	4.996	2.889	2.889
Uitzettingen	31.426	38.491	6.554	Overlopende passiva	20.685	18.935	18.935
Liquide middelen	557	741	741				
Overlopende activa	10.118	9.085	9.085				
Totaal vlottende activa	43.073	48.211	16.275	Totaal vlottende passiva	25.682	21.825	21.825
Totaal activa	115.513	111.007	109.976	Totaal passiva	115.513	111.007	109.976

Uitgebreide balans activa

Activa			
x € 1.000	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Vaste activa			
Immateriële vaste activa			
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	989	976	976
Totaal immateriële vaste activa	989	976	976
Materiële vaste activa			
Economisch nut	48.669	38.320	38.320
Economisch nut, dekking door heffing	9.940	10.515	9.484
Maatschappelijk nut	10.120	10.469	10.469
Totaal materiële vaste activa	68.728	59.304	58.273
Financiële vaste activa			
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	260	260	260
Leningen aan deelnemingen	-	-	-
RC-verhouding met het Rijk	-	-	31.936
Overige langlopende leningen	2.463	2.256	2.256
Leningen aan overige verbonden partijen	-	-	-
Totaal financiële vaste activa	2.723	2.517	34.453
Totaal vaste activa	72.440	62.796	93.702
Vlottende activa			
Voorraden			
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie woningbouwterreinen	380	-1.189	-1.189
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie bedrijventerreinen	982	1.325	1.325
Voorziening nog uit te voeren werken	-	-	-
Verliesvoorziening	-390	-240	-240
Voorraad woningen	-	-	-
Totaal voorraden	973	-105	-105
Uitzettingen < 1 jaar			
Vorderingen op openbare lichamen	4.942	4.562	4.562
Uitzettingen in Rijks schatkist	24.364	31.936	-
Overige vorderingen	2.120	1.992	1.992
Totaal uitzettingen < 1 jaar	31.426	38.491	6.554
Liquide middelen			
Banken	557	741	741
Totaal liquide middelen	557	741	741
Overlopende activa			
Overige overlopende activa	10.118	9.085	9.085
Totaal overlopende activa	10.118	9.085	9.085
	-	-	-

Activa

Totaal vlottende activa

43.074	48.211	16.275
-	-	-
115.513	111.007	109.976

Totaal activa

Uitgebreide balans passiva

Passiva

x € 1.000	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	23.549	26.705	23.613
Kapitaallasten dekkingreserves	13.335	13.335	13.335
Bestemmingsreserves	8.305	5.189	5.275
Gerealiseerd resultaat	5.503	-	3.092
Totaal Eigen vermogen	50.692	45.228	45.315
Voorzieningen			
Voorzieningen	9.940	10.954	9.837
Totaal voorzieningen	9.940	10.954	9.837
Vaste schulden			
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	29.200	33.000	33.000
Totaal vaste schulden	29.200	33.000	33.000
Totaal vaste passiva	89.832	89.182	88.151
Vlottende passiva			
Vlottende schulden			
Overige vlottende schulden	4.996	2.889	2.889
Totaal vlottende schulden	4.996	2.889	2.889
Overlopende passiva			
Overige overlopende passiva	20.685	18.935	18.935
Totaal overlopende passiva	20.685	18.935	18.935
Totaal vlottende passiva	25.682	21.825	21.825
Totaal passiva	115.513	111.007	109.976

Niet uit de balans blijvende verplichtingen:	31-12-2024	31-12-2023
Gewaarborgde leningen en garantstellingen	18.187	21.960
Huur en leasecontracten	-	-
	18.187	21.960

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit immateriële vaste activa; materiële vaste activa en financiële vaste activa. Per onderdeel wordt een nadere toelichting/specificatie gegeven.

Vaste activa

x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2023	Saldo 1-1- 2024	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Aflossingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31- 12-2024
Immateriële vaste activa	976	976	59	-	-	-	-46	989
Materiële vaste activa	58.273	59.304	14.776	-1.659	-3.231	-	-462	68.728
Financiële vaste activa	34.453	2.517	231	-24	-	-	-	2.723
Totaal	93.702	62.796	15.066	-1.683	-3.231	-	-508	72.440

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa

x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2023	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12- 2024
Kost onderz ontw	59	59	-	-	-	118
Activa in eigendom van derden	916	-	-	-	-46	871
Totaal	976	59	-	-	-46	989

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn te verdelen in materiële vaste activa met een economisch nut, economisch nut met een dekking door heffing en maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa

x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2023	Saldo 1-1- 2024	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	29.069	29.197	11.062	-150	-1.259	-462	38.388
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.621	3.638	566		-313		3.891
Overige machines	961	961	92		-212		842
Overige materiële vaste activa	20	8	-		-4		4
Vervoermiddelen	667	667	434		-99		1.001
Gronden en terreinen	9.858	9.725	1.623	-1.509			9.840
Voorziening gronden en terreinen	-5.876	-5.876	580	-			-5.297
Totaal economisch nut	38.320	38.320	14.357	-1.659	-1.887	-462	48.669
Economisch nut, dekking door heffing							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.515	10.515	8		-582		9.940
Voorziening vervanging en verbetering riool	-1.031	-					-
Totaal economisch nut, dekking door heffing	9.484	10.515	8	-	-582	-	9.940
Maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.269	10.269	411		-716		9.964
Overig	200	200	-		-45		156
Totaal maatschappelijk nut	10.469	10.469	411	-	-761	-	10.120
Totaal	58.273	59.304	14.776	-1.659	-3.231	-462	68.728

Toelichting materiële vaste activa

Er zijn geen afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen geweest in 2024.

De voorziening vervanging en verbetering riool wordt toegelicht bij voorzieningen onder de passiva.

Afschrijvingsbeleid

Bedrijfsgebouwen	Nieuw	Maximaal 50 jaar
	Renovatie	Maximaal 25 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	Divers	Maximaal 60 jaar
Overige machines		Maximaal 20 jaar
Overige materiële vaste activa		Maximaal 10 jaar
Vervoermiddelen		10 jaar
Gronden en terreinen		Geen afschrijving

De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar na het gereedkomen van de investering.

Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 50.000 worden optioneel geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen.

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.

Oudere activa worden afgeschreven volgens het beleid destijds.

Schattingswijziging

Bij gemeente Opsterland is sprake geweest van een schattingswijziging.

De eisen die aan nieuwbouw worden gesteld (bouwkwaliteit, duurzaamheid, ventilatie) zijn de laatste jaren enorm toegenomen.

Daardoor gaan gebouwen langer mee.

Voor de 'oude' gebouwen geldt bovendien nu al, dat ze gemiddelde meer dan 50 jaar oud zijn voordat ze, conform het integraal huisvestingsplan(IHP) worden aangepakt.

Om deze reden is de verwachte toekomstige gebruiksduur aangepast.

De bestaande (rest)boekwaarden zijn niet herrekend, maar worden over de langere verwachte gebruiksduur verrekend.

De schattingswijziging wordt alleen toegepast op nieuw aangeschafte gebouwen.

Mutaties beginbalans Materiële Vaste Activa

Ten opzichte van de jaarrekening is de MVA categorie van de volgende 1-2024 aangepast:	volgende objecten per 1- x € 1.000	Mutaties
van Gronden en terreinen naar Bedrijfsgebouwen	Kinderopvang De Librije	128
van Gronden en terreinen naar Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	Openbare ruimte Kortezwaag	5
van Overige naar Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	Tiny Houses Gorredijk	12
Daarnaast is de Voorziening vervanging en verbetering riool per 1-1-2024 opgeheven.		-1.031
Het saldo van deze voorziening per 31-12-2023 is gebruikt voor de vorming van de Voorziening Rioleringsmiddelen derden.		

De bijdrage derden ad € 462.000,- betreft een DUMAVA subsidie voor Sporthal Kortezwaag.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2023	Saldo 1-1- 2024	Investerings	Desinvesteringen	Aflossingen	Balanswaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	260	260	-	-	-	260
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	31.936	-	-	-	-	-
Overige langlopende leningen	2.256	2.256	231	- 24	-	2.463
Totaal	34.453	2.517	231	- 24	-	2.723

Mutatie beginbalans financiële vaste activa

In de jaarrekening 2023 werden de uitzettingen in 's Rijks schatkist gerapporteerd als vaste activa met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Na nadere beschouwing blijken dit tegoeden zijn met een rentetypische looptijd korter dan een jaar. Deze worden in dit rapport verantwoord als vlottende financiële activa.

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen x € 1.000	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Deelneming Caparis NV	3.465	3	3
Deelneming Afvalsturing Friesland BV	120	54	54
Deelneming Fryslân Milieu NV	11.381	52	52
Deelneming BNG Bank NV	66.651	151	151
Deelneming Claim Staat Vennootschap BV	0 (2023 464)	-	-
Totaal		260	260

Overige langlopende leningen

x € 1.000	Oorspr. Bedrag	Begin looptijd	Einde looptijd	Boekwaarde 31-12-2023	Opname 2024	Aflossing 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Aflossing totaal
A. Leningen aan woningbouwcorporaties								
Totaal leningen aan woningbouwcorporaties	-			-	-	-	-	-
B. Overige langlopende geldleningen								
Stichting Volkskrediet Leeuwarden	77	divers	divers	77	-	-	77	-
SVN Startersleningen	1.405	divers	divers	884	120	70	935	470
SVN Blijversleningen	8	2020	2028	6	10	1	15	- 7
SVN Verzilverleningen	60	2022	0	213	-	- 1	215	- 155
Stichting de Tynje	175	2025	2075	-	175	-	175	-
Totaal overige langlopende geldleningen	1.725			1.180	305	69	1.416	309
C. Renteloze leningen								
Korfbalvereniging LDODK	75	2017	2031	40	-	5	35	40
Voetbalvereniging Gorredijk	78	2017	2031	37	-	5	32	46
Vereniging PCBO Ureterp	200	2010	2024	12	-	12	-	200
St. Beheer en exploitatie NLD Lippenhuizen	55	2021	2046	51	-	2	48	7
Rekening courant SVN	-	nvt	nvt	936	-	- 158	932	- 158
Totaal renteloze leningen	408			1.076	-	- 134	1.047	134
Totaal verstrekte geldleningen	2.133			2.256	305	- 65	2.463	443

Viottende activa

Viottende activa

x € 1.000	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Voorraden	973	-105	-105
Uitzettingen	31.426	38.491	6.554
Liquide middelen	557	741	741
Overlopende activa	10.118	9.085	9.085
Totaal	43.074	48.211	16.275

Voorraden

Voorraden

x € 1.000	31-12-2024	31-12-2023
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie woningbouwterreinen	380	-1.189
Onderhanden werk bouwgronden in exploitatie bedrijventerreinen	982	1.325
Verliesvoorziening	-390	-240
	973	-105

Onderhanden werk
Bouwgrond in exploitatie

x € 1000	Boekwaarde 1-1-2024	Kosten 2024	Opbrengsten 2024	Winstnemingen 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Verliesvoorziening 2024	Balanswaarde 31-12-2024
Woningbouwterreinen							
Gorredijk - Loevestein fase 4 - west	-821	-2	-	-33	-791	-	-791
Gorredijk - Loevestein fase 4 - zuid	-	1.121	-	-	1.121	95	1.026
	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-
Siegerswoude-Uthôf	63	12	-	-	75	-	75
Terwispel - Kolderveen fase 1	-4	-0	-	-	-4	-	-4
Terwispel - Kolderveen fase 2	-	338	-	-	338	188	150
Ureterp - Noord	-300	3	269	-55	-511	-	-511
Ureterp - De Hege Kamp	-256	19	-	-237	0	-	0
Wijnjewoude-Meester Geertswei 6 / vm OBS It Twaspan	129	23	-	-	152	-	152
Totaal	-1.189	1.514	269	-325	380	283	97
Bedrijventerreinen							
Gorredijk-Industrie	1.325	11	353	-	982	107	875
Totaal	1.325	11	353	-	982	107	875
Totaal	135	1.524	622	-325	1.363	390	973

Verliesvoorziening

x € 1.000	Boekwaarde 1-1-2024	Raadsbesluit	Mutaties	Balanswaarde 31-12-2024
Gorredijk - Loevestein fase 4 - zuid		98	-4	95
Terwispel - Kolderveen fase 2		401	-213	188
Gorredijk - Industrie	240	-	-133	107
Totaal	240	500	-350	390

Toelichting bouwgrond in exploitatie

De voorraad bouwgrond in exploitatie (BIE) wordt gevormd door gronden in eigendom van de gemeente waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De boekwaarde van de BIE bedraagt eind 2023 €1.363.000. Na verwerking van de verliesvoorziening (€ 390.000) wordt de balanswaarde € 973.000. Rekening houdend met de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten kunnen de diverse complexen op termijn worden afgesloten met een nadelig resultaat van in totaal € 661.000.

Prognose

Grondexploitaties

per 31-12-2024

x € 1000

	Boekwaarde 31-12-2024	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen bijdragen	Opbrengst verkopen	Resultaat (-neg.)	Looptijd t/m	Kavels beschikbaar	Te verkopen in m2	Op schema
Woningbouwterreinen									
Gorredijk-Loevestein fase 4 west	-791	664	-	-	126	2028	-	0	ja
Gorredijk - Loevestein fase 4 - zuid	1.121	5.661	-	6.687	-95	2030	82	24.381	ja
Siegerswoude-Uthöf	75	73	-	396	248	0	4	2.640	ja
Terwispe-Kolderveen	-4	32	-	38	10	0	"overhoek"	10.920	nee 2)
Terwispe - Kolderveen fase 2	338	1.015	-	976	-377	2028	26	7.197	ja
Ureterp-Noord	-511	284	-	-	228	2027	-	0	ja
Ureterp-De Hege Kamp	0	-0	-	-	-0	-	-	0	ja
Wijnjewoude-Meester Geertswei 6 / vm OBS It Twaspan	152	206	-	360	2	2024	8	2.400	ja
Totaal	380	7.935	-	8.458	142	0	120	47.538	
Bedrijventerreinen									
Gorredijk-Industrie	982	482	-	1.358	-107	2028	7	16.368	nee 2)
Totaal	982	482	-	1.358	-107		7	16.368	
Totaal	1.363	8.417	-	9.815	35		127	63.906	

1) Alle kavels zijn verkocht

2) Vertraging in de kavelverkoop

3) Complex afgesloten

De bedragen in de kolommen "nog te maken kosten" en "nog te ontvangen bijdragen" zijn gebaseerd op de meest recente exploitatieopzetten.

Uitzettingen <1 jaar

Uitzettingen < 1 jaar

x € 1.000

	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	4.942	4.562	4.562
Uitzettingen in Rijks schatkist	24.364	31.936	-
Overige vorderingen	2.120	1.992	1.992
Totaal	31.426	38.491	6.554

Uitzettingen in Rijks schatkist

x € 1.000

	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Uitzettingen in Rijks schatkist	45.657	45.292	45.291
Uitzettingen in Rijks schatkist	24.364	31.936	-
Totaal	24.364	31.936	-

Vorderingen op openbare lichamen

x € 1.000

	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
BTW Compensatiefonds	4.938	4.508	4.508
Debiteuren openbare lichamen	4	54	54
Totaal	4.942	4.562	4.562

Overige vorderingen

x € 1.000

	31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
Debiteuren algemeen	719	611	611
Debiteuren belastingen	269	267	267
Voorziening oninbaarheid	-607	- 797	- 797
Terugvordering en verhaal, leenbijstand	1.739	1.911	1.911
Totaal	2.120	1.992	1.992

Toelichting overige vorderingen

De voorziening oninbaarheid bestaat voor een belangrijk deel uit vorderingen op basis van diverse socialezekerheidsuitkeringen (Algemene bijstand c.a.). De inbaarheid van deze vorderingen wordt jaarlijks beoordeeld. Op grond van de uitgevoerde beoordeling wordt de voorziening indien nodig aangepast.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2023	Saldo 1-1- 2024	Investerings	Desinvesteringen	Aflossingen	Balanswaarde 31-12-2024
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31.936	31.936	57.866	- 65.439	-	24.364

Mutatie Uitzettingen <1 jaar

In de jaarrekening 2023 werden de uitzettingen in 's Rijks schatkist gerapporteerd als vaste activa met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Na nadere beschouwing blijken dit tegoeden zijn met een rentetypische looptijd korter dan een jaar. Deze worden in dit rapport verantwoord als vlottende financiële activa.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

x € 1.000	2024
Het drempelbedrag is een minimumbedrag dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.	
De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal (begrotingstotaal < € 500 miljoen, drempelbedrag minimaal € 1 miljoen).	
Begrotingstotaal	95.127
Drempelbedrag	1.903

Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

x € 1.000	Q1	Q2	Q3	Q4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	40.997	43.728	41.134	43.456
Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	451	481	447	472
Ruimte onder het drempelbedrag	1452	1422	1455	1430

Liquide middelen

Liquide middelen

x € 1.000	31-12-2024	31-12-2023
Banken	557	741
Totaal	557	741

Overlopende activa

Overlopende activa

x € 1.000

ten laste van de volgende begrotingsjaren komen

Totaal

31-12-2024	31-12-2023
10.118	9.085
10.118	9.085

Specificatie

x € 1.000

Nog op te leggen aanslagen boekjaar

Nog te verrekenen voorschotten in afwachting toekenning uitkering

Nog te ontvangen overig

Vooruitbetaalde kosten

Totaal

31-12-2024	31-12-2023
1.197	1.168
4.451	4.561
1.583	2.108
2.888	1.248
10.118	9.085

Vaste passiva

Vaste passiva

x € 1.000

Eigen vermogen

Voorzieningen

Vaste schulden

Totaal

31-12-2024	31-12-2024	31-12-2023
50.692	45.228	45.315
9.940	10.954	9.837
29.200	33.000	33.000
89.832	89.182	88.151

Eigen vermogen

x € 1.000

Algemene reserve

Kapitaallasten dekkingreserves

Bestemmingsreserves

Gerealiseerd resultaat boekjaar

Totaal

31-12-2024	1-1-2024	31-12-2023
23.549	26.705	23.613
13.335	13.335	13.335
8.305	5.189	5.275
45.189	45.228	42.223
5.503	-	3.092
50.692	45.228	45.315

Reserves

Reserve verloop

x € 1.000

Programma	Saldo 31-12- 2023	Prim. begr 2024	overh. 2023- 2024	voorjaars rapp.	najaars rapp.	raad november	begr.wijz. Dec 2024	jaarrek. 2024	Saldo 31-12- 2024
Algemene reserve									
Algemene reserve buffer	7.500								7.500
Algemene reserve vrije deel	19.205	-61	-549	-156	-2.689	0	300	0	16.049
Totaal Algemene reserve	26.705	-61	-549	-156	-2.689	0	300	0	23.549
Kapitaallasten dekkingreserves									
Reserve projecten afschrijving	0 10.000								10.000
Reserve verduurz. gem. geb. afschrijving	0 3.000								3.000
Reserve werkplek van de toekomst	0 335								335
Totaal Kapitaallasten dekkingreserves	13.335	0	0	0	0	0	0	0	13.335
Bestemmingsreserves									
Duurzaamheidsreserve	5/7 1.576			-350				206	1.433
Reserve dorpshuizen verbouw	6 128	30							158
Reserve invoering omgevingswet	8 104			140			50	5	299
Reserve komplannen	8 402			-25	263			108	747
Reserve onderhoud wegen	2 1.033			-920				-113	0
Reserve opvang en begeleiding ontheemden	1/6 500			-17	2.689		1.000		4.172
Reserve Organisatie-doelstellingsfonds	0 269							-11	257
Reserve recreatie en toerisme	3/5 546							98	644
Reserve Riolering	7 86					-86			0
Reserve zwembad Bakkeveen	6 36							-36	0
Reserve energietransitie	7 595								595
Totaal Bestemmingsreserves	5.275	30	0	-1.172	2.952	-86	1.050	257	8.305
	45.315	-31	-549	-1.328	263	-86	1.350	257	45.189

Toelichting algemene reserve

Het saldo van de algemene reserve bestaat uit een buffer en een vrij besteedbaar deel. De buffer is door de gemeenteraad vastgesteld. Deze buffer is gevormd om eventuele onvoorziene tegenvallers op te vangen. De buffer bedraagt € 7.500.000.

Het vrij besteedbare deel is het bedrag dat bijvoorbeeld beschikbaar is voor de financiering van lasten waarvoor op geen enkel andere wijze dekking kan worden gevonden. Daarnaast behoort het vrij besteedbare deel tot het reguliere weerstandsvermogen van de gemeente.

Het resultaat 2023 van € 3,1 miljoen is in de algemene reserve gestort. Voor budgetoverhevelingen naar 2024 is er € 0,6 miljoen onttrokken, dit gaat om budgetten die bij de jaarrekening 2023 zijn overgegaan naar begrotingsjaar 2024. In de voor- en najaarsrapportages is resp. € 156.000 en € 2.689.000 onttrokken. Het raadsvoorstel bij de begrotingswijziging december 2024 betreft een storting van € 300.000 voor budgetoverheveling naar 2025.

Toelichting bestemmingsreserves

Omschrijving (toelichting)

Programma 0

Reserve projecten afschrijving

Bij de perspectiefbrief 2023 is besloten een afschrijvingsreserve projecten in te stellen van € 10 miljoen voor het dekken van toekomstige afschrijvingslasten van grote projecten. Er zijn geen onttrekkingen gedaan in 2024.

Reserve verduurzaming gemeentelijke gebouwen

Bij de perspectiefbrief 2023 is besloten een afschrijvingsreserve in te stellen van € 3 miljoen voor extra investeringen in gemeentelijke gebouwen. Er zijn geen onttrekkingen gedaan in 2024.

Reserve werkplek van de toekomst

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van het realiseren van de werkplek van de toekomst, een kantoor dat past bij aantrekkelijk werkgeverschap en dat medewerkers stimuleert in het werken in een netwerkorganisatie. Er is in 2024 nog niets onttrokken.

Reserve organisatiedoelstellingsfonds

De doelstelling van deze egaliseringsreserve is het egaliseren van kosten die verband houden met organisatieontwikkeling, mobiliteitsbevordering en uitstroom van personeel als gevolg van bezuinigingen en/of OWO-samenwerking. De egalisatie over 2024 betreft een onttrekking van € 11.000 uit deze reserve.

Programma 2

Reserve onderhoud wegen

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van onderhoudskosten wegen. In 2024 is € 1.033.000 onttrokken. De reserve is daarmee volledig benut, maar blijft wel in stand voor toekomstige egalisaties.

Programma 3

Reserve recreatie en toerisme

Het saldo van de baten (toeristenbelasting) en lasten (kosten van recreatie) wordt aan deze reserve onttrokken of toegevoegd. Er is per saldo in 2024 € 98.000 in de reserve gestort.

Dit betrof een dotatie van € 278.000 baten toeristenbelasting en een onttrekking van € 180.000 lasten toerisme.

Programma 5

Reserve zwembad Bakkeveen

Deze reserve is bedoeld voor een impuls ten bate van zwembad Bakkeveen. In 2024 is de reserve volledig onttrokken en is hiermee opgeheven.

Programma 6

Reserve verbouw dorpshuizen

Het dorpshuizenbeleid is gebaseerd op het uitgangspunt dat elk dorp beschikt over een openbare accommodatie voor sociale- en culturele activiteiten. Het doel van deze reserve is het dekken van de gemeentelijke bijdrage in de kosten van verbouwing van dorpshuizen. Elk jaar wordt € 30.000 in deze reserve gestort. Er heeft in 2024 geen onttrekking plaatsgevonden.

Reserve opvang en begeleiding ontheemden

Bij de najaarsrapportage 2024 is besloten het restant over 2023 € 2,6 miljoen te storten en in de begrotingswijziging december is besloten aanvullend € 1 miljoen te storten. De onttrekking uit de voorjaarsrapportage á € 17.000 betreft werkzaamheden in owo verband.

Programma 7

Reserve riolering

Deze reserve is per 1 januari 2024 opgeheven met het besluit over het nieuwe GWP. Het restant van de reserve is overgeheveld naar de voorziening riolering. Omdat het besluit omtrent het GWP is een stelselwijziging is, is de stand van de beginbalans op de post reserve riolering gemuteerd naar € 0 en is het saldo gepresenteerd onder de nieuwe voorziening riolering door derden beklemd.

Reserve energietransitie

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van de energietransitie. Er heeft in 2024 geen mutatie plaatsgevonden.

Reserve duurzaamheid

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van de te nemen duurzaamheidsmaatregelen door dorpshuizen, zwembaden en sportverenigingen. Zij kunnen een beroep doen op dit fonds om 20% van deze kosten te financieren. Er is in 2024 € 144.000 onttrokken ter egalisatie van de lasten voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.

Programma 8

Reserve komplannen

De reserve komplannen heeft als doel het egaliseren van de kosten van de ruimtelijke plannen van de dorpen. In 2024 is per saldo € 346.000 gestort. dit betrof een dotatie van € 376.497 en een onttrekking van € 31.000

Reserve invoering omgevingswet

Deze reserve heeft als doel het egaliseren van de kosten van de invoering van de omgevingswet. In 2024 is per saldo er € 194.000 gestort. Dit betrof een dotatie van € 278.000 en een onttrekking van € 83.000.

Voorzieningen

Voorzieningen

x € 1.000	Saldo 31-12- 2023	Saldo 1-1- 2024	vrijval	dotatie	besteding	Saldo 31-12- 2024
Voorziening wethouderspensioenen	3.474	3.474	-	615	- 273	3.815
Voorziening SPP	544	544	- 115	-	- 378	50
Voorziening verlofsparen	37	37	-	42	-	79
Voorziening groot onderhoud rioleringen	2.018					
Voorziening onderhoud gebouwen	659	659	-	727	- 682	704
Voorziening Begraafrechten	624	624	-	120	- 65	679
Voorziening nog uit te voeren werken	192	192	- 34	-	- 0	157
Voorziening beheersplan kunstwerken	1.789	1.789	-	1.000	- 1.388	1.400
Voorziening btw bcf 2019-2022	500	500	- 166	-	- 281	53
Voorziening riolering middelen derden	-	3.135	- 83	-	- 51	3.001
Totaal voorzieningen	9.837	10.954	-	6.731	- 3.346	9.940
			1.947			

Mutatie Beginbalans Voorzieningen

De voorziening vervanging en verbetering riool (saldo per 31-12-2023 (€ 1.031.000) is per 1-1-2024 opgeheven. .

In voorgaande jaarrekeningen werd deze gesaldeerd met de Materiele Vaste activa

De voorziening groot onderhoud rioleringen (saldo per 31-12-2023 (€ 2.018.000) is per 1-1-2024 opgeheven.

De reserve riolering (saldo per 31-12-2023 € 86.000) is per 1-1-2024 opgeheven.

Deze saldi zijn gebruikt voor de vorming van de Voorziening Riolering Middelen derden per 1-1-2024.

-

Voorziening wethouderpensioenen

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Deze wordt gestort in de kas van de gemeente in plaats van bij een pensioenfonds. Gemeenten hebben op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) de taak om hiervoor een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. De gehanteerde rekenrente is gebaseerd op een jaarlijkse circulaire van het ministerie van BZK hierover.

In 2024 is uit de voorziening € 273.000 aan pensioenen uitgekeerd of waarden overgedragen , € 615.000 is gestort op basis van actuariële berekeningen.

Voorziening strategisch personeelsplan (SPP)

In 2024 is € 285.000 uitbetaald ten behoeve van aangegane verplichtingen in verband mobiliteit van personeel. Daarnaast is er € 895.000 gedoteerd in verband met mobiliteits- en mogelijke ww-verplichtingen en is er € 39.000 vrijgevallen.

Voorziening verlofsparen

Conform CAO-afspraken kunnen medewerkers vanaf 1-1-2022 bovenwettelijke vakantie-uren opzij zetten voor later. Deze vakantie-uren verjaren niet. Omdat deze verplichtingen een onvoorspelbare op- en afbouw kennen, wordt voor deze kosten voorziening gevormd . In 2024 is € 42.000 aan de voorziening gedoteerd.

Voorziening groot onderhoud rioleringen

Het saldo van de voorziening groot onderhoud rioleringen is gestort in de nieuwgevormde voorziening riolering op basis van het GWP.

Voorziening onderhoud gebouwen

Op basis van het meerjarig onderhoudsplan is € 693.000 toegevoegd aan deze voorziening. Daarnaast is er € 33.000 aan subsidies restauratiefonds ontvangen. In totaal is er € 726.000 gestort in de voorziening. De kosten voor het groot onderhoud van € 682.000 zijn ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening begraafrechten

De verslaggevingsvoorschriften geven aan dat ontvangen begraafrechten die betrekking hebben op meerdere jaren opgenomen dienen te worden in een voorziening. Er is per saldo € 55.000 gestort.

Voorziening nog uit te voeren werken

Deze voorziening is gevormd voor het dekken van toekomstige kosten van afgesloten complexen in de bouwgrondexploitatie waarvoor verplichtingen zijn en nog moeten worden aangegaan. In 2024 kon € 34.000 vrijvallen aan de voorziening.

Voorziening beheersplan kunstwerken

In 2024 is op basis van het meerjarig onderhoudsplan € 1,0 miljoen aan de voorziening toegevoegd. In 2024 is € 1,4 miljoen aan bestedingen uit de voorziening gehaald.

Voorziening BTW-BCF 2019-2022

In 2023 is op basis van een boekenonderzoek door de belastingdienst een voorziening gevormd van € 500.000. Op basis van dat onderzoek is een vaststellingsovereenkomst opgesteld en is er in 2024 € 281.000 naheffing betaald uit de voorziening. In 2025 word het restant ad € 53.000 uit de voorziening betaald. Het restant van circa € 166.000 valt vrij per 31-12-2024.

Voorziening riolering

De voorziening groot onderhoud rioleringen, de voorziening vervanging en verbetering riool en de reserve riolering zijn opgeheven en samengevoegd in de voorziening riolering. De toevoeging aan de voorziening betreft het overhevelen van de saldi van de eerdergenoemde voorzieningen en reserve.

Vaste schulden

Vaste schulden

x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag	Rente %	Einde looptijd	Boekwaarde 31-12-2023	Opname 2024	Aflossing 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Aflossing totaal	Rente 2024
Opgenomen leningen BNG									
BNG 109980	20.000	0,800%	2025	4.000	-	2.000	2.000	18.000	25
BNG 112212	16.000	1,252%	2038	12.000	-	800	11.200	4.800	148
NWB 1-30813	20.000	-	2040	17.000	-	1.000	16.000	4.000	-15
		0,090%							
Totaal	56.000	0	0	33.000	-	3.800	29.200	26.800	158

De vaste schulden betreffen door de gemeente aangetrokken langlopende geldleningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank.

Vlottende passiva

Flottende passiva

x € 1.000	31-12-2024	31-12-2023
Netto vlottende schulden	4.996	2.889
Overlopende passiva	20.685	18.935
Totaal	25.682	21.825

Netto vlottende schulden

x € 1.000	31-12-2024	31-12-2023
Kasgeldleningen	-	-
Crediteuren	4.996	2.889
Totaal	4.996	2.889

Onder netto-vlottende schulden worden verstaan die schulden die een rente typische looptijd kennen die korter is dan één jaar.

Overlopende passiva

Overlopende passiva

x € 1.000	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	6.423	6.865
Ontvangen voorschotten voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren	14.262	12.070
Totaal	20.685	18.935

Ontvangen voorschotten				
x € 1.000	31-12-23	meer	minder	31-12-2024
<u>Rijk:</u>				
Nationaal Isolatieprogramma	1.304	2.519	-	3.823
Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen	840	-	-	840
Proeftuin Aardgasvrije Wijk	1.206	-	-	1.206
SPUK CDOKE	555	156	-	711
SPUK Inburgering	329	297	-	626
Aanpak Energiearmoede	754	-	229	526
Regiodeal ZO Friesland	1.759	-	1.527	232
DUMAVA	-	1.358	-	1.358
SPUK MEOZ	87	-	39	48
Suvis Lyndensteyn	150	-	150	-
SPUK NEAS	62	-	62	-
SPUK GALA	63	-	63	-
Regiodeal Natuur en Veerkrachting landschap	20	-	20	-
	7.091	4.367	2.089	9.369
<u>Overige Nederlandse overheidslichamen:</u>				
Prov. Subs. Doorfietspad Drachten Heerenveen	4.320	-	-	4.320
Subsidie klimaat adaptatie	336	-	-	336
Doeluitkering NPO	310	-	90	220
Doeluitkering Wijk GGD	-	16	-	16
Vliegwieltbijdrage laaggeletterdheid	10	-	10	-
Overig	2	-	2	-
	4.979	16	102	4.893
Totaal	12.070	4.383	2.191	14.262

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Inleiding

De niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn langlopende overeenkomsten waaruit één of meerdere verplichtingen voortvloeien. Om dit inzichtelijk te maken brengen we in beeld wat onze verplichtingen zijn ten aanzien van waarborgen en garanties en wat onze verplichtingen zijn uit hoofde van (Europees aanbestede) inkoopovereenkomsten.

Borgstellingen:

Onze gemeente staat per 31 december 2024 borg voor € 18.237.000 (was per 31-12-2023 € 21.960.000). Dit betreft 50% en 100% gewaarborgde geldleningen (ultimo 2024 € 18.053.000 was per 31-12-2023 € 21.507.000) en € 184.000 borgstellingen gemeentegaranties (was per 31-12-2023 € 453.000). Het bedrag is, volgens de verslaggevingseisen, buiten de balans onder passiva verantwoord. In 2023 is het bedrag aan indirect gegarandeerde geldleningen waarborg 50% WSW en NWB gedaald naar € 16.605.000.

Gemeentegarantie:

De borgstellingen in het kader van de regeling "gemeentegarantie" (particuliere woningbezitters) hebben betrekking op verstrekte hypotheek (adressen). Deze afgegeven garanties lopen af, er komen geen nieuwe garanties bij. De verstrekte gemeentegarantie met het hoogste saldo is per ultimo 2023 € 104.441. Het totaal gegarandeerde bedrag is € 184.000. Gezien de hoogte van de gegarandeerde leningen zal de waarde van de betreffende woningen hoger zijn dan het gegarandeerde bedrag. Het risico voor onze gemeente is daarom beperkt.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

x € 1.000

Gewaarborgde geldleningen 100% garantstelling

Gewaarborgde geldleningen 50% garantstelling

Totaal

31-12-2024	31-12-2023
1.582	2.289
16.605	19.671
18.187	21.960

Gegarandeerde geldleningen
Waarborg 100%

x € 1.000	Geldnemer	Oorspr Bedrag	Restant lening 31-12-2023	Restant lening 31-12-2024
BNG				
Woningbouw (BNG)	WoonFriesland	187	188	188
Woningbouw (BNG)	WoonFriesland	381	381	381
Woningbouw (BNG)	WoonFriesland	446	275	-
Woningbouw (BNG)	WoonFriesland	990	505	452
Woningbouw (BNG)	WoonFriesland	1.067	487	426
Garantstelling hypotheek	Inwoners/personeel	226	453	135
Totaal 100% borgstelling		3.211	2.289	1.582

Indirect gegarandeerde geldleningen*
Waarborg 50%

x € 1.000	Geldnemer	Oorspr Bedrag	Restant lening 31-12-2023	Restant lening 31-12-2024
-				
WSW (BNG)	Stichting Elkien	7.500	7.500	7.500
WSW (BNG)	Stichting Elkien	994	503	404
WSW (BNG)	Stichting Elkien	8.160	-	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	2.040	-	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	12.500	2.500	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	15.100	-	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	7.400	1.480	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	10.000	-	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	9.000	1.800	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	2.500	-	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	9.400	-	-
WSW (BNG)	Stichting Elkien	600	-	-
WSW (BNG)	WoonFriesland	3.700	3.700	3.700
WSW (BNG)	Woonzorg Nederland	3.780	693	441
WSW (Ned. Waterschaps Bank)	Stichting Elkien	3.500	3.500	3.500
WSW (Ned. Waterschaps Bank)	WoonFriesland	16.000	16.000	16.000
WSW (Ned. Waterschaps Bank)	Woonzorg Nederland	1.665	1.665	1.665
Totaal		113.839	39.341	33.210
Hiervan 50% indirect gegarandeerd			19.671	16.605
Totale borgstellingen		219.184	21.960	18.187

In de toelichting wordt ook opgenomen het totaalbedrag van de betalingen die inzake de borg- en garantstelling zijn gedaan tot en met het eind van het begrotingsjaar.

Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huurovereenkomst brandkranen

Het betreft hier een overeenkomst met Vitens (het waterleidingbedrijf) voor onbepaalde tijd.

Afvalverwerking, straatvegen en kolken zuigen

Met Omrin is een overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten. De kosten voor afvalverwerking, straatvegen en kolken zuigen bedragen jaarlijks € 1.218.000.

Overeenkomst Accountantsdiensten

De vanaf boekjaar 2020 afgesloten vierjarige overeenkomst voor accountantsdiensten met Eshuis accountants en adviseurs (voorheen HZG accountants) eindigt wanneer de accountantsdiensten over het boekjaar 2023 zijn afgerond. De overeenkomst is recent verlengd met het boekjaar 2024, en kan daarna nog met één boekjaar worden verlengd. Deze dienst is in OWO verband aanbesteed. De audit kosten voor Opsterland in 2024 bedragen €61.000,

Overeenkomst groenafval

Deze overeenkomst is aangegaan voor 4 jaar (2022 t/m 2025) De kosten bedragen € 150.000 per jaar.

Overeenkomst brandstof

Er is een overeenkomst voor de levering van brandstof tegen een fluctuerend kortingstarief. Looptijd 2022 t/m 2025, de kosten bedragen € 100.000 per jaar.

Overeenkomsten aanschaf voertuigen en cirkelmaaiers

De overeenkomst voor de aanschaf van voertuigen is aangegaan voor 4 jaar (2022 t/m 2025). Het betreft de aanschaf van 10-12 auto's. Totale contractwaarde bedraagt € 600.000.

De overeenkomst voor de aanschaf van cirkelmaaiers is aangegaan voor 3 jaar (2022 t/m 2024). De kosten zijn € 75.000 per jaar.

Overeenkomst hekkelen

Er is een overeenkomst afgesloten voor 2 jaar (2022-2023) met de optie tot 2 jaar verlengen. De kosten bedragen € 50.000 per jaar.

Buurtsportwerk

Er is een afspraak gemaakt om gedurende een meerjarige periode de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid door Sport Fryslân te laten verzorgen. Sport Fryslân dient hiervoor jaarlijks een subsidieaanvraag in bij de gemeente Opsterland.

Overzicht van baten en lasten

Toelichting

Overzicht baten en lasten jaarrekening 2024:

Overzicht baten en lasten

x €1.000,-

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
0 Bestuur en ondersteuning					
(excl. Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Mutaties reserves)					
Baten	2.541	681	3.257	3.460	202
Lasten	4.905	4.265	5.619	6.411	-852
	-2.364	-3.584	-2.362	-2.952	1.054
1 Veiligheid					
Baten	4.579	4.118	18	8	-10
Lasten	4.015	6.527	2.492	2.516	24
	563	-2.409	-2.474	-2.508	-34
2 Verkeer en vervoer					
Baten	335	200	318	295	-24
Lasten	3.088	4.004	6.643	6.799	156
	-2.753	-3.804	-6.324	-6.504	-179
3 Economie					
Baten	839	495	602	654	52
Lasten	909	829	848	740	-108
	-70	-334	-246	-86	159
4 Onderwijs					
Baten	489	361	799	620	-179
Lasten	3.592	3.047	3.741	3.651	-90
	-3.104	-2.686	-2.942	-3.031	-88
5 Sport, cultuur en recreatie					
Baten	1.106	452	1.479	1.497	18
Lasten	7.412	7.195	8.081	7.759	-321
	-6.306	-6.743	-6.601	-6.262	339
6 Sociaal domein					
Baten	10.970	10.191	14.382	15.712	1.330
Lasten	40.395	38.420	44.709	42.837	-1.872
	-29.425	-28.230	-30.327	-27.125	3.202
7 Volksgezondheid en milieu					
Baten	8.243	7.809	8.960	8.521	-440
Lasten	9.716	8.612	10.586	10.084	-501
	-1.473	-803	-1.625	-1.564	61
8 Bouwen, wonen en gronden					
Baten	2.285	1.466	2.766	2.276	-490

Overzicht baten en lasten

Lasten	2.068	2.484	3.007	2.089	-918
	217	-1.018	-241	187	428
Algemene dekkingsmiddelen					
<i>Baten</i>					
OZB	4.830	4.962	4.989	5.010	21
Belastingen overig	67	94	64	72	8
Gemeentefonds	61.654	63.399	65.960	66.321	361
Dividend	248	210	270	251	-19
	66.799	68.665	71.284	71.655	371
<i>Lasten</i>					
OZB	871	894	894	941	47
	871	894	894	941	47
Saldo	65.928	67.772	70.390	70.714	324
Overhead					
Baten	409	353	107	244	137
Lasten	17.237	14.669	16.322	15.736	-586
Saldo	-16.829	-14.316	-16.215	-15.492	723
Baten	98.593	94.793	103.974	104.941	968
Lasten	94.208	90.946	102.941	99.563	-3.378
Resultaat voor bestemming	4.384	3.847	1.032	5.378	5.990
Mutaties reserves					
Baten	16.734	334	5.445	5.077	-368
Lasten	18.026	250	4.833	4.952	119
Saldo	-1.292	84	612	125	-487
Baten	115.327	95.127	109.418	110.018	599
Lasten	112.234	91.196	107.774	104.515	-3.259
Resultaat na bestemming	3.092	3.930	1.644	5.503	3.859

Totaaloverzicht baten en lasten

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	94.208	90.946	102.941	99.563	-3.378
Baten	98.593	94.793	103.974	104.941	968
Saldo voor bestemming	4.384	3.847	1.032	5.378	4.346
Mutaties reserves					
Lasten	18.026	250	4.833	4.952	119
Baten	16.734	334	5.445	5.077	-368
Saldo na bestemming	3.092	3.930	1.644	5.503	3.859

Programma 0

Exploitatie

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	23.013	19.827	22.835	23.088	253
Baten	69.749	69.699	74.648	75.358	710
Saldo voor bestemming	46.735	49.872	51.813	52.270	457
Mutaties reserves					
Lasten	13.705	-	3.212	3.212	-
Baten	14.797	17	2.936	2.930	-5
Saldo na bestemming	47.827	49.889	51.537	51.989	452

Programma 1

Exploitatie

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	4.015	6.527	2.492	2.516	24
Baten	4.579	4.118	18	8	-10
Saldo voor bestemming	563	-2.409	-2.474	-2.508	-34
Mutaties reserves					
Lasten	1.500	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-937	-2.409	-2.474	-2.508	-34

Programma 2

Exploitatie

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	3.088	4.004	6.643	6.799	156
Baten	335	200	318	295	-24
Saldo voor bestemming	-2.753	-3.804	-6.324	-6.504	-179
Mutaties reserves	-	-	-	-	-
Lasten	920	-	-	-	-
Baten	71	-	920	1.033	113
Saldo na bestemming	-3.602	-3.804	-5.404	-5.471	-67

Programma 3

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	909	829	848	740	-108
Baten	839	495	602	654	52
Saldo voor bestemming	-70	-334	-246	-86	159
Mutaties reserves					
Lasten	239	220	278	278	0
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-309	-554	-524	-365	159

Programma 4

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	3.592	3.047	3.741	3.651	-90
Baten	489	361	799	620	-179
Saldo voor bestemming	-3.104	-2.686	-2.942	-3.031	-88
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-3.104	-2.686	-2.942	-3.031	-88

Programma 5

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	7.412	7.195	8.081	7.759	-321
Baten	1.106	452	1.479	1.497	18
Saldo voor bestemming	-6.306	-6.743	-6.601	-6.262	339
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	433	177	711	450	-261
Saldo na bestemming	-5.873	-6.566	-5.890	-5.812	78

Programma 6

Exploitatie					
x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	40.395	38.420	44.709	42.837	-1.872
Baten	10.970	10.191	14.382	15.712	1.330
Saldo voor bestemming	-29.425	-28.230	-30.327	-27.125	3.202
Mutaties reserves					
Lasten	310	30	1.030	1.030	-
Baten	366	-	308	308	-
Saldo na bestemming	-29.369	-28.260	-31.049	-27.847	3.202

Programma 7

Exploitatie					
x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	9.716	8.612	10.586	10.084	-501
Baten	8.243	7.809	8.960	8.521	-440
Saldo voor bestemming	-1.473	-803	-1.625	-1.564	61
Mutaties reserves					
Lasten	1.270	-	-	-	-
Baten	713	61	545	325	-221
Saldo na bestemming	-2.030	-742	-1.080	-1.239	-159

Programma 8

Exploitatie					
x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	2.068	2.484	3.007	2.089	-918
Baten	2.285	1.466	2.766	2.276	-490
Saldo voor bestemming	217	-1.018	-241	187	428
Mutaties reserves					
Lasten	83	-	313	431	118
Baten	355	79	25	31	6
Saldo na bestemming	489	-939	-529	-214	315

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd Omschrijving (toelichting)

De ramingen/geschatte afrekeningen zijn gebaseerd op bestaand beleid maar zijn alleen opgenomen als de prestatie in 2024 is geleverd.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

x €1.000

	Progr.	Werkelijk 2023	Primaire begroting 2024	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Baten						
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3	334	73	123	147	25
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8	1.161	1.004	1.518	891	-628
Verkoop grond	0	711	104	653	660	7
Oekraïne baten	div	4.561	4.100	3.600	5.103	1.503
Onttrekkingen aan de reserves						
Reserve recreatie en toerisme	5	433	177	711	450	-261
Reserve invoering omgevingswet	8	355	79	25	31	6
Totaal onttrekkingen aan reserves	0	16.734	334	5.329	5.077	-252
Totaal incidentele baten	0	23.500	5.615	11.223	11.878	655
Lasten						
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3	291	231	280	171	-109
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8	636	659	1.310	358	-952
Aankoop Grond	0	180	112	19	152	133
Oekraïne lasten	div	1.873	4.100	2.950	2.557	-393
Dotaties in de reserves:						
Reserve recreatie en toerisme	3	239	220	278	278	0
Totaal stortingen in reserves		18.026	220	4.803	4.922	119
verschil in programma 7		-	-	-0	-	-
Totaal incidentele lasten	0	21.006	5.322	9.362	8.159	-1.203
Totaal incidenteel resultaat	0	2.494	294	1.861	3.719	1.858

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Omschrijving (toelichting)

De baten en lasten en ook de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten en ook de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 27 januari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde

aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.135.450. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.515.446 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 3.135.450.

Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 432.866 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Excel-tabel

Rechtmatigheidsverantwoording	
X € 1 miljoen	2024
Begrotingscriterium	
Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	0,4
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	0,6
Ongeautoriseerde reservemutaties	0,0
Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling et cetera)	0,0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	1,1
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	1,1
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering).	0,5
M&O criterium	
Geen bevindingen	0,0
Totaal Onrechtmatigheden	1,5
Waarvan acceptabel	0,4
Waarvan niet-acceptabel	1,1

Uiteenzetting financiële positie

Reserves

Reserves

x € 1.000

	Programma	Saldo 31-12-2023	Saldo 1-1-2024	Onttrekking	Storting	Saldo 31-12-2024
Algemene reserve						
Algemene reserve buffer		7.500	7.500	0	0	7.500
Algemene reserve vrije deel		19.205	19.205	-3.455	300	16.049
Totaal Algemene reserve		26.705	26.705	-3.455	300	23.549
Kapitaallasten dekkingreserves						
Reserve projecten afschrijving	0	10.000	10.000	0	0	10.000
Reserve verduurz. gem. geb. afschrijving	0	3.000	3.000	0	0	3.000
Reserve werkplek van de toekomst	0	335	335	0	0	335
Totaal Kapitaallasten dekkingreserves		13.335	13.335	0	0	13.335
Bestemmingsreserves						
Duurzaamheidsreserve	5/7	1.576	1.576	-144	0	1.433
Reserve dorpshuizen verbouw	6	128	128	0	30	158
Reserve invoering omgevingswet	8	104	104	-83	278	299
Reserve komplannen	8	402	402	-31	376	747
Reserve onderhoud wegen	2	1.033	1.033	-1.033	0	0
Reserve opvang en begeleiding ontheemden	1/6	500	500	-17	3.689	4.172
Reserve Organisatiedoelstellingsfonds	0	269	269	-11	0	257
Reserve recreatie en toerisme	3/5	546	546	-180	278	644
Reserve Riolering	7	86	0	0	0	0
Reserve zwembad Bakkeveen	6	36	36	-36	0	0
Reserve energietransitie	7	595	595	0	0	595
Totaal Bestemmingsreserves		5.275	5.189	-1.535	4.652	8.305
		45.315	45.228	-4.991	4.952	45.189

Voorzieningen

Voorzieningen

x € 1.000

	Saldo 31-12- 2023	Saldo 1-1- 2024	vrijval	dotatie	besteding	Saldo 31-12- 2024
Voorziening wethouderspensioenen	3.474	3.474	-	615	- 273	3.815
Voorziening SPP	544	544	- 115	-	- 378	50
Voorziening verlofsparen	37	37	-	42	-	79
Voorziening groot onderhoud rioleringen	2.018					
Voorziening onderhoud gebouwen	659	659	-	727	- 682	704
Voorziening Begraafrechten	624	624	-	120	- 65	679
Voorziening nog uit te voeren werken	192	192	- 34	-	- 0	157
Voorziening beheersplan kunstwerken	1.789	1.789	-	1.000	- 1.388	1.400
Voorziening btw bcf 2019-2022	500	500	- 166	-	- 281	53
Voorziening riolering middelen derden	-	3.135	- 83	-	- 51	3.001
Totaal voorzieningen	9.837	10.954	-	6.731	- 3.346	9.940
			1.947			

Mutatie Beginbalans Voorzieningen

De voorziening vervanging en verbetering riool (saldo per 31-12-2023 (€ 1.031.000) is per 1-1-2024 opgeheven. .

In voorgaande jaarrekeningen werd deze gesaldeerd met de Materiele Vaste activa

De voorziening groot onderhoud rioleringen (saldo per 31-12-2023 (€ 2.018.000) is per 1-1-2024 opgeheven.

De reserve riolering (saldo per 31-12-2023 € 86.000) is per 1-1-2024 opgeheven.

Deze saldi zijn gebruikt voor de vorming van de Voorziening Riolering Middelen derden per 1-1-2024.

-

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (Sisa)

Omschrijving (toelichting)

SiSa staat voor: Single information, Single audit, eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is sinds 2006 de manier waarop provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (hierna: medeoverheden) zich per jaar verantwoorden over de besteding van specifieke uitkeringen en/of provinciale middelen.

Sisa regelingen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			4	7	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

		kosten van onderdeel c (artikel 3)	van onderdeel e (artikel 3)	kosten van onderdeel e (artikel 3)	betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
		Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
		<i>Indicator: B2/08</i>	<i>Indicator: B2/09</i>	<i>Indicator: B2/10</i>	<i>Indicator: B2/11</i>	<i>Indicator: B2/12</i>
		€63.662	€ 80.138			€0
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
		Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
		<i>Indicator: B2/14</i>	<i>Indicator: B2/15</i>	<i>Indicator: B2/16</i>	<i>Indicator: B2/17</i>	<i>Indicator: B2/18</i>
		€1.173	€2.693	€14.276	€25.040	€7.388
		Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal
		Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling
		Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	
		<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			Indicator: B2/20	Indicator: B2/21	Indicator: B2/22	Indicator: B2/23	Indicator: B2/24	
			€0	€48.000	€0	€0	€86.499	
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 29.814	€ 0	2	43	1	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
			Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 451.205	€ 28.299	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstande nbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Bedrag	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstande nbeleid Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/10</i>		
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/referenti enummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D23/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/06</i>
			1 SB240145	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 38.400	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 38.400
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: D23/07</i>					
			1 Ja					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/06</i>
		1 030002 Provincie Friesland	PF-2023/268689	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/09</i>				
		1 030002 Provincie Friesland	PF-2023/268689	Nee				
		Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel				
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/12</i>	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E44B/13</i>						
		1 030002 Provincie Friesland	PF-2023/268689	n.v.t.	Nee			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025							
		Participatiewet_gemeentedeel 2024	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/05</i>
			€ 6.952.870	€ 174.323	€ 609.819	€ 5.307	€ 84.576
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
		<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G2/12</i>
			€ 90.696	€ 27.989	€ 0	€ 1.098.213	€ 1.018

162

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking en (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaf faire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaf faire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G3/07</i>	<i>Indicator: G3/08</i>	<i>Indicator: G3/09</i>	<i>Indicator: G3/10</i>	<i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025						
Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 522	-€ 8.831	€ 0	€ 67.857
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 78	€ 0	€ 0	€ 4.710
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 195	€ 0	€ 0	€ 7.210
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.280
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	6	Totaal	-€ 795	-€ 8.831	€ 0	€ 81.057
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>	
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

			6 Totaal	0	0	N.v.t.
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaf faire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Kapitaalverstrekkings - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkings Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaf faire
				Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: G4/16</i>	<i>Indicator: G4/17</i>	<i>Indicator: G4/18</i>	<i>Indicator: G4/19</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige	
			Gemeente	(exclusief Rijk) Gemeente	uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025						
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i>	
			€ 302.135	€ 0	Ja	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i>	
			€ 0	€ 0	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025							
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 11.864	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02			
			€ 103.949	€ 678.939			
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07
			1 Exploitatie	€ 64.009	€ 64.009	€ 0	€ 0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
			2	Onderhoud	€ 22.967	€ 22.967	€ 0	€ 0	
			3	Investering Kortezwaag	€ 591.963	€ 591.963	€ 0	€ 0	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026		Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
				Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 21.984	€ 26.667	€ 43.787	Ja	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 151.349	€ 190.483	€ 311.562	Ja	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 33.821	€ 35.454	€ 62.511	Ja	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 25.366	€ 67.559	€ 87.853	Ja	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 11.837	€ 8.824	€ 19.324	Ja	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 29.593	€ 40.028	€ 63.702	Ja	Ja
			7	Valpreventie	€ 87.089	€ 80.723	€ 167.812	Ja	Ja
			8	Leefomgeving	€ 16.910	€ 10.000	€ 26.910	Ja	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.228	€ 4.537	€ 7.919	Ja	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 61.723	€ 51.136	€ 112.860	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 16.910	€ 13.111	€ 26.639	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 16.910	€ 16.484	€ 31.884	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 9.301	€ 11.900	€ 21.201	Ja	Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.228	€ 4.228	€ 8.456	Ja	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 15.050	€ 15.354	€ 27.394	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07					
			Nee					
VWS	H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Beschikkingnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02	Aard controle R Indicator: H31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05	
			SPUKNEAS230096	€ 0	€ 61.926	Ja	Alle middelen ontvangen in 2023 zijn in 2024 uitgekeerd aan de sportverenigingen	
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			Indicator: H35B/01	Indicator: H35B/02				
			1 060090 Gemeente Smallerland	€ 91.914				
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls Tranche 1 t/m 6 Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
			1 Terwispe Kolderveen fase 2	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
			1 Terwispe Kolderveen fase 2	Ja	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/project afgerond (ja/nee)		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/13</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/14</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/15</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/16</i>		
		1 Terwispe Kolderveen fase 2	Ja			Nee		
VRO	J30	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten
		Gemeenten		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J30/02</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J30/03</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J30/06</i>
			€ 0	€ 3.103.623	73	108	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J30/07</i>					
			Nee					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/06</i>
			190	€ 139.252	€ 347.356	71	€ 51.912	€ 85.768
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/09</i>			
			12	€ 8.061	€ 8.061			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen	Het aantal kleine elektriciteitsbesparend	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o.	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparend e maatregelen (w.o.	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging	Het aantal overige energierekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
			(w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	e maatregelen (w.o. LED-lampen)	dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	energieverbruik/energierkening tot gevolg.	verlagende maatregelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15	
			148	354	1	208	12	33	
VRO	J75	Regiodeals 3e tranche	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cofinanciering per pijler (jaar T)	Totale besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting	
				Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Inclusief uitvoering door derden	Inclusief uitvoering door derden		
				Aard controle n.v.t. Indicator: J75/01	Aard controle R Indicator: J75/02	Aard controle R Indicator: J75/03	Aard controle R Indicator: J75/04	Aard controle R Indicator: J75/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J75/06
			1	Pijler 1: Vitale kernen	€ 412.832	€ 0	€ 3.416.753	€ 4.613.731	sisa medeoverheden 2024 nog niet meegenomen, alleen vastgestelde gegevens t/m 2023
2	Pijler 2: Veerkrachtig landschap	€ 215.408	€ 0	€ 4.906.022	€ 8.986.421	sisa medeoverheden 2024 nog niet meegenomen, alleen vastgestelde gegevens t/m 2023			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Inclusief uitvoering door derden	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: J75/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J75/10</i>		
			Nee	€ 450.000	€ 205.444	Nee		
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/06</i>
			1 LAI23-03494106	€ 75.046	40	0	0	€ 0
			2 LAI24-03747457	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende	Eindverantwoording (ja/nee)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025						
			bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/09</i>	
		1	€ 0	€ 75.046	Nee	
		2	€ 0	€ 0	Nee	
VRO	J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J117B/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J117B/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J117B/03</i>	
			030002 Provincie Friesland	€ 112.656	€ 112.656	
			Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J117B/04</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J117B/05</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J117B/06</i>	<i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: J117B/07</i>
			030002 Provincie Friesland	in ontwikkeling	Ja	31-12-2026
						Eindverantwoording (Ja/Nee)
						<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J117B/08</i>

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J209/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J209/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06</i>
		1	RHA2022-03335490	Loevestein 5	€ 0	€ 0	€ 0	0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09</i>	<i>Aard controle R. Indicator: J209/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11</i>	
		1	Loevestein 5	0	Nee	Ja	Ja	
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
			€ 385.881	€ 33.193	€ 82.639	€ 501.713	€ 0	€ 0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: K28/07</i>					
			Nee					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: M16/06</i>
			€ 3.866.180	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 200.478
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025						
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.066.658
						€ 12.386.042

Wet Normering Topinkomens

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Het bezoldigingsmaximum in 2024 voor onze gemeente is € 233.000. In 2023 was dit € 223.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen ook de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Wet Normering Topinkomens

	Gegevens 2024		Gegevens 2023	
	F.E. van 't Hooge Gemeentesecretaris	L. Meijer Griffier	F.E. van 't Hooge Gemeentesecretaris	L. Meijer Griffier
Functiegegevens				
Aanvang en einde functie vervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			0	0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 128.956	€ 92.131	€ 123.183	€ 85.775
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.163	€ 14.317	€ 20.903	€ 12.720
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 151.120</i>	<i>€ 106.448</i>	<i>€ 144.086</i>	<i>€ 98.495</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	€ 151.120	€ 106.448	€ 144.086	€ 98.495
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2024 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Baten en lasten begroting 2024 per taakveld

x € 1.000

		Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur	29	2.370	-2.340
0.10	Mutaties reserves	5.077	4.952	125
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
0.2	Burgerzaken	588	1.388	-800
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.524	2.442	-918
0.4	Overhead	244	15.736	-15.492
0.5	Treasury	1.360	190	1.170
0.61	OZB woningen	3.448	941	2.507
0.62	OZB niet-woningen	1.562	-	1.562
0.64	Belastingen overig	72	-0	72
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkering	66.321	-	66.321
0.8	Overige baten en lasten	210	22	188
		80.435	28.039	52.395
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-	2.174	-2.174
1.2	Openbare orde en veiligheid	8	342	-334
		8	2.516	-2.508
2.1	Verkeer en vervoer	295	6.791	-6.496
2.5	Openbaar vervoer	-	7	-7
		295	6.799	-6.504
3.1	Economische ontwikkeling	226	392	-166
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	147	171	-24
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	131	-130
3.4	Economische promotie	280	47	233
		654	740	-86
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	202	-202
4.2	Onderwijshuisvesting	60	1.736	-1.675
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	560	1.713	-1.154
		620	3.651	-3.031
5.1	Sportbeleid en activering	513	653	-141
5.2	Sportaccommodaties	152	1.516	-1.364
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	12	374	-362
5.4	Musea	356	456	-100
5.5	Cultureel erfgoed	-	43	-43
5.6	Media	76	823	-747
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recr.	388	3.894	-3.506
		1.497	7.759	-6.262
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.192	4.595	598
6.2	Wijkteams	96	4.437	-4.342
6.3	Inkomensregelingen	9.610	10.718	-1.107
6.4	Begeleide participatie	-	3.524	-3.524
6.5	Arbeidsparticipatie	56	1.334	-1.278
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	303	1.187	-884
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-	364	-364
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-	3.244	-3.244

Baten en lasten begroting 2024 per taakveld

6.71B	Begeleiding (WMO)	-	1.824	-1.824
6.71C	Dagbesteding (WMO)	-	1.055	-1.055
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	193	-193
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-	197	-197
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-	1	-1
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-	1.088	-1.088
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	5.711	-5.711
6.73A	Pleegzorg	-	301	-301
6.73B	Gezinsgericht	-	205	-205
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-	1.694	-1.694
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	271	-271
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	83	-83
6.74C	Gesloten plaatsing	-	276	-276
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	11	-11
6.81A	Beschermde wonen (WMO)	456	-	456
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	33	-33
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-
6.82A	Jeugdbescherming	-	490	-490
			15.712	42.837
7.1	Volksgezondheid	348	2.052	-1.704
7.2	Riolering	3.419	2.518	901
7.3	Afval	3.661	3.095	565
7.4	Milieubeheer	920	2.200	-1.280
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	173	219	-46
			8.521	10.084
8.1	Ruimtelijke ordening	376	609	-232
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	891	358	533
8.3	Wonen en bouwen	1.009	1.122	-113
			2.276	2.089
Totaal			110.018	104.515
				5.503

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht

Onder de algemene dekkingsmiddelen vallen de vrij besteedbare lokale heffingen, de uitkering uit het gemeentefonds, financieringsfunctie en de dividenduitkeringen.

De specificatie van de algemene dekkingsmiddelen is:

Algemene dekkingsmiddelen

x € 1.000	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
<i>Baten</i>					
OZB	4.830	4.962	4.989	5.010	21
Belastingen overig	67	94	64	72	8
Gemeentefonds	61.654	63.399	65.960	66.321	361
Dividend	248	210	270	251	-19
	66.799	68.665	71.284	71.655	371
<i>Lasten</i>					
OZB	871	894	894	941	47
	871	894	894	941	47
Saldo	65.928	67.772	70.390	70.714	324

Kosten Overhead

Overzicht

Omschrijving (toelichting)

Onder overhead wordt verstaan alle lasten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door deze duidelijk definitie kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de lasten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Deze definitie is gebaseerd op een richtinggevende notitie van de Commissie BBV.

Vennootschapsbelasting

Overzicht

Omschrijving (toelichting)

Over het jaar 2023 is op basis van een voorlopige aanslag een nog te betalen bedrag voor vennootschapsbelasting opgenomen € 45.740. Definitief is € 40.097 Vpb verschuldigd. Het verschil is opgenomen als nog te ontvangen in 2024.

Over het jaar 2024 is een voorlopige aanslag Vpb betaald van € 133.862. Naar aanleiding van de concept cijfers in de jaarrekening is een Vpb verschuldigd van ongeveer € 40.000. het verschil van € 93.000 is opgenomen als nog te ontvangen in 2024.

Onvoorzien

Overzicht

Omschrijving (toelichting)

De post onvoorzien is in 2024 niet gebruikt:

Beschikbaar volgens de vastgestelde begroting 2024	€ 37.500
Besteed is:	€ 0
Resteert	€ 37.500

